

DE IMITATIONE CHRISTI LIBRI QUATUOR

LIBER I

ADMONITIONES AD SPIRITUALEM VITAM UTILES

CAPUT I

DE IMITATIONE CHRISTI ET CONTÉPTU ÓMNIUM VANITÁTUM MUNDI

1. Qui séquitur me, non ámbulat in ténebris, dicit Dóminus. Hæc sunt verba Christi, quibus admonémur, quátenus vitam eius et mores imitémur, si velímus veráciter illuminári

et ab omni cæcitate cordis liberári. Summum igitur stúdiu nostru sit, in vita Iesu Christi meditári.

2. Doctrína Christi omnes doctrínas Sanctórum præcellit ; et qui spíritum habéret, absconditum ibi manna inveníret. Sed contíngit, quod multi ex frequénti audítu Evangélíi parvum desidériu sentiunt, quia spíritum Christi non habent. Qui autem vult plene et sávide Christi verba intelligere, opórtet, ut totam vitam suam illi stúdeat conformáre.

3. Quid prodest tibi, alta de Trinitáte disputáre, si cáreas humilitáte, unde displiceas Trinitáti ? Vere, alta verba non faciunt sanctum et iustum, sed virtuósa vita éfficit Deo carum. Opto magis sentíre compunctiónem, quam scire eius definitiónem. Si scires totam Bíbliam extérius, et ómnium philosophórum dicta : quid totum prodésset sine caritáte Dei et grátia ? Vánitas vanitátum, et ómnia vánitas, præter amáre Deum et illi soli servíre. Ista est summa sapiéntia, per contéptum mundi téndere ad regna cæléstia.

4. Vánitas igitur est, divítias peritúras quærere et in illis speráre. Vánitas quoque est, honóres ambíre, et in altum statum se extóllere. Vánitas est, carnis desidéria sequi, et illud desideráre, unde póstmodum gráviter opórtet puníri. Vánitas est, longam vitam optáre, et de bona vita parum curáre. Vánitas est, præsentem vitam solum atténdere, et quæ futúra sunt, non prævidére. Vánitas est, dilígere, quod cum omni celeritáte transit, et illic non festináre, ubi sempitérnu gáudiu manet.

LIBER I, CAPUT II

5. Meménto illíus frequénter provérbii : Quia non satiátur óculus visu, nec auris implétur audítu. Stude ergo cor tuum ab amóre visibílium abstráhere et ad invisibília te transférre. Nam sequéntes suam sensualitátem máculant consciéntiam et perdunt Dei grátiam.

CAPUT II

DE HÚMILI SENTÍRE SUI IPSÍUS

1. Omnis homo naturáliter scire desidérat ; sed sciéntia si-
ne timóre Dei quid impórtat ? Mélior est profécto húmilis
rústicus, qui Deo servit, quam supérbus philósophus, qui se
neglécto cursum cæli considérat. Qui bene seípsum cognó-
scit, sibi ipsi viléscit, nec láudibus delectátur humánis. Si
scirem ómnia, quæ in mundo sunt, et non essem in caritáte :
quid me iuváret coram Deo, qui me iudicatúrus est ex facto?

2. Quiésce a nímio sciéndi desidério, quia magna ibi invení-
tur distráctio et decéptio. Sciéntes libénter volunt vidéri et
dici sapiéntes. Multa sunt, quæ scire parum vel nihil ánimæ
prosunt. Et valde insípiens est, qui alíquibus inténdit quam
his, quæ salúti suæ desérviunt. Multa verba non sátiánt áni-
mam ; sed bona vita refrígerat mentem, et pura consciéntia
magnam ad Deum præstat confidéntiam.

3. Quanto plus et mélius scis, tanto grávius inde iudicáberis,
nisi sánctius víxeris. Noli ergo extólli de ulla arte vel sciéntia,
sed pótius time de data tibi notítia. Si tibi vidétur, quod mul-
ta scis et satis bene intéllegis : scito tamen, quia sunt multo

DE IMITATIONE CHRISTI

plura, quæ nescis. Noli altum sápere, sed ignorántiam tuam magis fatére. Quid te vis alicui præférre, cum plures doctiôres te inveniántur, et magis in lege períti ? Si vis útiliter áliquid scire et díscere : ama nescíri et pro níhilo reputári.

4. Hæc est altíssima et utilíssima léctio : sui ipsíus vera cognítio et despéctio. De se ipso nihil tenére, et de áliis semper bene et alte sentíre, magna sapiéntia est et perféctio. Si vidéres álium apérte peccáre, vel áliqua grávia perpetráre, non debéres te tamen meliôrem æstimáre ; quia nescis, quam diu possis in bono stare. Omnes frágles sumus, sed tu néminem fragiliôrem te ipso tenébis.

CAPUT III

DE DOCTRÍNA VERITÁTIS

1. Felix, quem véritas per se docet, non per figúras et voces transeúntes, sed sícuti se habet. Nostra opinio et noster sensus sæpe nos fallit et módicum videt. Quid prodest magna cavillátio de occúltis et obscúris rebus, de quibus nec arguémur in iudício, quia ignorávimus ? Grandis insipiéntia, quod negléctis útilibus et necessariis ultro inténdimus curiósus et damnósus. Oculos habéntes non vidémus.

2. Et quid curæ nobis de genéribus et speciébus ? Cui ætérnum Verbum lóquitur, a multis opinió nibus expéditur. Ex uno verbo ómnia, et unum loquúntur ómnia : et hoc est princípium, quod et lóquitur nobis. Nemo sine illo intéllegit aut recte iúdicat. Cui ómnia unum sunt, et ómnia ad

LIBER I, CAPUT III

unum trahit, et ómnia in uno videt, potest stábilis corde esse et in Deo pacíficus permanére. O véritas Deus, fac me unum tecum in caritáte perpétua. Tædet me sæpe, multa légere et audíre : in te est totum, quod volo et desídero. Táceant omnes doctóres, síleant univérsæ creatúræ in conspéctu tuo : tu mihi lóquere solus.

3. Quanto áliquis magis sibi unítus et intérius simplificátus fúerit, tanto plura et altióra sine labóre intéllegit, quia désuper lumen intellegéntiæ áccipit. Purus, simplex et stábilis spíritus in multis opéribus non dissipátur, quia ómnia ad Dei honórem operátur, et in se otíósus ab omni própria exquisitióne esse nítitur. Quis te magis ímpedit et moléstat quam tua immortificáta afféctio cordis ? Bonus et devótus homo ópera sua prius intus dispónit, quæ foris ágere debet. Nec illa trahunt eum ad desidéria vitiósz inclinatiónis, sed ipse infléctit ea ad arbítrium rectæ ratiónis. Quis habet fórtius certámen, quam qui nítitur víncere seípsum ? Et hoc debéret esse negótium nostrum : víncere vidélicet seípsum, et cotídie se ipso fortiórem fieri atque in mélius áliquid profícere.

4. Omnis perféctio in hac vita quandam imperfectiόνem sibi habet annexam ; et omnis speculátio nostra quadam calígine non caret. Húmilis tui cognítio cértior via est ad Deum, quam profúnda sciéntiæ inquisítio. Non est culpánda sciéntia aut quálibet simplex rei notítia, quæ bona est in se consideráta et a Deo ordináta ; sed præferénda est semper bona

consciéntia et virtuósa vita. Quia vero plures magis student scire, quam bene vívere : ídeo sæpe errant et pene nullum vel módicum fructum ferunt.

5. O si tantam adhibérent diligéntiam ad exstirpánda vítia et virtútes inseréndas, sicuti ad movéndas quæstiónes, non fierent tanta mala et scándala in pópulo, nec tanta dissolutio in cœnóbiis. Certe adveniéntie die iudícii non quærétur a nobis, quid légimus, sed quid fécimus ; nec quam bene díximus, sed quam religióse víximus. Dic mihi : Ubi sunt modo omnes illi dómini et magístri, quos bene novísti, dum adhuc víverent, et stúdiis florérent ? Iam eórum præbendas álii pössident ; et nésco, utrum de iis recógitant. In vita sua áliquid esse videbántur, et modo de illis tacétur.

6. O quam cito transit glória mundi ! Utinam vita eórum sciéntiæ ipsórum concordásset ! Tunc bene studuísset et legísset. Quam multi péreunt per vanam sciéntiam in sæculo, qui parum curant de Dei servítio ! Et quia magis éligunt magni esse quam húmiles, ídeo evanéscunt in cogitátióibus suis. Vere magnus est, qui magnam habet caritátem. Vere magnus est, qui in se parvus est et pro níhilo omne culmen honóris ducit. Vere prudens est, qui ómnia terréna arbitrátur ut stércora, ut Christum lucrifáciat. Et vere bene doctus est, qui Dei voluntátem facit, et suam voluntátem relínquit.

CAPUT IV

LIBER I, CAPUT V

DE PROVIDÉNTIA IN AGÉNDIS

1. Non est credéndum omni verbo nec instínctui ; sed caute et longanímiter res est secúndum Deum ponderánda. Proh dolor, sæpe malum facílius quam bonum de álio créditur et díctur, ita infirmi sumus. Sed perfécti viri non fácte credunt omni enarránti, quia sciunt infirmitátem humánam ad malum proclívam et in verbis satis lábilem.

2. Magna sapiéntia, non esse præcípit in agéndis, nec pertináciter in própriis stare sénsibus. Ad hanc étiam pertinet, non quibúslibet hóminum verbis crédere, nec audíta vel crédita mox ad aliórum aures effúndere. Cum sapién-te et conscientíoso viro consílium habe ; et quære pótius a melióre ínstrui, quam tuas adinventiónes sequi. Bona vita facit hóminem sapiéntem secúndum Deum et expértum in multis. Quanto quis in se humílior fúerit et Deo subiéctior, tanto in ómnibus erit sapiéntior et pacátior.

CAPUT V

DE LECTIÓNE SANCTÁRUM SCRIPTURÁRUM

1. Véritas est in Scriptúris Sanctis quærénda, non eloquén-tia. Omnis Scriptúra Sacra eo spíritu debet legi, quo facta est. Quærere pótius debémus utilitátem in Scriptúris, quam subtilitátem sermónis. Ita libénter devótos et símplices libros légere debémus, sicut altos et profúndos. Non te of-féndat auctóritas scribéntis, utrum parvæ vel magnæ littera-

DE IMITATIONE CHRISTI

túræ fúerit ; sed amor puræ veritátis te trahat ad legéndum. Non quæras, quis hoc díxerit ; sed quid dicátur, atténde.

2. Hómines tránseunt, sed véritas Dómini manet in ætérnum. Sine personárum acceptióne, váriis modis lóquitur nobis Deus. Curiósitas nostra sæpe nos ímpedit in lectiône Scripturárum, cum vólumus intellégere et discútere, ubi simpliciter esset transeúndum. Si vis proféctum hauríre, lege humíliter, simpliciter et fidéliter ; nec umquam velis habére nomen sciéntiæ. Interroga libénter et audi tacens verba sanctórum ; nec displiceant tibi parábolæ seniórum : sine causa enim non proferúntur.

CAPUT VI

DE INORDINÁTIS AFFECTIÓNIBUS

1. Quandocúmque homo áliquid inordináte appetit, statim in se inquietus fit. Supérbus et avárus numquam quiéscunt ; pauper et húmilis spírиту in multítudine pacis conversántur. Homo qui necdum perfécte in se mórtuus est, cito tentátur et víncitur in parvis et vílibus rebus. Infírmi in spírиту et quodámmodo adhuc carnális et ad sensibília inclinátus difícilter se potest a terrénis desidériis ex toto abstráhere. Et ídeo sæpe habet tristítiam, cum se súbtrahit ; léviter étiam indignátur, si quis ei resístit.

2. Si autem prosecútus fúerit, quod concupíscit, statim ex reátu consciéntiæ gravátur : quia secútus est passióem suam,

LIBER I, CAPUT VII

quæ nihil iuvat ad pacem, quam quæsívit. Resisténdo ígitur passióibus invenítur pax vera cordis, non autem eis serviéndo. Non est ergo pax in corde hóminis carnális, non in hómine exterióribus dédito, sed in férvido et spirituáli.

CAPUT VII

DE VANA SPE ET ELATIÓNE FUGIÉNDÁ

1. Vanus est, qui spem suam ponit in homínibus aut in creatúris. Non te púdeat áliis servíre amóre Iesu Christi, et páuperem in hoc sáculo vidéri. Non stes super teípsum, sed in Deo spem tuam constítue. Fac quod in te est, et Deus áderit bonæ voluntáti tuæ. Non confídas in tua sciéntia vel astútia cuiuscúmque vivéntis, sed magis in Dei grátia, qui ádiuvat húmiles, et de se præsuméntes humíliat.

2. Ne gloriéris in divítiis, si adsunt, nec in amícis, quia poténtes sunt, sed in Deo, qui ómnia præstat et seípsum super ómnia dare desíderat. Non te extóllas de magnitúdine vel pulchritúdine córporis, quæ módica infirmitáte corrúmpitur et defœdátur. Non pláceas tibi ipsi de habilitáte aut ingénio tuo, ne displiceas Deo, cuius est totum quidquid boni naturáliter habúeris.

3. Non te réputes áliis meliórem, ne forte coram Deo déterior habeáris, qui scit, quid est in hómine. Non supérbias opéribus bonis, quia áliter sunt iudícia Dei quam hóminum, cui sæpe displicet, quod homínibus placet. Si áliquid bo-

DE IMITATIONE CHRISTI

ni habúeris, crede de áliis melióra, ut humilitátem consérves. Non nocet, si ómnibus te suppónas ; nocet autem plúrimum, si vel uni te præpónas. Iugis pax cum húmili ; in corde autem supérbi zelus et indignátio frequens.

CAPUT VIII

DE CAVÉNDÁ NÍMIA FAMILIARITÁTE

1. Non omni hómīni revéles cor tuum, sed cum sapiénte et timénte Deum age causam tuam. Cum iuvénibus et extrá-neis rarus esto. Cum divítibus noli blandíri, et coram magnátibus non libénter appáreas. Cum humílibus et simplícibus, cum devótis et morigerátis sociáre, et quæ ædificatió-nis sunt, pertrácta. Non sis familiáris alicui mulíeri ; sed in commúni omnes bonas mulíeres Deo comménda. Soli Deo et ángelis eius opta familiáris esse, et hómīnum notítiam devíta.

2. Cáritas habénda est ad omnes, sed familiáritas non éxpe-dit. Quandóque áccidit, ut persóna ignóta ex bona fama lucéscat ; cuius tamen præsentia óculos intuéntium offúscat. Putámus aliquándo áliis placére ex coniunctiόne nostra, et incípimus magis displicére ex morum improbitáte in nobis consideráta.

CAPUT IX

DE OBŒDIÉNTIA ET SUBIECTIÓNE

LIBER I, CAPUT X

1. Valde magnum est, in obœdiéntia stare, sub præláto vívere, et sui iuris non esse. Multo tútius est, stare in subiectiône, quam in prælátúra. Multi sunt sub obœdiéntia magis ex necessitáte, quam ex caritaté ; et illi pœnam habent et léviter múrmurant. Nec libertátem mentis acquírent, nisi ex toto corde propter Deum se subíciant. Curre hic vel ibi : non invénies quiétem, nisi in húmili subiectiône sub regímine præláti. Imaginátio locórum et mutátio multos feféllit.

2. Verum est, quod unusquisque libénter agit pro sensu suo, et inclinátur ad eos magis, qui secum séntiunt. Sed si Deus est inter nos, necesse est, ut relinquámus étiam quandóque nostrum sentíre propter bonum pacis. Quis est ita sápiens, qui ómnia plene scire potest ? Ergo, noli nimis in sensu tuo confidere, sed velis étiam libénter aliórum sensum audíre. Si bonum est tuum sentíre, et hoc ipsum propter Deum dimíttis et álium séqueris, magis exínde profícies.

3. Audívi enim sæpe, secúrius esse audíre et accípere consílium, quam dare. Potest étiam contíngere, ut bonum sit uniuscuiúsque sentíre ; sed nolle áliis acquiéscere, cum id rátio aut causa póstulat, signum est supérbiæ et pertináciæ.

CAPUT X

DE CAVÉNDÁ SUPERFLUITÁTE VERBÓRUM

1. Cáveas tumúltum hóminum, quantum potes ; multum enim ímpedit tractátus sæculárium gestórum, étiam si sím-

DE IMITATIONE CHRISTI

plici intentiōne proferántur. Cito enim inquinámur vanitá-
te et captivámur. Vellem me plúries tacuísse et inter hómi-
nes non fuisse. Sed quare tam libénter lóquimur et ínvicem
fabulámur, cum tamen raro sine læsiōne consciéntiæ ad si-
léntium redímus ? Ideo tam libénter lóquimur : quia per
mútuas locutiōnes ab ínvicem consolári quærimus ; et cor
divérsis cogitatiōnibus fatigátum optámus releváre. Et mul-
tum libénter de his, quæ multum dilígimus vel cúpimus, vel
quæ nobis contrária sentímus, libet loqui et cogitáre.

2. Sed proh dolor, sæpe inániter et frustra. Nam hæc exté-
rior consolátio interiōris et divínæ consolatiōnis non módi-
cum detriméntum est. Ideo vigilándum est et orándum, ne
tempus otiose tránseat. Si loqui licet et éxpedit, quæ ædi-
ficabilia sunt, lóquere. Malus usus et neglegéntia proféctus
nostri multum facit ad incustódiā oris nostri. Iuvat tamen
non parum ad proféctum spirituálem devóta spirituálium
rerum collátio ; máxime ubi pares ánimo et spíritu in Deo
sibi sociántur.

CAPUT XI

DE PACE ACQUIRÉNDÁ ET ZELO PROFICIÉNDI

1. Multam possémus pacem habére, si non vellémus nos
cum aliórum dictis et factis, et quæ ad nostram curam non
spectant, occupáre. Quómodo potest ille diu in pace mané-
re, qui aliénis curis se intermíscet ? qui occasiōnes forínse-

cus quærit ? qui parum vel raro se intrínsecus cólligit ? Beáti simplices, quóniam multam pacem habébunt.

2. Quare quidam sanctórum tam perfécti et contemplatívi fuérunt ? Quia omníno seípsos mortificáre ab ómnibus terrénis desidériis studuérunt : et ídeo totis medúllis cordis Deo inhærére atque líbere sibi vacáre potuérunt. Nos nímium occupámur própriis passiónibus, et de transitóriis nimis sollicitámur. Raro étiam unum vítium perfécte víncimus, et ad cotidiánum proféctum non accéndimur : ídeo frígidi et tépidi remanémus.

3. Si essémus nobis ipsis perfécte mórtui, et intérius mínime implicáti : tunc possémus étiam divína sápere, et de cælésti contemplatióne áliquid experíri. Totum et máximum impediméntum est, quia non sumus a passiónibus et concupiscéntiis líberi, nec perféctam sanctórum viam conámur íngredi. Quando étiam módicum adversitátis occúrrit, nimis cito deícimur, et ad humánas consolatiónes convértimur.

4. Si niterémur, sicut viri fortes, stare in proelio : profécto auxiliúm Dómini super nos viderémus de cælo. Ipse enim certántes et de sua grátia sperántes parátus est adiuváre : qui nobis certándi occasiões procúrat, ut vincámus. Si tantum in istis exterióribus observántiis proféctum religiónis pónumus, cito finem habébit devótio nostra. Sed ad radícem secúrim ponámus, ut purgáti a passiónibus pacíficam mentem possideámus.

5. Si omni anno unum vítium extirparémus, cito viri per-

DE IMITATIONE CHRISTI

fécti efficerémur. Sed modo e contrário sæpe sentímus, ut meliôres et puriôres in inítio conversiónis nos fuísse inveníamus, quam post multos annos professiónis. Fervor et proféctus cotídie debéret créscere ; sed nunc pro magno vidétur, si quis primi fervóris partem posset retinére. Si módicam violéntiam facerémus in princípío, tunc póstea cuncta possémus fácere cum levitáte et gáudio.

6. Grave est, assuéta dimíttere : sed grávius est, contra própriam voluntátem ire. Sed si non vincis parva et lévia, quando superábis difficilióra ? Resíste in princípío inclinatóni tuæ, et malam dedísce consuetúdinem, ne forte paulátim ad maiórem te ducat difficultátem. O si advérteres, quantam tibi pacem et áliis lætítiam fáceres, teípsum bene habéndo, puto, quod sollicítior esses ad spirituálem proféctum.

CAPUT XII

DE UTILITÁTE ADVERSITÁTIS

1. Bonum nobis est, quod aliquándo habeámus áliquas gravitátes et contrarietátes ; quia sæpe hóminem ad cor révocant, quátinus se in exílio esse cognóscat, nec spem suam in áliqua re mundi ponat. Bonum est, quod patiámur quandoque contradicciónes, et quod male et imperféccte de nobis sentiátur, étiam si bene ágimus et inténdimus. Ista sæpe iuvant ad humilitátem et a vana glória nos deféndunt. Tunc enim mélius interiorem testem Deum quáerimus, quando

LIBER I, CAPUT XIII

foris vilipéndimur ab homínibus, et non bene nobis créditur.

2. Ideo debéret se homo in Deo táliter firmáre, ut non esset ei necesse multas humánas consolatiónes quærere. Quando homo bonæ voluntátis tribulátur vel tentátur, aut malis cogitatióibus affligitur : tunc Deum sibi magis necessarium intéllegit, sine quo nihil boni se posse deprehéndit. Tunc étiam tristátur, gemit, et orat pro misériis, quas pátitur. Tunc tædet eum diútius vívere, et mortem optat veníre : ut possit dissólvi et cum Christo esse. Tunc étiam bene advértit, perfectam securitátem et plenam pacem in mundo non posse constáre.

CAPUT XIII

DE TENTATIÓIBUS RESISTÉNDIS

1. Quámdiu in mundo vívimus, sine tribulatióne et tentatióne esse non póssumus. Unde in Iob scriptum est : Tentatio est vita humána super terram. Ideo unusquisque sollicitus esse debéret circa tentatiónes suas et vigiláre in oratióibus, ne diábolus locum inveníret decipiéndi, qui numquam dormítat, sed circuit quærens, quem dévoret. Nemo tam perfectus est et sanctus, qui non hábeat aliquándo tentatiónes ; et plene eis carére non póssumus.

2. Sunt tamen tentatiónes hómini sæpe valde útiles, licet moléstæ sint et graves ; quia in illis homo humiliátur, purgátur, et erudítur. Omnes sancti per multas tribulatiónes

et tentatiónes transiérunt et profecerunt. Et qui tentatiónes sustinére nequiverunt, réprobi facti sunt et defecerunt. Non est áliquis ordo tam sanctus, nec locus tam secrétus, ubi non sint tentatiónes vel adversitátes.

3. Non est homo secúrus a tentatió nibus totaliter, quámdiu víxerit : quia in nobis est, unde tentámur, ex quo in concupiscéntia nati sumus. Una tentatióne seu tribulatióne recedénte, ália supérvenit, et semper áliquíd ad patiéndum habébimus, nam bonum felicitátis nostræ perdídimus. Multi quærunt tentatiónes fúgere, et grávius incidunt in eas. Per solam fugam non póssumus víncere ; sed per patiéntiam et veram humilitátem ómnibus hóstibus effícimur fortióres.

4. Qui tantúmmodo extérius declínat nec radícem evéllit, parum profíciet ; immo cítius ad eum tentatiónes redient et peius séntiet. Paulátim, et per patiéntiam cum longanimitáte Deo iuvánte mélius superábis, quam cum durítia et importunitáte própria. Sápius áccipe consílium in tentatióne, et cum tentáto noli dúriter ágere, sed consolatió nem íngere, sicut tibi optáres fíeri.

5. Inítium ómnium malárum tentatiónum inconstántia áni mi et parva ad Deum confidéntia. Quia sicut navis sine gubernáculo hinc inde a flúctibus impéllitur : ita homo remis sus et suum propósitum déserens várie tentátur. Ignis probat ferrum, et tentátio hóminem iustum. Nescímus sápe quid póssumus ; sed tentátio áperit quid sumus. Vigilándum est tamen præcí pue circa inítium tentatiónis ; quia tunc

facilius hostis vincitur, si ostium mentis nullatenus intrare sinitur ; sed extra limen, statim ut pulsaverit, illi obviatur. Unde quidam dixit : *Principiis obsta, sero medicina paratur*. Nam primo occurrit menti simplex cogitatio, deinde fortis imaginatio, postea delectatio et motus pravus, et assensio. Sicque paulatim ingreditur hostis malignus ex toto, dum illi non resistitur in principio. Et quanto diutius ad resistendum quis torpuerit, tanto in se cotidie debilius fit, et hostis contra eum potentior.

6. Quidam in principio conversionis suae graviiores tentationes patiuntur, quidam autem in fine. Quidam vero quasi per totam vitam suam male habent. Nonnulli satis leniter tentantur, secundum divinae ordinationis sapientiam et aequitatem, quae statum et merita hominum pensat, et cuncta ad electorum suorum salutem praedordinat.

7. Ideo non debemus desperare, cum tentamur, sed eo ferventius Deum exorare, quatinus nos in omni tribulatione dignetur adiuvare ; qui utique, secundum dictum Pauli, talem faciet cum tentatione proventum, ut possimus sustinere. Humiliemus ergo animas nostras sub manu Dei in omni tentatione et tribulatione, quia humiles spiritu salvabit et exaltabit.

8. In tentationibus et tribulationibus probatur homo, quantum profecit ; et ibi maius meritum consistit, et virtus melius patescit. Nec magnum est, si homo devotus sit et fervidus, cum gravitatem non sentit ; sed si tempore adversita-

tis patiénter se sústinet, spes magni proféctus erit. Quidam a magnis tentatióibus custodiúntur, et in parvis cotidiánis sæpe vincúntur, ut humiliáti numquam de se ipsis in magnis confidant, qui in tam módicis infirmántur.

CAPUT XIV

DE TEMERÁRIO IUDÍCIO VITÁNDO

1. Ad teípsum óculos reflécte, et aliórum facta cáveas iudicáre. In iudicándo álios homo frustra labórat, sápius errat, et léviter peccat ; seípsum vero iudicándo et discutiéndó semper fructuóse labórat. Sicut nobis res cordi est, sic de ea fréquénter iudicámus ; nam verum iudícium propter privátum amórem facíliter pérdimus. Si Deus semper esset pura inténtio nostri desidérii, non tam facíliter turbarémur pro resisténtia sensus nostri.

2. Sed sæpe áliquíd ab intra latet, vel étiam ab extra concúrrit, quod nos étiam páriter trahit. Multi occúlte seípsos quærunt in rebus quas agunt, et nésciunt. Vidéntur étiam in bona pace stare, quando res pro eórum velle fiunt et sentíre ; si autem áliter fit quam cúpiunt, cito movéntur et tristes fiunt. Propter diversitátem sénsuum et opiniónum satis fréquénter oriúntur dissensiónes inter amícos et cives, inter religiósos et devótos.

3. Antíqua consuetúdo difficúlter relínquitur, et ultra próprium vidére nemo libénter dúcitur. Si ratióni tuæ magis

LIBER I, CAPUT XV

inníteris vel indústriæ, quam virtúti subiectívæ Iesu Christi, raro et tarde eris homo illuminátus ; quia Deus vult nos sibi perfécte súbici, et omnem ratiónem per inflammátum amórem transcendere.

CAPUT XV

DE OPÉRIBUS EX CARITÁTE FACTIS

1. Pro nulla re mundi et pro nullíus hóminis dilectióne áliquod malum est faciéndum ; sed pro utilitáte tamen indigéntis opus bonum líbere aliquándo intermitténdum est, aut étiam pro melióri mutándum. Hoc enim facto opus bonum non destrúitur, sed in mélius commutátur. Sine caritáte opus extérnum nihil prodest ; quidquid autem ex caritáte ágitur, quantumcúmque étiam parvum sit et despéctum, totum fructuósum effícitur. Magis síquidem Deus pensat ex quanto quis agit, quam opus quod facit.

2. Multum facit, qui multum díligit. Multum facit, qui rem bene facit. Bene facit, qui communitáti magis quam suæ voluntáti servit. Sæpe vidétur esse cáritas, et est magis carnálitatis ; quia naturális inclinátio, própria volúntas, spes retributiónis, afféctus commoditátis raro abesse volunt.

3. Qui veram et perféctam caritátem habet, in nulla re seípsum quærit, sed Dei solúmmodo glóriam in ómnibus fieri desíderat. Nulli étiam ínvidet, quia nullum privátum gáudium amat ; nec in se ipso vult gaudére, sed in Deo, super

omnia bona, optat beatificári. Némini áliquid boni attríbuit, sed totáliter ad Deum refert, a quo fontáliter omnia procédunt, in quo fináliter omnes sancti fruibíliter requiészunt. O qui scintíllam habéret veræ caritátis, profécto omnia terréna sentíret plena fore vanitátis.

CAPUT XVI

DE SUFFERÉNTIA DEFÉCTUUM ALIÓRUM

1. Quæ homo in se vel in áliis emendáre non valet, debet patiénter sustinére, donec Deus áliter órduet. Cógita, quia sic forte mélius est pro tua probatióne et patiéntia, sine qua non sunt multum ponderánda mérita nostra. Debes tamen pro tálibus impediméntis supplicáre, ut Deus tibi dignétur subveníre, et possis benígne portáre.

2. Si quis semel aut bis admónitus non acquiészit, noli cum eo conténdere ; sed totum Deo commítte, ut fiat volúntas eius et honor in ómnibus servis suis, qui scit bene mala in bonum convértere. Stude pátiens esse in tolerándo aliórum deféctus, et qualescúmque infirmitátes ; quia et tu multa habes, quæ ab áliis opórtet tolerári. Si non potes te talem fácere, qualem vis, quómodo póteris álium ad tuum habére beneplácitum ? Libénter habémus álios perféctos, et tamen próprios non emendámus deféctus.

3. Vólumus, quod álii stricte corrigántur, et ipsi córrigi nólumus. Dísplicet larga aliórum licéntia, et tamen nobis nó-

LIBER I, CAPUT XVII

lumus negári quod pétimus. Alios restríngi per statúta vólumus, et ipsi nullátenus pátimur ámplius cohibéri. Sic ergo patet, quam raro próximum sicut nos ipsos pensámus. Si essent omnes perfécti, quid tunc haberémus ab áliis pro Deo pati?

4. Nunc autem Deus sic ordinávit, ut discámus alter altérius ónera portáre ; quia nemo sine deféctu, nemo sine ónere, nemo sibi sufficiens, nemo sibi satis sápiens ; sed opórtet nos ínvicem portáre, ínvicem consolári, páriter adiuváre, instrúere et admonére. Quantæ autem virtútis quisque fúerit, mélius patet occasióne adversitátis. Occasiónes namque hóminem frágitilem non fáciunt, sed qualis sit, osténdunt.

CAPUT XVII

DE MONÁSTICA VITA

1. Opórtet quod discas teípsum in multis frángere, si vis pacem et concórdiam cum áliis tenére. Non est parvum in monastériis vel in congregatióne habitáre, et ínibi sine queréla conversári, et usque ad mortem fidélis perseveráre. Beátus, qui ibídem bene víxerit et felíciter consummáverit. Si vis débite stare et profícere, téneas te tamquam éxsulem peregrínium super terram. Opórtet te stultum fíeri propter Christum, si vis religiósam dúcere vitam.

2. Hábitus et tonsúra módicum confert ; sed mutátio morum, et íntegra mortificátio passiónum verum fáciunt religiósum. Qui áliud quærit, quam pure Deum et ánimæ suæ

salútem, non invéniet nisi tribulatiónem et dolórem. Non potest étiam diu stare pacíficus, qui non nítitur esse mínimus et ómnibus subiéctus.

3. Ad serviéndum venísti, non ad regéndum ; ad patiéndum et laborándum scias te vocátum, non ad otiándum vel fabulándum. Hic ergo probántur hómines, sicut aurum in fornáce. Hic nemo potest stare, nisi ex toto corde se volúerit propter Deum humiliáre.

CAPUT XVIII

DE EXÉMPLIS SANCTÓRUM PATRUM

1. Intuére sanctórum patrum vívida exémpa, in quibus vera perféctio refúlsit et relígio, et vidébis, quam módicum sit, et pene nihil, quod nos ágimus. Heu, quid est vita nostra, si illis fúerit comparáta ? Sancti et amíci Christi Dómino serviérunt in fame et siti, in frígore et nuditáte, in labóre et fatigatióne, in vigíliis et ieiúniis, in oratió nibus et meditatió nibus sanctis, in persecutió nibus et oppróbriis multis.

2. O quam multas et graves tribulatió nes passi sunt apóstoli, mártires, confessó res, vírgines, et réliqui omnes, qui Christi vestígia voluérunt sequi. Nam ánimas suas in hoc mundo odérunt, ut in ætéram vitam eas possidérent. O quam strictam et abdicátam vitam sancti patres in erémo duxérunt ! quam longas et graves tentatió nes pertulérunt ! quam fréquénter ab inimíco vexáti sunt ! quam crebras et

fervidas orationes Deo obtulerunt ! quam rigidas abstinencias peregrerunt ! quam magnum zelum et fervorem ad spiritualem profectum habuerunt ! quam forte bellum adversus edomationem vitiorum gesserunt ! quam puram et rectam intentionem ad Deum tenuerunt ! Per diem laborabant, et noctibus orationi diutinae vacabant ; quamquam laborando ab oratione mentali minime cessarent.

3. Omne tempus utiliter expendebant ; omnis hora ad vacandum Deo brevis videbatur ; et prae magna dulcedine contemplationis etiam oblivioni tradebatur necessitas corporalis refectiois. Omnibus divitiis, dignitatibus, honoribus, amicis et cognatis renuntiabant ; nil de mundo habere cupiebant, vix necessaria vitae sumebant ; corpori servire, etiam in necessitate, dolabant. Pauperes igitur erant rebus terrenis, sed divites valde in gratia et virtutibus. Foris egabant, sed intus gratia et consolatione divina reficiebantur.

4. Mundo erant alieni, sed Deo proximi ac familiares amici. Sibi ipsis videbantur tamquam nihili, et huic mundo despecti ; sed erant in oculis Dei pretiosi et dilecti. In vera humilitate stabant, in simplici obœdientia vivebant, in caritate et patientia ambulabant : et ideo cotidie in spiritu proficiebant, et magnam apud Deum gratiam obtinebant. Dati sunt in exemplum omnibus religionis, et plus provocare nos debent ad bene proficiendum, quam tepidorum numerus ad relaxandum.

5. O quantus fervor omnium religiosorum in principio suae

DE IMITATIONE CHRISTI

sanctæ institutionis fuit ! O quanta devotio orationis ! quanta æmulatio virtutis ! quam magna disciplina viguit ! quanta reverentia et obediëntia sub régula magistri in ómnibus efflóruit ! Testántur adhuc vestigia derelicta, quod vere viri sancti et perfécti fuérunt, qui tam strénue militántes mundum suppeditavérunt. Iam magnus putátur, si quis transgressor non fúerit, si quis, quod accépit, cum patiëntia toleráre potúerit.

6. Oh tepóris et neglegéntiæ status nostri, quod tam cito declinámus a prístino fervóre, et iam tædet vívere præ lassitudine et tepóre ! Utinam in te pénitus non dormítet proféctus virtútum, qui multa sápius exémpia vidísti devotórum !

CAPUT XIX

DE EXERCÍTIIS BONI RELIGIÓSI

1. Vita boni religiósi ómnibus virtútibus pollére debet : ut sit talis intérius, qualis vidétur homínibus extérius. Et mérito, multo plus debet esse intus, quam quod cérnitur foris, quia inspéctor noster est Deus, quem summópere reveléri debémus, ubicúmque fuérimus, et tamquam ángeli in conspéctu eius mundi incédere. Omni die renováre debémus propósitum nostrum et ad fervórem nos excitáre, quasi hódie primum ad conversiónem venissémus, atque dícere : Adiuva me, Dómine Deus, in bono propósito et sancto servítio tuo, et da mihi nunc hódie perfécte incípere, quia nihil est quod háctenus feci.

2. Secúndum propósitum nostrum, cursus proféctus nostri ; et multa diligéntia opus est bene profícere volénti. Quod si fórtiter propónens sæpe déficit ; quid ille, qui raro aut minus fixe áliquid propónit ? Váriis tamen modis contíngit désertio propósi nostri ; et levis omíssio exercitiórum vix sine áliquo dispéndio transit. Iustórum propósitum in grátia Dei pótius, quam in própria sapiéntia pendet : in quo et semper confidunt, quidquid arrípiunt. Nam homo propónit, sed Deus dispónit, nec est in hómine via eius.

3. Si pietátis causa aut fratérnæ utilitátis propósito quandoque consuétum omíttitur exercítium, fácte póstea póterit recuperári. Si autem tædio ánimi aut neglegéntia fácliter relínquitur, satis culpábile est et nocívum sentiétur. Conémur quantum póssumus, adhuc léviter deficiémus in multis. Semper tamen áliquid certi proponéndum est, et contra illa præcípuè, quæ ámplius nos impédiunt. Exterióra nostra et interióra páriter nobis scrutánda sunt et ordinánda, quia útraque expédiunt ad proféctum.

4. Si non contínuè te vales collígere, saltem intérdum, et ad minus semel in die, mane vidélicet, aut véspere. Mane propóne, véspere díscute mores tuos, qualis hódie fuísti in verbo, ópere et cogitatióne ; quia in his sápius fórsitan Deum offendísti et próximum. Accínge te, sicut vir, contra diabólicas nequítias ; frena gulam, et omnem carnis inclinatiónem fáclius frenábis. Numquam sis ex toto otíosus, sed aut legens, aut scribens, aut orans, aut méditans, aut áliquid uti-

litátis pro commúni labórans. Corporália tamen exercítia discrète sunt agénda, nec ómnibus æquáliter assuménda.

5. Quæ commúnia non sunt, non sunt foris ostendénda ; nam in secréto tútius exercéntur priváta. Cavéndum tamen, ne piger sis ad commúnia et ad singulária prómptior ; sed explétis íntegre et fidéliter débitis et iniúctis, si iam ultra vacat, redde te tibi, prout devótio tua desíderat. Non possunt omnes habére unum exercítium, sed áliud isti, áliud illi magis desérvit. Etiam pro témporis congruéntia diversa placent exercítia, quia ália in festis, ália in feriátis magis sápiunt diébus. Aliis indigémus témpore tentatiónis, et áliis témpore pacis et quiétis. Alia, cum tristámur, libet cogitáre, et ália, cum læti in Dómino fuérimus.

6. Circa principália festa renovánda sunt bona exercítia et sanctórum suffrágia fervéntius imploránda. De festo in festum propónere debémus, quasi tunc de hoc sáeculo migratúri et ad ætérnum festum perventúri. Ideóque sollícite nos præparáre debémus in devótis tempóribus et devótius conversári, atque omnem observántiam stríctius custodíre, tamquam in brevi præmium labóris nostri a Deo perceptúri.

7. Et si dilátum fúerit, credámus nos minus bene præparátos atque indígnos tantæ adhuc glóriæ, quæ revelábitur in nobis témpore præfiníto : et studeámus nos mélius ad éxitum præparáre. Beátus servus, ait evangelísta Lucas, quem, cum vénerit Dóminus, invénerit vigilántem. Amen dico vobis, super ómnia bona sua constitúet eum.

CAPUT XX

DE AMÓRE SOLITÚDINIS ET SILÉNTII

1. Quære aptum tempus vacándi tibi, et de beneficiis Dei frequenter cógita. Relínque curiósa. Tales pérlege materias, quæ compunctiónem magis præstant, quam occupatiónem. Si te subtráxeris a supérfluis locutió nibus et otiosis circuitiúnibus, nec non a novitatibus et rumóribus audiéndis : invénies tempus sufficiens et aptum pro bonis meditatiúnibus insisténdis. Máximi sanctórum humana consórtia, ubi póterant, vitábant, et Deo in secréto servíre eligébant.

2. Dixit quidam : Quótiens inter hómines fui, minor homo rédii. Hoc sáepius experímur, quando diu confabulamur. Facílius est omníno tacére, quam verbo non excédere. Facílius est domi latére, quam foris se posse sufficiénte custodíre. Qui ígitur inténdit ad interióra et spirituália perveníre, opórtet eum cum Iesu a turba declináre. Nemo secúre appáret, nisi qui libénter latet. Nemo secúre lóquitur, nisi qui libénter tacet. Nemo secúre præest, nisi qui libénter subest. Nemo secúre præcipit, nisi qui bene obœdíre dídicit.

3. Nemo secúre gaudet, nisi bonæ consciéntiæ in se testi mónium hábeat. Semper tamen sanctórum secúritas plena timóris Dei éxstitit. Nec eo minus sollíciti et húmiles in se fuérunt, quia magnis virtútibus et grátia emicuérunt. Pravórum autem secúritas ex supérbia et præsumpti óne orítur, et in fine in decepti ónem sui ipsíus vértitur. Numquam pro-

míttas tibi securitátem in hac vita, quamvis bonus videáris cœnobíta aut devótus eremíta.

4. Sæpe meliôres in æstimatione hóminum grávius periclitáti sunt propter suam nímiam confidéntiam. Unde multis útilius est, ut non pénitus tentatiônibus cáreant, sed sæpius impugnéntur, ne nímium secúri sint, ne forte in supérbiam elevéntur, ne étiam ad exteriôres consolatiônes licéntius declínent. O, qui numquam transitóriam lætítiam quæreret, qui numquam cum mundo se occupáret, quam bonam consciéntiam serváret ! O, qui omnem vanam sollicitúdinem amputáret, et dumtáxat salutária ac divína cogitáret, et totam spem suam in Deo constitúeret, quam magnam pacem et quiétem possidéret!

5. Nemo dignus est cælésti consolatiône, nisi diligénter se exercúerit in sancta compunctiône. Si vis corde tenus compúngi, intra cubíle tuum, et exclúde tumúltus mundi, sicut scriptum est : In cubílibus vestris compungimini. In cella invénies, quod déforis sæpius amíttēs. Cella continuáta dulcésцит, et male custodíta tædium génerat. Si in princípío conversiônis tuæ bene eam incolúeris et custodíeris, erit tibi póstea dilécta amíca et gratíssimum solácium.

6. In siléntio et quiéte próficit ánima devóta et discit abscondita scripturárum. Ibi invenit fluénta lacrimárum, quibus síngulis nóctibus se lavet et mundet, ut Conditóri suo tanto familiárior fiat, quanto lóngius ab omni sæculári tumúltu degit. Qui ergo se ábstrahít a notis et amícis, appro-

LIBER I, CAPUT XXI

ximábit illi Deus cum ángelis sanctis. Mélius est latére et sui curam ágere, quam se neglécto signa fácere. Laudábile est hómīni religiósō, raro foras ire, fúgere vidéri, nolle étiam hómīnes vidére.

7. Quid vis vidére, quod non licet habére ? Transit mundus et concupiscéntia eius. Trahunt desidéria sensualitátis ad spatiándum ; sed cum hora transierit, quid nisi gravitátem consciéntiæ et cordis dispersiónem repórtas ? Lætus éxitus tristem sæpe réditum parit, et læta vigília serótina triste mane facit. Sic omne carnále gáudium blande intrat, sed in fine mordet et périmit. Quid potes álibi vidére, quod hic non vides ? Ecce cælum et terra et ómnia eleménta ; nam ex istis ómnia sunt facta.

8. Quid potes alícubi vidére, quod diu potest sub sole permanére ? Credis te fórsitan satiári, sed non póteris pertínere. Si cuncta vidéres præséntia, quid esset nisi vísio vana ? Leva óculos tuos ad Deum in excélsis, et ora pro peccátis tuis et neglegéntiis. Dimítte vana vanis ; tu autem inténde illis, quæ tibi præcépit Deus. Claude super te óstium tuum, et voca ad te Iesum, diléctum tuum. Mane cum eo in cella, quia non invénies álibi tantam pacem. Si non exísses nec quicquam de rumóribus audísses, mélius in bona pace permansísses. Ex quo nova deléctat aliquándo audíre, opórtet te exínde turbatióne cordis toleráre.

CAPUT XXI

DE COMPUNCTIÓNE CORDIS

1. Si vis aliquid proficere, consérva te in timóre Dei, et noli esse nimis liber ; sed sub disciplína cóhibe omnes sensus tuos, nec inéptæ te tradas lætítiæ. Da te ad cordis compunctiónem, et invénies devotióem. Compunctio multa bona áperit, quæ dissolútio cito pérdere consuévít. Mirum est, quod homo potest umquam perfécte in hac vita lætári, qui suum exílium et tam multa perícula ánimæ suæ consíderat et pensat.

2. Propter levitátem cordis et neglegéntiam deféctuum nostrórum non sentímus ánimæ nostræ dolóres ; sed sæpe vane ridémus, quando mérito flere deberémus. Non est vera libértas nec bona lætítia, nisi in timóre Dei cum bona consciéntia. Felix, qui abícere potest omne impediméntum distractiόνis, et ad unióem se recollígere sanctæ compunctiόνis. Felix, qui a se ábdicat, quidquid consciéntiam suam maculáre potest vel graváre. Certa viríliter, consuetúdo consuetúdine víncitur. Si tu scis hómines dimíttre, ipsi bene te dimíttent tua fácere.

3. Non átrahas tibi res aliórum, nec te ímplices causis maiórum. Hábeas semper óculum super te primum, et admóneas teípsum speciáliter præ ómnibus tibi diléctis. Si non habes favórem hóminum, noli ex hoc tristári ; sed hoc sit tibi grave, quia non habes te satis bene et circumspécte, sicut decéret Dei servum et devótum religiósium conversári. Útilius est sæpe et secúrius, quod homo non hábeat multas consolatió-

nes in hac vita, secúndum carnem præcípuē. Tamen quod divínas non habémus, aut rárius sentímus, nos in culpa sumus, quia compunctiónem cordis non quáerimus, nec vanas et extérnas omníno abícimus.

4. Cognósce te indígnum divína consolatióne, sed magis dígnum multa tribulatióne. Quando homo est perfécte compúnctus, tunc gravis et amárus est ei totus mundus. Bonus homo sufficiéntem ínvenit matériam doléndi et flendi. Sive enim se consíderat, sive de próxímo pensat, scit, quia nemo sine tribulatióne hic vivit. Et quanto stríctius sese consíderat, tanto ámplius dolet. Matériæ iusti dolóris et intérnæ compunctiónis sunt peccáta et vítia nostra, quibus ita involúti iacémus, ut raro cæléstia contemplári valeámus.

5. Si frequéntius de morte tua, quam de longitudíne vitæ cogitáres, non dúbium, quin fervéntius te emendáres. Si étíam futúras inférni sive purgatórii pœnas cordiáliter perpénderes, credo, quod libénter labórem et dolórem sustinéres, et nihil rigóris formidáres. Sed quia ad cor ista non tránseunt, et blandiménta adhuc amámus, ídeo frígidi et valde pigri remanémus.

6. Sæpe est inópia spíritus, unde tam léviter conquéritur míserum corpus. Ora ígitur humíliter ad Dóminum, ut det tibi compunctiónis spíritum, et dic cum prophéta : Ciba me, Dómine, pane lacrimárum, et potum da mihi in lácrimis in mensúra.

CAPUT XXII

DE CONSIDERATIONE HUMÁNÆ MISÉRIÆ

1. Miser es, ubicúmque fúeris et quocúmque te vérteris, nisi ad Deum te convértas. Quid turbáris, quia non succédit tibi, sicut vis et desíderas ? Quis est, qui habet ómnia secúndum suam voluntátem ? Nec ego, nec tu, nec áliquis hóminum super terram. Nemo est in mundo sine áliqua tribulatione vel angústia, quamvis rex sit vel papa. Quis est, qui mélius habet ? útique qui pro Deo áliquid pati valet.

2. Dicunt multi imbecílles et infirmi : Ecce, quam bonam vitam ille homo habet, quam dives, quam magnus, quam potens et excélsus ! Sed atténde ad cæléstia bona, et vidébis, quod ómnia ista temporália nulla sunt, sed valde incérta et magis gravántia, quia numquam sine sollicitúdine et timóre possidéntur. Non est hóminis felícitas, habére temporália ad abundántiam, sed súfficit ei mediócritas. Vere miséria est vívere super terram. Quanto homo volúerit esse spirituálior, tanto præsens vita fit ei amárior, quia sentit mélius et videt clárius humánæ corruptionis deféctus. Nam comédere, bíbere, vigiláre, dormíre, quiéscere, laboráre et céteris necessitatibus natúræ subiacére, vere magna miséria est et afflíctio hómini devóto, qui libénter esset absolútus et liber ab omni peccáto.

3. Valde enim gravátur intérior homo necessitatibus corporálibus in hoc mundo. Unde prophéta devóte rogat, quáte-

nus liber ab istis esse váleat, dicens : De necessitátibus meis érue me, Dómine. Sed væ non cognoscéntibus suam míseriam ; et ámplius væ illis, qui díligunt hanc míseram et corruptíblem vitam. Nam in tantum quidam hanc amplectúntur, licet étiam vix necessariá laborándo aut mendicándo hábeant, ut, si possent hic semper vívere, de regno Dei nihil curárent.

4. O insáni et infidéles corde, qui tam profúnde in terrénis iacent, ut nihil nisi carnália sápiant. Sed míseri adhuc in fine gráviter séntient, quam vile et níhilum erat, quod amavérunt. Sancti autem Dei et omnes devóti amíci Christi non attendérunt, quæ carni placuérunt, nec quæ in hoc témpore floruérunt ; sed tota spes eórum et inténtio ad æténa bona anhelábat. Ferebátur totum desidérium eórum sursum ad mansúra et invisibília, ne amóre visibílium traheréntur ad ínfima. Noli, frater, amíttre confidéntiam proficiéndi ad spirituália ; adhuc habes tempus et horam.

5. Quare vis procrastináre propósitum tuum ? Surge et in instánti íncipe et dic : Nunc tempus est faciéndi, nunc tempus est pugnándi, nunc aptum tempus est emendándi. Quando male habes et tribuláris, tunc tempus est promeréndi. Opórtet te transíre per ignem et aquam, ántequam vénias in refrigeríum. Nisi tibi vim féceris, vítium non superábis. Quámdiu istud frágle corpus gérimus, sine peccáto esse non possumus, nec sine tédio et dolore vívere. Libénter haberémus ab omni miséria quiétem ; sed quia per peccátum perdí-

DE IMITATIONE CHRISTI

dimus innocentiam, amissimus etiam veram beatitudinem. Ideo oportet nos tenere patientiam et Dei expectare misericordiam ; donec transeat iniquitas hæc et mortalitas absorbeat a vita.

6. O quanta fragilitas humana, quæ semper prona est ad vitia ! Hódie confiteris peccata tua, et cras iterum perpetras confessa. Nunc proponis cavere, et post horam agis quasi nihil proposuisses. Mérito ergo nos ipsos humiliare possumus nec umquam aliquid magni de nobis sentire ; quia tam fragiles et instabiles sumus. Cito etiam potest perdi per negligentiam, quod multo labore vix tandem acquisitum est per gratiam.

7. Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepescimus tam mane ? Væ nobis, si sic volumus declinare ad quietem, quasi iam pax sit et securitas, cum necdum appareat vestigium veræ sanctitatis in conversatione nostra. Bene opus esset, quod adhuc iterum instrueremur, tamquam boni novicii, ad mores optimos ; si forte spes esset de aliqua futura emendatione et maiori spirituáli profectu.

CAPUT XXIII

DE MEDITATIONE MORTIS

1. Valde cito erit tecum hic factum, vide aliter quomodo te habeas : hódie homo est, et cras non comparet. Cum autem sublatus fuerit ab oculis, etiam cito transit a mente. O hebe-

túdo et durítia cordis humáni, quod solum præséntia meditatúr, et futúra non magis prævidet ! Sic te in omni facto et cogitátu debéres tenére, quasi hódie esses moritúrus. Si bonam consciéntiam habéres, non multum mortem timéres. Mélius esset peccáta cavére, quam mortem fúgere. Si hódie non es parátus, quómodo cras eris ? Cras est dies incérta, et quid scis, si crástinum habébis?

2. Quid prodest diu vívere, quando tam parum emendámur ? Ah, longa vita non semper eméndat, sed sæpe culpam magis auget. Utinam per unam diem bene essémus conversáti in hoc mundo ! Multi annos cómputant conversiónis, sed sæpe parvus est fructus emendatiónis. Si formidolósum est mori, fórsitan periculósius erit diútius vívere. Beátus, qui horam mortis suæ semper ante óculos habet, et ad moriéndum cotídie se dispónit. Si vidísti aliquándo hóminem mori, cógita, quia et tu per eándem viam transíbis.

3. Cum mane fúerit, puta te ad vésperum non perventúrum. Véspere autem facto, mane non áudeas tibi pollicéri. Semper ergo parátus esto, et táliter vive, ut numquam te imparátum mors invéniat. Multi súbito et improvíse moriúntur. Nam hora, qua non putátur, fílius hóminis ventúrus est. Quando illa extrémá hora vénerit, multum áliter sentíre incípies de tota vita tua prætérita ; et valde dolébis, quia tam néglegens et remíssus fuísti.

4. Quam felix et prudens, qui talis nunc nítitur esse in vita, qualis optat inveníri in morte ! Dabit namque magnam fi-

dúciam felíciter moriéndi perféctus contémpus mundi, fervens desidérium in virtútibus proficiéndi, amor disciplínæ, labor pæniténtiæ, promptitúdo obœdiéntiæ, abnegátio sui et supportátio cuiúslibet adversitátis pro amóre Christi. Multa bona potes operári, dum sanus es ; sed infirmátus, nésco quid póteris. Pauci ex infirmitáte meliorántur ; sic et qui multum peregrinántur, raro sanctificántur.

5. Noli confidere super amícos et próximos, nec in futúrum tuam dífferas salútem : quia cítiús obliviscéntur tui hómines, quam æstimas. Mélius est nunc tempestíve providére et áliquíd boni præmíttere, quam super aliórum auxílio speráre. Si non es pro te ipso sollicitus modo, quis erit sollicitus pro te in futúro ? Nunc tempus est valde pretiósus. Nunc sunt dies salútis : nunc tempus acceptábile. Sed proh dolor, quod hoc útilius non expéndis, in quo promeréri vales, unde æternáliter vivas ! Véniet, quando unam diem seu horam pro emendatióne desiderábis, et nésco, an impetrábis.

6. Eia caríssime, de quanto perículo te póteris liberáre, de quam magno timóre erípere, si modo semper timorátus fúeris et suspéctus de morte ? Stude nunc táliter vívere, ut in hora mortis váleas pótius gaudére, quam timére. Disce nunc mori mundo, ut tunc incípias vívere cum Christo. Disce nunc ómnia contémnere, ut tunc possis líbere ad Christum pèrgere. Castíga nunc corpus tuum per pæniténtiam, ut tunc certam váleas habére confidéntiam.

7. Ah stulte, quid cógitas te diu victúrum, cum nullum diem

LIBER I, CAPUT XXIV

hábeas secúrum ? Quam multi decépti sunt, et insperáte de córpore extrácti ? Quótiens audísti a dicéntibus, quia ille gládio cécidit, ille submérsus est, ille ab alto ruens cervícem fregit, ille manducándo obríguit, ille ludéndo finem fecit ? Alius igne, álius ferro, álius peste, álius latrocínio intériit : et sic ómnium finis mors est, et vita hóminum tamquam umbra súbito pertránsit.

8. Quis memorábitur tui post mortem ? et quis orábit pro te ? Age, age nunc, caríssime, quidquid ágere potes : quia nescis, quando moriéris, nescis étiam, quid tibi post mortem sequétur. Dum tempus habes, cóngrega divítias immortalés. Præter salútem tuam, nihil cógites ; solum quæ Dei sunt, cures. Fac nunc tibi amícos, venerándo Dei sanctos, et eórum actus imitándo, ut, cum deféceris in hac vita, illi te recípiant in æténa tabernácula.

9. Serva te tamquam peregrínus et hóspitem super terram, ad quem nihil spectat de mundi negótiis. Serva cor líberum et ad Deum sursum eréctum, quia non habes hic manéntem civitátem. Illuc preces et gémitus cotidiános cum lácrimis dírige, ut spíritus tuus mereátur ad Dóminum post mortem felíciter transíre. Amen.

CAPUT XXIV

DE IUDÍCIO ET PŒNIS PECCATÓRUM

1. In ómnibus rebus réspice finem, et quáliter ante distríctum stabis iúdicem, cui nihil est occúltum ; qui munéribus

non placátur nec excusatiónes récipit ; sed, quod iustum est, iudicábit. O misérime et insípiens peccátor, quid respondébis Deo, ómnia mala tua sciénti, qui intérdum formídas vultum hóminis iráti ? Ut quid non prævides tibi in die iudícii, quando nemo póterit per álium excusári vel deféndi, sed unusquisque sufficiens onus erit sibi ipsi ? Nunc labor tuus est fructuósus, fletus acceptábilis, gémitus exaudíbilis, dolor satisfactórius et purgatívus.

2. Habet magnum et salúbre purgatórium pátiens homo, qui suscípiens iniúrias, plus dolet de altérius malítia, quam de sua iniúria ; qui pro contrariántibus sibi libénter orat et ex corde culpas indúlget : qui véniam ab áliis pétère non retárdat ; qui facílius miserétur, quam iráscitur ; qui sibi ipsi violéntiam frequénter facit, et carnem omníno spirítui subiugáre conátur. Mélius est, modo purgáre peccáta et vítia resecáre, quam in futúro purgánda reserváre. Vere nos ipsos decípinus per inordinátum amórem, quem ad carnem habémus.

3. Quid áliud ignis ille devorábit, nisi peccáta tua ? Quanto ámplius tibi ipsi nunc parcis et carnem séqueris, tanto dúrius póstea lues et maiórem matériam comburéndi resérvas. In quibus homo peccávit, in illis grávius puniétur. Ibi acedíosi ardéntibus stímulis perurgéntur, et gulósi ingénti siti ac fame cruciabúntur. Ibi luxuriósi et voluptátum amatóres ardénti pice et foetido súlphure perfundéntur, et sicut furiósi canes præ dolóre invidiósi ululábunt.

4. Nullum vítium erit, quod suum próprium cruciátum non habébit. Ibi supérbi omni confusióne replebúntur, et avári misérriima egestáte arctabúntur. Ibi erit una hora grávior in pœna, quam hic centum anni in gravíssima pœniténtia. Ibi nulla réquies est, nulla consolátio damnátis ; hic tamen intérdum cessátur a labóribus, atque amicórum frúitur soláciis. Esto modo sollicitus et dolens pro peccátis tuis, ut in die iudícii secúrus sis cum beátis. Tunc enim iusti stabunt in magna constántia advérsus eos, qui se angustiavérunt et depressérunt. Tunc stabit ad iudicándum, qui modo se súbicít humíliter iudíciis hóminum. Tunc magnam fidúciam habébit pauper et húmilis, et pavébit úndique supérbus.

5. Tunc vidébitur sápiens in hoc mundo fuisse, qui pro Christo dídidit stultus et despéctus esse. Tunc placébit omnis tribulátio patiénter perpéssa, et omnis iníquitas oppilábit os suum. Tunc gaudébit omnis devótus, et mærébit omnis irreligiósus. Tunc plus exsultábit caro afflícta, quam si in delíciis fuisset semper nutrita. Tunc splendébit hábitus vilis, et obtenebréscet vestis subtilis. Tunc plus laudábitur paupérculum domicílium, quam deaurátum palátium. Tunc iuvábit plus constans patiéntia, quam omnis mundi poténtia. Tunc ámplius exaltábitur simplex obœdiéntia, quam omnis sæculáris astútia.

6. Tunc plus lætificábit pura et bona consciéntia, quam docta philosóphia. Tunc plus ponderábit contéptus divitiárum, quam totus thesáurus terrigenárum. Tunc magis con-

soláberis super devóta oratióne, quam super delicáta comestióne. Tunc pótius gaudébis de serváto siléntio, quam de longa fabulatióne. Tunc plus valébunt sancta ópera, quam multa pulchra verba. Tunc plus placébit stricta vita et árdua pæniténtia, quam omnis delectátio terréna. Disce nunc in módico pati, ut tunc a gravióribus váleas liberári. Hic primo proba, quid possis póstea. Si nunc tam parum vales sustinére, quómodo æténa torménta póteris sufférre ? Si modo módica pássio tam impatiéntem éfficit, quid gehénna tunc fáciat ? Ecce, vere non potes duo gáudia habére, delectári hic in mundo, et póstea regnáre cum Christo.

7. Si usque in hodiérnam diem semper in honóribus et voluptátibus vixísses : quid totum tibi profuísset, si iam mori in instánti contíngeret ? Omnia ergo vánitas, præter amáre Deum et illi soli servíre. Qui enim Deum ex toto corde amat, nec mortem, nec supplícium, nec iudícium, nec inférnum méruit ; quia perféctus amor secúrum ad Deum accéssum facit. Quem autem adhuc peccáre deléctat, non mirum, si mortem et iudícium tímeat. Bonum tamen est, ut, si necdum amor a malo te révocat, saltem timor gehennális coerceat. Qui vero timórem Dei postpónit, diu stare in bono non valébit, sed diáboli láqueos cítiús incúrret.

CAPUT XXV

DE FERVÉNTI EMENDATIÓNE TOTÍUS VITÆ NOSTRÆ

1. Esto vīgilans et dīligens in Dei servítio, et cógita frequén-ter : Ad quid venísti, et cur sáeculum reliquisti ? Nonne ut Deo víveres, et spirituális homo fíeres ? Igitur ad proféctum férveas, quia mercédem labórum tuórum in brevi recípies ; nec erit tunc ámplius timor aut dolor in fínibus tuis. Mó-
dicum nunc laborábis, et magnam réquiem, immo perpé-
tuam lætítiam invénies. Si tu permánseris fidélis et férvidus
in agéndo, Deus procul dúbio erit fidélis et lócuples in re-
tribuéndo. Spem bonam retinére debes, quod ad palmam
pervénies ; sed securitátem cápere non opórtet, ne tórpeas
aut elátus fias.

2. Cum quidam ánxius inter metum et spem frequénter fluc-
tuáret, et quadam vice mæróre conféctus, in ecclésia ante
quoddam altáre se in oratióne prostravisset, hæc intra se re-
vólvit, dicens : O si scirem, quod adhuc perseveratúrus es-
sem ! statímque audívit divínium intus respónsum : Quod
si hoc scires, quid fácere velles ? Fac nunc, quod tunc fácere
velles, et bene secúrus eris. Moxque consolátus et confortá-
tus, divínæ se commísit voluntáti, et cessávit ánxia fluctuá-
tio. Noluitque curióse investigáre, ut sciret, quæ sibi essent
futúra : sed magis stúduit inquírere, quæ esset volúntas Dei
benéplacens et perfécta, ad omne opus bonum inchoándum
et perficiéndum.

3. Spera in Dómino, et fac bonitátem ait prophéta, et inhábi-
ta terram, et pascéris in divítiis eius. Unum est, quod multos
a proféctu et fervénti emendatióne rétrahit : horror difficul-

tátis seu labor certáminis. Enimvéro illi máxime præ céteris in virtútibus proficiunt, qui ea, quæ sibi magis grávia et contrária sunt, virílius vincere nitúntur. Nam ibi homo plus próficit et grátiam merétur ampliorem, ubi magis seípsum vincit et in spírиту mortíficat.

4. Sed non omnes habent æque multum ad vincéndum et moriéndum. Díligens tamen æmulátor valéntior erit ad proficiéndum, etiámsi plures hábeat passiónes, quam álius bene morigerátus, minus tamen fervens ad virtútes. Duo speciáliter ad magnam emendatióem iuvant : vidélicet, subtráhere se violénter, ad quod natúra vitióse inclinátur, et fervénter instáre pro bono, quo ámplius quis índiget. Illa étiam stúdeas magis cavére et víncere, quæ tibi fréquentius in áliis displicent.

5. Ubíque proféctum tuum cápias, ut, si bona exémpla vídeas vel áudias, ad imitándum accendáris. Si quid autem reprehensíbile consideráveris, cave, ne idem fácias ; aut si aliquándo fecísti, cítius emendáre te stúdeas. Sicut óculus tuus álios consíderat, sic íterum ab áliis notáris. Quam iucúndum et dulce est, vidére férvidos et devótos fratres, bene morigerátos et disciplinátos ! Quam triste est et grave, vidére inordináte ambulántes, qui ea, ad quæ vocáti sunt, non exércent ! Quam nocívum est, negligere vocatiónis suæ propósitum, et ad non commíssa sensum inclináre !

6. Memor esto arrépti propósiti, et imáginem tibi propóne Crucifíxi. Bene verecundári potes inspécta vita Iesu Chri-

sti, quia necdum magis illi te conformáre studuísti, licet diu in via Dei fuísti. Religiósus, qui se inténte et devóte in sanctíssima vita et passióne Dómini exércet, ómnia útilia et necessária sibi abundanter ibi invéniet ; nec opus est, ut extra Iesum áliquid mélius quærat. O si Iesus crucifíxus in cor nostrum veníret, quam cito et sufficiénte docti essémus!

7. Religiósus férvidus ómnia bene portat et capit, quæ illi iubéntur. Religiósus néglegens et tépidus habet tribulatióem super tribulatióem, et ex omni parte pátitur angústiam ; quia interióri consolatióne caret, et exteriórem quærere prohibétur. Religiósus extra disciplínam vivens gravi patet ruínæ. Qui laxióra quærit et remissióra, semper in angústiis erit : quia unum aut réliquum sibi displicébit.

8. Quómodo faciunt tam multi álii religiósí, qui satis arctáti sunt sub disciplína claustráli ? Raro éxeunt, abstrácte vivunt, paupérime cómedunt, grosse vestiúntur, multum laborant, parum loquúntur, diu vígilant, matúre surgunt, oratióes prolóngant, frequénte legunt et se in omni disciplína custódiunt. Atténde Carthusienses, Cistercienses et diversæ religiónis mónachos ac moniáles : quáliter omni nocte ad psalléndum Dómino assúrgunt. Et ídeo turpe esset, ut tu debéres in tam sancto ópere pigritáre, ubi tanta multitúdo religiosórum incipit Deo iubiláre.

9. O si nihil áliud faciéndum incumberet, nisi Dóminum Deum nostrum toto corde et ore laudáre ! O si numquam indigéres comédere, nec bíbere, nec dormíre, sed semper

posses Deum laudáre, et solúmmodo spirituálibus stúdiis vacáre : tunc multo felícior esses quam modo, cum carni ex qualicúmque necessitatē servis. Utinam non essent istæ necessitatēs, sed solum spirituáles ánimæ refectionēs, quas heu ! satis raro degustámus!

10. Quando homo ad hoc pέρvenit, quod de nulla creatúra consolatióem suam quærit, tunc ei Deus primo perfécte sápere incipit ; tunc étiam bene conténtus de omni événtu rerum erit. Tunc nec pro magno lætábitur, nec pro módico contristábitur ; sed ponit se íntegre et fiduciáliter in Deo, qui est ei ómnia in ómnibus : cui nihil útique perit nec móritur, sed ómnia ei vivunt et ad nutum incunctánte desérviunt.

11. Meménto semper finis, et quia pérditum non redit tempus. Sine sollicitúdine et diligéntia numquam acquíres virtútes. Si incipis tepéscere, incípies male habére. Si autem déderis te ad fervórem, invénies magnam pacem et sénties leviórem labórem, propter Dei grátiam et virtútis amórem. Homo férvidus et díligens ad ómnia est parátus. Maior labor est resístere vítiis et passióibus, quam corporálibus insudáre labóribus. Qui parvos non vitat deféctus, paulátim lábitur ad maióres. Gaudébis semper véspere, si diem expéndas fructuóse. Vígila super teípsum, excíta teípsum, ádmone teípsum ; et quidquid de áliis sit, non néglegas teípsum. Tantum profícies, quantum tibi ipsi vim intúleris. Amen.

LIBER II ADMONITIONES AD INTERNA TRAHEN-

TES

CAPUT I

DE INTÉRNA CONVERSATIÓNE

1. Regnum Dei intra vos est, dicit Dóminus. Convérte te ex toto corde ad Dóminum et relínque hunc míserum mundum, et invéniet ánima tua réquiem. Disce exterióra contémnere et ad interióra te dare, et vidébis regnum Dei in te veníre. Est enim regnum Dei pax et gáudium in Spíritu Sancto, quod non datur ímpiis. Véniet ad te Christus, osténdens tibi consolatiónem suam, si dignam illi ab intus paráveris mansiónem. Omnis glória eius et decor ab intra est, et ibi cómplacet sibi. Frequens illi visitátio cum hómine intéрно, dulcis sermocinátio, grata consolátio, multa pax, familiáritas stupénda nimis.

2. Eia, ánima fidélis, præpara huic sponso cor tuum, quátenus ad te veníre et in te habitáre dignétur. Sic enim dicit : Si quis díligit me, sermónem meum servábit, et ad eum veniémus et mansiónem apud eum faciémus. Da ergo Christo locum, et céteris ómnibus nega intróitum. Cum Christum habúeris, dives es, et súbfficit tibi. Ipse erit provísor tuus et fidélis procurátor in ómnibus, ut non sit opus in homínibus speráre. Hómines enim cito mutántur et defíciunt velóciter ; Christus autem manet in ætérnum et astat usque in finem fírmiter.

3. Non est magna fidúcia ponénda in hómine frágili et mortáli, étiam si útilis sit et diléctus ; neque tristítia multa ex hoc capiénda, si intérdum adversétur et contradícat. Qui hódie tecum sunt, cras contrariári possunt ; et e convérso sæpe ut aura vertúntur. Pone totam fidúciam tuam in Deo, et sit ipse timor tuus et amor tuus. Ipse pro te respondébit et fáciat bene, sicut mélius fúerit. Non habes hic manéntem civitátem ; et ubicúmque fúeris, extráneus es et peregrínus ; nec réquiem aliquándo habébis, nisi Christo íntime fúeris unítus.

4. Quid hic circúmspicias, cum iste non sit locus tuæ requiétionis ? In cæléstibus debet esse habitátio tua, et sicut in tránsitu cuncta terréna sunt aspiciénda. Tránseunt ómnia et tu cum eis páriter. Vide, ut non inhæreas, ne capiáris et péreas. Apud Altíssimum sit cogitátio tua, et deprecátio tua ad Christum sine intermissióne dirigátur. Si nescis speculáři alta et cæléstia, requiésce in passióne Christi, et in sacris vulnéribus eius libénter hábita. Si enim ad vúlnera et pretiósa stígmata Iesu devóte cónfugis, magnam in tribulatióne confortatiónem sénties ; nec multum curábis hóminum despectiões, facilitérque verba detrahéntia pérferes.

5. Christus fuit étiam in mundo ab homínibus despéctus, et in máxima necessitáte a notis et amícis inter oppróbria derelíctus. Christus pati vóluit et déspici, et tu audes de áliquo cónqueri ? Christus hábuit adversários et oblocutóres, et tu vis omnes habére amícos et benefactóres ? Unde coroná-

bitur patiéntia tua, si nihil adversitátis occurrerit ? Si nihil contrárium vis pati, quómodo eris amícus Christi ? Sústine te cum Christo et pro Christo, si vis regnáre cum Christo.

6. Si semel perfécte introísses in interióra Iesu, et módicum de ardénti amóre eius sapuísses, tunc de próprio cómmo-
vel incómmodo nihil curáres, sed magis de oppróbrio illáto gaudéres ; quia amor Iesu facit hóminem seípsum contém-
nere. Amátor Iesu et veritátis, et verus intérnus et liber ab af-
fectiónibus inordinátis potest se ad Deum libere convértere et eleváre supra seípsum in spíritu ac fruitíve quíescere.

7. Cui sápiunt ómnia, prout sunt, non ut dicúntur aut aesti-
mántur : hic vere sápiens est et doctus magis a Deo, quam ab
homínibus. Qui ab intra scit ambuláre et módicum ab extra
res ponderáre, non requírit loca nec expéctat témpora ad
habénda devóta exercítia. Homo intérnus cito se recólligit,
quia numquam se totum ad exterióra effúndit. Non illi ob-
est labor extérior aut occupátio ad tempus necessariá, sed
sicut res evéniunt, sic se illis accómmodat. Qui intus bene
dispósitus est et ordinátus, non curat mirábiles et perversos
hóminum gestus. Tantum homo impeditúr et distráhitur,
quantum sibi res átrahit.

8. Si recte tibi esset, et bene purgátus esses, ómnia tibi in bo-
num céderent et proféctum. Ideo multa tibi dísplicent et sæ-
pe contúrbant, quia adhuc non es perfécte tibi ipsi mórtuus
nec segregátus ab ómnibus terrénis. Nil sic máculat et ímpli-
cat cor hóminis, sicut impurus amor in creatúris. Si rénuis

DE IMITATIONE CHRISTI

consolári extérius, póteris speculari cæléstia et frequénter iubiláre intérius.

CAPUT II

DE HÚMILI SUBMISSIÓNÉ

1. Non magni pendas, quis pro te vel contra te sit ; sed hoc age et cura, ut Deus tecum sit in omni re, quam facis. Hábeas consciéntiam bonam, et Deus bene te defensábit. Quem enim Deus adiuváre volúerit, nullius pervérsitas nocére póterit. Si tu scis tacére et pati, vidébis procul dúbio auxílium Dómini. Ipse novit tempus et modum liberándi te, et ideo te debes illi resignáre. Dei est adiuváre et ab omni confusióné liberáre. Sæpe valde prodest ad maiórem humilitátem servándam, quod deféctus nostros álii sciunt et redárguunt.

2. Quando homo pro deféctibus suis se humíliat, tunc fácliter álios placat et léviter satisfácit sibi irascéntibus. Húmitem Deus prótegit et liberat, húmitem díligit et consolátur ; húmili hómimi se inclínat, húmili largítur grátiam magnam, et post suam depressiónem levat ad glóriam. Húmili sua secréta revélat et ad se dúlciter trahit et invítat. Húmilis accépta confusióné satis bene est in pace : quia stat in Deo et non in mundo. Non réputes, te áliquíd profecísse, nisi ómnibus inferiorem te esse séntias.

CAPUT III

DE BONO PACÍFICO HÓMINE

1. Tene te primo in pace, et tunc póteris álios pacificáre. Homo pacíficus magis prodest, quam bene doctus. Homo passionatus étiam bonum in malum trahit et facíliter malum credit. Bonus pacíficus homo ómnia ad bonum convértit. Qui bene in pace est, de nullo suspicátur. Qui autem male conténtus est et commótus, váriis suspiciónibus agitátur, nec ipse quiéscit, nec álios quiéscere permíttit. Dicit sæpe, quod dícere non debéret, et omíttit, quod sibi magis fácere expedíret. Consíderat, quid álii fácere tenéntur, et néglegit, quid ipse tenétur. Habe ergo primo zelum super teípsum, et tunc iuste zeláre póteris étiam próximum tuum.

2. Tu bene scis facta tua excusáre et coloráre, et aliórum excusatiónes non vis recípere. Iústius esset, ut te accusáres, et fratrem tuum excusáres. Si portári vis, porta et álium. Vide, quam longe es adhuc a vera caritáte et humilitáte, quæ nulli novit irásci vel indignári, nisi tantum sibi. Non est magnum, cum bonis et mansuétis conversári : hoc enim ómnibus naturáliter placet ; et unusquisque libénter pacem habet et secum sentiéntes magis díligit. Sed cum duris et perversis aut indisciplinátis aut nobis contrariántibus pacífice posse vívere, magna grátia est et laudábile nimis viriléque factum.

3. Sunt, qui seípsos in pace tenent et cum áliis étiam pacem habent. Et sunt, qui nec pacem habent, nec álios in pace dimíttunt ; áliis sunt graves, sed sibi semper gravióres. Et sunt, qui seípsos in pace rétinent et ad pacem álios redúcere student. Est tamen tota pax nostra in hac mísera vita pótius in

húmili sufferéntia ponénda, quam in non sentiéndò contrária. Qui mélius scit pati, maiórem tenébit pacem. Iste est victor sui et dóminus mundi, amícus Christi et heres cæli.

CAPUT IV

DE PURA MENTE ET SÍMPLICI INTENTIÓNE

1. Duábus alis homo sublevátur a terrénis, simplicitáte scílicet et puritáte. Simplicitas debet esse in intentiône, púritas in affectiône. Simplicitas inténdit Deum, púritas apprehéndit et gustat. Nulla bona áctio te impédiet, si liber intus ab inordináto afféctu fúeris. Si nihil áliud, quam Dei beneplácitum et próximi utilitátem inténdis et quæris, interna libertáte perfruéris. Si rectum cor tuum esset, tunc omnis creatúra spéculum vitæ et liber sanctæ doctrínæ esset. Non est creatúra tam parva et vilis, quæ Dei bonitátem non repræséntet.

2. Si tu esses intus bonus et purus, tunc ómnia sine impediménto vidéres et bene cáperes. Cor purum pénétrat cælum et inférnum. Qualis unusquisque intus est, táliter iúdicat extérius. Si est gáudium in mundo, hoc útique pössidet puri cordis homo. Et si est alicubi tribulátio et angústia, hoc mélius novit mala consciéntia. Sicut ferrum missum in ignem amíttit rubiginem et totum candens effícitur : sic homo íntegre ad Deum se convértens a torpóre exúitur, et in novum hóminem transmutátur.

3. Quando homo incipit tepescere, tunc parvum metuit laborem et libenter externam accipit consolationem. Sed quando perfecte incipit se vincere et viriliter in via Dei ambulare, tunc minus ea reputat, quæ sibi prius gravia esse sentiebat.

CAPUT V

DE PRÓPRIA CONSIDERATIONE

1. Non possumus nobis ipsis nimis credere, quia sæpe grátia nobis deest et sensus. Módicum lumen est in nobis, et hoc cito per neglegéntiam amittimus. Sæpe étiam non advértimus, quod tam cæci intus sumus. Sæpe male ágimus, et peius excusámus. Passiône intérdum movémur, et zelum putámus. Parva in áliis reprehéndimus, et nostra maióra pertransímus. Satis cito sentímus et ponderámus, quid ab áliis sustinémus ; sed quantum álii de nobis sústinent, non advértimus. Qui bene et recte sua ponderáret, non esset, quod de álio grávitèr iudicáret.

2. Intérnus homo sui ipsíus curam ómnibus curis antepónit ; et qui sibi ipsi diligénter inténdit, fácliter de áliis tacet. Numquam eris intérnus et devótus, nisi de aliénis silúeris et ad teípsum speciáliter respéxeris. Si tibi et Deo totáliter inténdis, módicum te movébit, quod foris pécipis. Ubi es, quando tibi ipsi præsens non es ? Et quando ómnia percurísti, quid te neglécto profecísti ? Si debes habére pacem et uniónem veram : opórtet, quod totum adhuc postpónas et te solum præ óculis hábeas.

3. Multum proinde proficies, si te feriátum ab omni temporáli cura consérves. Valde deficies, si áliquid temporále reputáveris. Nil magnum, nil altum, nil gratum, nil accéptum tibi sit, nisi pure Deus aut de Deo sit. Totum vanum exístima, quidquid consolatiónis occurrerit de áliqua creatúra. Amans Deum ánima sub Deo déspicit univérsa. Solus Deus ætérmus et imménsus, implens ómnia, solácium ánimæ et vera cordis lætítia.

CAPUT VI

DE LÆTÍTIA BONÆ CONSCIÉNTIÆ

1. Glória boni hóminis testimónium bonæ consciéntiæ. Habe bonam consciéntiam et habébis semper lætítiam. Bona consciéntia valde multa potest portáre et valde læta est inter advérsa. Mala consciéntia semper tímida est et inquiéta. Suáviter requiésces, si cor tuum te non reprehénderit. Noli lætári, nisi cum beneféceris. Mali numquam habent veram lætítiam, nec intérmam séntiunt pacem : quia non est pax ímpiis, dicit Dóminus. Et si díxerint : In pace sumus, non vénient super nos mala : et quis nobis nocére audébit ? ne credas eis ; quóniam repénite exúrget ira Dei, et in níhilum redigéntur actus eórum, et cogitatiónes eórum períbunt.

2. Gloriári in tribulatióne non est grave amánti ; sic enim gloriári est gloriári in cruce Dómini. Brevis glória, quæ ab homínibus datur et accípitur. Mundi glóriam semper comitátur tristítia. Bonórum glória in consciéntiis eórum et non

LIBER II, CAPUT VII

in ore hóminum. Iustórum lætítia de Deo et in Deo est, et gáudium eórum de veritáte. Qui veram et ætérnam glóriam desíderat, temporálem non curat. Et qui temporálem requírit glóriam, aut non ex ánimo contémnit, minus amáre convíncitur cæléstem. Magnam habet cordis tranquillitátem, qui nec laudes curat nec vitupéria.

3. Fácile erit conténtus et pacátus, cuius consciéntia munda est. Non es sánctior, si laudáris ; nec vílior, si vituperáris. Quod es, hoc es ; nec maior dici vales, quam Deo teste sis. Si atténdis, quid apud te sis intus, non curábis, quid de te loquántur hómines. Homo videt in fácie, Deus autem in corde. Homo consíderat actus, Deus vero pensat intentiónes. Bene semper ágere et módicum de se tenére, húmilis ánimo indíciū est. Nolle consolári ab áliqua creatúra, magnæ puritátis et intérnæ fidúciæ signum est.

4. Qui nullum extrínsecus pro se testimónium quærit, liquet, quod totáliter se Deo commísit. Non enim, qui seípsum comméndat, ille probátus est ait beátus Paulus : sed quem Deus comméndat. Ambuláre cum Deo intus, nec áliqua affectióne tenéri foris, status est intérni hóminis.

CAPUT VII

DE AMÓRE IESU SUPER ÓMNIA

1. Beátus, qui intéllegit, quid sit amáre Iesum, et contémnere seípsum propter Iesum. Opórtet diléctum pro dilécto

relínquere, quia Iesus vult solus super ómnia amári. Diléctio creatúræ fallax et instábilis ; diléctio Iesu fidélis et perseverábilis. Qui adhæret creatúræ, cadet cum lábili ; qui ampléctitur Iesum, firmábitur in ævum. Illum dílige et amícum tibi rétine, qui ómnibus recedéntibus te non relínquet, nec patiétur in fine períre. Ab ómnibus opórtet te aliquándo separári, sive velis, sive nolis.

2. Téneas te apud Iesum vivens ac móriens, et illíus fidelitáti te commítte, qui ómnibus deficientibus solus te potest iuváre. Diléctus tuus talis est natúræ, ut aliénium non velit admíttere, sed solus vult cor tuum habére et tamquam rex in próprio throno sedére. Si scires te bene ab omni creatúra evacuáre, Iesus debéret libénter tecum habitáre. Pene totum pérditum invénies, quidquid extra Iesum in homínibus posúeris. Non confídas, nec innitáris super cálamum ventósum ; quia omnis caro fænum, et omnis glória eius ut flos fæni cadet.

3. Cito decipiéris, si ad extérnam hóminum apparéntiam tantum aspéxeris. Si enim tuum in áliis quæris solácium et lucrum, sénties sápius detriméntum. Si quæris in ómnibus Iesum, invénies útique Iesum. Si autem quæris teípsum, invénies étiam teípsum, sed ad tuam perníciam. Plus enim homo nocívior sibi, si Iesum non quærit, quam totus mundus et omnes sui adversárii.

CAPUT VIII

DE FAMILIÁRI AMICÍTIA IESU

1. Quando Iesus adest, totum bonum est, nec quicquam difficile vidétur ; quando vero Iesus non adest, totum durum est. Quando Iesus intus non lóquitur, consolátio vilis est ; si autem Iesus unum tantum verbum lóquitur, magna consolátio sentítur. Nonne María Magdaléna statim surrexit de loco, in quo flevit, quando Martha illi dixit : Magíster adest et vocat te ? Felix hora, quando Iesus vocat de lácrimis ad gáudium spíritus ! Quam áridus et durus es sine Iesu ! Quam insípiens et vanus, si cupis áliquid extra Iesum ! Nonne hoc est maius damnum, quam si totum pérderes mundum?

2. Quid potest tibi mundus conférre sine Iesu ? Esse sine Iesu, gravis est inférnus, et esse cum Iesu, dulcis paradísus. Si fúerit tecum Iesus, nullus póterit nocére inimícus. Qui ínvenit Iesum, ínvenit thesáurum bonum, immo bonum super omne bonum. Et qui perdit Iesum, perdit nimis multum et plus quam totum mundum. Paupérrimus est, qui vivit sine Iesu, et ditíssimus, qui bene est cum Iesu.

3. Magna ars est, scire cum Iesu conversári, et scire Iesum tenére, magna prudéntia. Esto húmilis et pacíficus, et erit tecum Iesus. Sis devótus et quiétus, et manébit tecum Iesus. Potes cito fugáre Iesum et grátiam eius pérdere, si volúeris ad exterióra declináre. Et si illum effugáveris et perdíderis, ad quem fúgies, et quem tunc quæres amícum ? Sine amíco non potes bene vívere, et si Iesus non fúerit tibi præ ómni-

bus amicus, eris nimis tristis et desolatus. Fátue ígitur agis, si in áliquo áltero confídís aut lætáris. Eligéndum est magis, totum mundum habére contrárium quam Iesum offénsus. Ex ómnibus ergo caris sit Iesus solus diléctus speciális.

4. Diligántur omnes propter Iesum, Iesus autem propter seípsum. Solus Iesus Christus singuláriter est amándus, qui solus bonus et fidélis præ ómnibus invenítur amícis. Propter ipsum et in ipso tam amíci quam inimíci sint tibi cari ; et pro ómnibus his exorándus est, ut omnes ipsum cognóscant et díligant. Numquam cúpias singuláriter laudári vel amári, quia hoc solíus Dei est, qui símilem sibi non habet. Nec velis, quod áliquis tecum in corde suo occupétur, neque tu cum alicúius occupéris amóre ; sed sit Iesus in te et in omni bono hómíne.

5. Esto purus et liber ab intus sine alicúius creatúræ implica-
ménto. Opórtet te esse nudum, et purum cor ad Deum gé-
rere, si vis vacáre et vidére, quam suávis sit Dóminus. Et re-
véra ad hoc non pervénies, nisi grátia eius fúeris prævéntus
et intráctus, ut ómnibus evacuátis et licentiatis solus cum so-
lo uniáris. Quando enim grátia Dei venit ad hómínem, tunc
potens fit ad ómnia, et quando recédit, tunc pauper et infír-
mus erit, et quasi tantum ad flagélla relíctus. In his non de-
bet déici nec desperáre, sed ad voluntátem Dei æquaními-
ter stare, et cuncta superveniéntia sibi ad laudem Iesu Chri-
sti pérpeti ; quia post híemem séquitur æstas, post noctem
redit dies, et post tempestátem magna serénitas.

CAPUT IX

DE CARÉNTIA OMNIS SOLÁCII

1. Non est grave, humánum contémnere solácium, cum adest divínium. Magnum est et valde magnum, tam humáno quam divíno posse carére solácio, et pro honóre Dei libénter exílium cordis velle sustinére, et in nullo seípsum quærere, nec ad próprium méritum respícere. Quid magni est, si hílaris sis et devótus adveniénte grátia ? optábilis cunctis hæc hora. Satis suáviter équitat, quem grátia Dei portat. Et quid mirum, si onus non sentit, qui portátur ab omnipoténte et dúcitur a summo ductóre?

2. Libénter habémus áliquid pro solácio, et difficúlter homo exúitur a se ipso. Vicit sanctus martyr Lauréntius sáeculum cum suo sacerdote ; quia omne, quod in mundo delectábile videbátur, despéxit et summum Dei sacerdotem Sixtum, quem máxime diligébat, pro amóre Christi étiam a se tolli cleménter ferébat. Amóre ígitur creatóris amórem hóminis superávit, et pro humáno solácio divínium beneplácitum magis elégit. Ita et tu áliquem necessárium et diléctum amícum pro amóre Dei discere relínquere. Nec gráviter feras, cum ab amíco derelíctus fúeris, sciens, quóniam opórtet nos omnes tandem ab ínvicem separári.

3. Multum et diu opórtet hóminem in se ipso certáre, ántequam discat seípsum plene superáre et totum afféctum suum in Deum tráhere. Quando homo stat super seípsum, fáci-

lābitur ad consolatiōnes humānas. Sed verus amātor Christi et studiōsus sectātor virtūtum non cadit super consolatiōnes, nec quærit tales sensibiles dulcēdines, sed magis fortes exercitatiōnes, et pro Christo duros sustinere labōres.

4. Cum igitur spirituālis a Deo consolatio datur, cum gratiarum actiōne accipe eam ; sed Dei munus intēlege esse, non tuum mēritum. Noli extōlli, noli nīmium gaudere, nec inaniter præsumere ; sed esto magis humīlior ex dono, cūtiōr quoque et timorātiōr in cunctis actibus tuis ; quōniam transibit hora illa, et sequētur tentatio. Cum ablata fuerit consolatio, non statim despēres : sed cum humilitate et patiētia expēcta cēlestem visitatiōnem, quōniam potens est Deus, ampliōrem tibi redonare consolatiōnem. Istud non est novum nec aliēnum viam Dei expērtis, quia in magnis sanctis et in antiquis prophētis fuit sæpe talis alternatiōnis modus.

5. Unde quidam, præsente iam gratia, dicēbat : Ego dixi in abundāntia mea : Non movēbor in ætērnū. Absēnte vero gratia, quid in se fuerit expērtus, adiūngit dicens : Avertisti faciē tuam a me, et factus sum conturbātus. Inter hæc tamen nequāquam despērat, sed instāntius Dōminum rogat et dicit : Ad te, Dōmine, clamābo et ad Deum meum deprecābor. Dēnique oratiōnis suæ fructum repōrtat et se exaudītum testātur dicens : Audīvit Dōminus et misērtus est mei ; Dōminus factus est adiūtor meus. Sed in quo ? Convertisti, inquit, planctum meum in gāudium mihi, et circumdēdisti me lætitia. Si sic actum est cum magnis sanctis, non

est desperandum nobis infirmis et pauperibus, si interdum in fervore et interdum in frigiditate sumus : quoniam spiritus venit et recedit secundum suae beneplacitum voluntatis. Unde beatus Iob ait : Visitas eum diluculo, et subito probas illum.

6. Super quid igitur sperare possum, aut in quo confidere debeo, nisi in sola magna misericordia Dei et in sola spe gratiae caelestis ? Sive enim assint homines boni, sive devoti fratres, vel amici fideles, sive libri sancti, vel tractatus pulchri, sive dulcis cantus et hymni : omnia haec modicum iuvant, modicum sapiunt, quando desertus sum a gratia et in propria paupertate relictus. Tunc non est melius remedium, quam patientia et abnegatio mei in voluntate Dei.

7. Numquam inveni aliquem tam religiosum et devotum, qui non habuerit interdum gratiae subtractionem, aut non senserit fervoris diminutionem. Nullus sanctus fuit tam alte raptus et illuminatus, qui prius vel postea non fuerit tentatus. Non enim dignus est alta Dei contemplatione, qui pro Deo non est exercitatus aliqua tribulatione. Solet enim sequentis consolationis tentatio praecedens esse signum. Nam tentationibus probatis caelestis promittitur consolatio. Qui vicerit, inquit, dabo ei edere de ligno vitae.

8. Datur autem consolatio divina, ut homo fortior sit ad sustinendum adversa. Sequitur etiam tentatio, ne se elevet de bono. Non dormit diabolus, nec caro adhuc mortua est : ideo non cesses te praeparare ad certamen, quia a dextris et

a sinístris hostes sunt, qui numquam quiéscunt.

CAPUT X

DE GRATITÚDINE PRO GRÁTIA DEI

1. Cur quæris quiétem, cum natus sis ad labórem ? Pone te ad patiéntiam magis, quam ad consolatiónes, et ad crucem portándam magis, quam ad lætítiam. Quis enim sæculárium non libénter consolatiónem et lætítiam spirituálem accíperet, si semper obtinére posset ? Excédunt enim spirituáles consolatiónes omnes mundi delicias et carnis voluptátes. Nam omnes deliciæ mundánæ aut vanæ sunt aut turpes. Spirituáles vero deliciæ solæ iucúndæ et honéstæ, ex virtútibus progénitæ et a Deo puris méntibus infúsæ. Sed istis divínis consolatió nibus nemo semper pro suo afféctu frui valet, quia tempus tentatió nis non diu cessat.

2. Multum autem contrariátur supérnæ visitatió ni falsa libertas á nimi et magna confidé ntia sui. Deus bene facit consolatió nis grátiam dando, sed homo male agit, non totum Deo cum gratiárum actió ne retribuéndo. Et ídeo non possunt in nobis dona grátia e flúere, quia ingrát i sumus auctóri, nec totum refúndimus fontáli orígini. Semper enim debétur grátia digne grátias referé nti, et auferétur ab eláto, quod dari solet húmili.

3. Nolo consolatió nem, quæ mihi aufert compunctiόnem ; nec affécto contemplatiόnem, quæ ducit in elatiόnem. Non

LIBER II, CAPUT X

enim omne altum sanctum, nec omne dulce bonum, nec omne desidérium purum, nec omne carum Deo gratum. Libénter accépto grátiam, unde semper humílior et timorátior invéniam, atque ad relinquéndum me parátior fiam. Doctus dono grátiae et eruditus subtractionis vérbere non sibi audébit quicquam boni attribúere, sed pótius se páuperem et nudum confitébitur. Da Deo, quod Dei est, et tibi ascribe, quod tuum est ; hoc est : Deo grátias pro grátia tríbe, tibi autem soli culpam et dignam pœnam pro culpa debéri séntias.

4. Pone te semper ad ínfimum, et dábitur tibi summum ; nam summum non stat sine ínfimo. Summi sancti apud Deum mínimi sunt apud se, et quanto gloriosióres, tanto in se humilióres. Pleni veritáte et glória cælésti non sunt vanæ glóriæ cúpidi. In Deo fundáti et confirmáti nullo modo possunt esse eláti. Et qui totum Deo ascríbunt, quidquid boni acceperunt, glóriam ab ínvicem non quærunt, sed glóriam, quæ a solo Deo est, volunt, et Deum in se et in ómnibus sanctis laudári super ómnia cúpiunt et semper in id ipsum tendunt.

5. Esto ígitur gratus pro mínimo, et eris dignus maióra accípere. Sit tibi mínimum étiam pro máximo, et magis contemptíbile pro speciáli dono. Si dígnitas datóris inspícitur, nullum datum parvum aut nimis vile vidébitur. Non enim parvum est, quod a summo Deo donátur. Etiam si pœnas et vérbera déderit, gratum esse debet, quia semper pro salúte nostra facit, quidquid nobis adveníre permíttit. Qui grátiam

Dei retinére desíderat, sit gratus pro grátia data, pátiens pro subláta. Oret, ut rédeat ; cautus sit et húmilis, ne amíttat.

CAPUT XI

DE PAUCITÁTE AMATÓRUM CRUCIS IESU

1. Habet Iesus nunc multos amatóres regni sui cæléstis, sed paucos baiulatóres suæ crucis. Multos habet desideratóres consolatiónis, sed paucos tribulatiónis. Plures ínvenit sócios mensæ, sed paucos abstinéntiæ. Omnes cúpiunt cum eo gaudére, pauci volunt pro eo áliquid sustinére. Multi Iesum sequúntur usque ad fractiódinem panis, sed pauci usque ad bibéndum cálicem passiónis. Multi mirácula eius venerántur, pauci ignomíniam crucis sequúntur. Multi Iesum díligunt, quámdiu advérsa non contíngunt. Multi illum laudant et benedícunt, quámdiu consolatiónes áliquas ab ipso percípiunt. Si autem Iesus se absconderit et módicum eos reliquerit, aut in querimóniam vel in deiectionem nímiā cadunt.

2. Qui autem Iesum propter Iesum et non propter suam própriam áliquam consolatiódinem díligunt, ipsum in omni tribulatióne et angústia cordis, sicut in summa consolatióne, benedícunt. Et si numquam eis consolatiódinem dare vellet, ipsum tamen semper laudárent et semper grátias ágere vellent.

3. O quantum potest amor Iesu purus, nullo próprio cómodo vel amóre permíxtus ! Nonne omnes mercenárii sunt

LIBER II, CAPUT XII

dicéndi, qui consolatiónes semper quærunt ? Nonne amatores sui magis quam Christi probántur, qui sua cómmoda et lucra semper meditántur ? Ubi inveniétur talis, qui velit Deo servíre gratis?

4. Raro invenítur tam spirituális áliquis, qui ómnibus sit nudátus. Nam verum páuperem spíritu et ab omni creatúra nudum, quis invéniet ? Procul et de últimis finibus prétium eius. Si déderit homo omnem substántiam suam, adhuc nihil est. Et si fécerit pæniténtiam magnam, adhuc exíguum est. Et si apprehénderit omnem sciéntiam, adhuc longe est. Et si habúerit virtútem magnam et devotiónem nimis ardéntem, adhuc multum sibi deest : scilicet unum, quod summe sibi necessárium est. Quid illud ? Ut ómnibus relictis se relínquat et a se totáliter éxeat, nihílque de priváto amóre retíneat. Cumque ómnia fécerit, quæ faciéndá nóverit, nil se fecísse séntiat.

5. Non grande pónderet, quod grande æstimári possit, sed in veritáte servum inútilem se pronúntiet, sicut Véritas ait : Cum fecéritis ómnia, quæ præcépta sunt vobis, dícite : Servi inútiles sumus. Tunc vere pauper et nudus spíritu esse póterit, et cum prophéta dícere : Quia únicus et pauper sum ego. Nemo tamen isto dítor, nemo poténtior, nemo libérior, qui se et ómnia relínquere scit et ad ínfimum se pónere.

CAPUT XII

DE RÉGIA VIA SANCTÆ CRUCIS

1. Durus multis vidétur hic sermo : Abnega temetípsum, tolle crucem tuam et séquere Iesum. Sed multo dúrius erit, audíre illud extrémum verbum : Discédite a me, maledícti, in ignem ætérnum. Qui enim modo libénter áudiunt et sequúntur verbum crucis, tunc non timébunt ab auditióne ætérnæ damnatiónis. Hoc signum crucis erit in cælo, cum Dóminus ad iudicándum vénerit. Tunc omnes servi crucis, qui se Crucifixo conformavérunt in vita, accédent ad Christum iúdicem cum magna fidúcia.

2. Quid ígitur times tóllere crucem, per quam itur ad regnum ? In cruce salus, in cruce vita, in cruce protéctio ab hóstibus ; in cruce infúsió supérnæ suavitatís, in cruce robur mentis, in cruce gáudium spíritus ; in cruce summa virtútis, in cruce perféctio sanctitatís. Non est salus ánimæ nec spes ætérnæ vitæ, nisi in cruce. Tolle ergo crucem tuam et séquere Iesum, et ibis in vitam ætérnam. Præcéssit ille báiu-lans sibi crucem et mórtuus est pro te in cruce, ut et tu tuam portes crucem, et mori afféctes in cruce. Quia, si commórtuus fúeris, étiam cum illo páriter vives. Et si sócius fúeris poenæ, eris et glóriæ.

3. Ecce, in cruce totum constat, et in moriéndó totum iacet ; et non est ália via ad vitam et ad veram intérnam pacem, nisi via sanctæ crucis et cotidiánæ mortificatiónis. Ambula, ubi vis ; quære, quodcúmque volúeris : et non invénies altiorem viam supra nec securiorem viam infra, nisi viam sanctæ crucis. Dispóne etórdina ómnia secúndum tuum velle et vidé-

re : et non invénies, nisi semper áliquid pati debére aut spon-
te aut invíte, et ita crucem semper invénies. Aut enim in cór-
pore dolórem sénties, aut in ánima spíritus tribulatiónem
sustinébis.

4. Intérdum a Deo relinquéris, intérdum a próximo exerci-
táberis, et quod ámplius est, sæpe tibimet ipsi gravis eris ;
nec tamen áliquo remédio vel solácio liberári seu alleviári
póteris, sed, donec Deus volúerit, opórtet, ut sustíneas. Vult
enim Deus, ut tribulatiónem sine consolatióne pati discas,
et ut illi totáliter te subícias et humílior ex tribulatióne fias.
Nemo ita cordiáliter sentit passiónem Christi, sicut is, cui
contígerit simília pati. Crux ergo semper paráta est et ubí-
que te expéctat. Non potes effúgere, ubicúmque cucúrre-
ris : quia, ubicúmque véneris, teípsum tecum portas, et sem-
per teípsum invénies. Convérte te supra, convérte te infra :
convérte te extra, convérte te intra : et in his ómnibus invé-
nies crucem, et necesse est, te ubíque tenére patiéntiam, si
intérnam vis habére pacem et perpétuam promeréri corón-
nam.

5. Si libénter crucem portas, portábit te et ducet ad deside-
rátum finem, ubi scílicet finis patiéndi erit, quamvis hic non
erit. Si invíte portas, onus tibi facis, et teípsum magis gravas ;
et tamen opórtet, ut sustíneas. Si ábicis unam crucem, áliam
procul dúbio invénies et fórsitan graviórem.

6. Credis tu evádere, quod nullus mortálium pótuit præte-
rírre ? Quis sanctórum in mundo sine cruce et tribulatióne

fuit ? Nec enim Iesus Christus, Dóminus noster, una hora sine dolore passi6nis fuit, quámdu vixit. Oportébat, ait, Christum pati, et resúrgere a mórtuis, et ita intráre in gló-riam suam. Et quómodo tu áliam viam quæris, quam hanc régiam viam, quæ est via sanctæ crucis?

7. Tota vita Christi crux fuit et martýrium ; et tu tibi quæris réquiem et gáudium ? Erras, erras, si áliud quæris, quam pati tribulati6nes ; quia tota ista vita mortális plena est misériis et circumsignáta crúci- bus. Et quanto áltius quis in spíritu profécerit, tanto gravi6res sæpe cruces invénerit : quia exílii sui pœna magis ex amóre crescit.

8. Sed tamen iste sic multipliciter afflíctus non est sine levámine consolati6nis, quia fructum máximum sibi sentit ac- creóscere ex sufferéntia suæ crucis. Nam dum sponte se il- li súbicít, omne onus tribulati6nis in fidúciám divínæ con- solati6nis convértitur. Et quanto caro magis per afflictió- nem attéritur, tanto spíritus ámplius per intérnam grátiam roborátur. Et nonnúmquam in tantum confortátur ex af- fectu tribulati6nis et adversitátis, ob amórem conformitátis crucis Christi, ut se sine dolore et tribulati6ne esse non vel- let ; quóniam tanto se accepti6rem Deo credit, quanto plu- ra et gravi6ra pro eo perférre potúerit. Non est istud h6mi- nis virtus, sed grátia Christi, quæ tanta potest et agit in car- ne frágili, ut, quod naturáliter semper abhórret et fugit, hoc fervóre spíritus aggrediátur et díligat.

9. Non est secúndum h6minem crucem portáre, crucem

amāre, corpus castigāre et servitūti subícere, honóres fúgere, contumélias libénter sustinére, seípsum despícere et despici optāre, advérſa quæque cum damnis pérpeti et nihil prosperitatís in hoc mundo desiderāre. Si ad teípsum réspicis, nihil huiúsmodi ex te póteris. Sed si in Dómino confidis, dábitur tibi fortitúdo de cælo, et subiciéntur ditióni tuæ mundus et caro. Sed nec inimícum diábolum timébis, si fúeris fide armátus et cruce Christi signátus.

10. Pone te ergo, sicut bonus et fidélis servus Christi, ad portándam viríliter crucem Dómini tui, pro te ex amóre crucifixi. Prépara te ad toleránda multa advérſa et vária incómoda in hac mísera vita ; quia sic tecum erit, ubicúmque fúeris ; et sic revéra invénies, ubicúmque latúeris. Opórtet ita esse ; et non est remédium evadéndi a tribulatióne malórum et dolóre, quam ut te patiáris. Cálicem Dómini affectanter bibe, si amícus eius esse et partem cum eo habére desíderas. Consolatiónes Deo commítte ; fáciat ipse cum talibus, sicut sibi magis placúerit. Tu vero, pone te ad sustinéndum tribulatiónes, et réputa eas máximas consolatiónes, quia non sunt condígnæ passiónes huius témporis ad futúram glóriam promeréndam, étiam si solus omnes posses sustinére.

11. Quando ad hoc véneris, quod tribulatio tibi dulcis est et sapit pro Christo : tunc bene tecum esse ástima, quia invenísti paradísium in terra. Quámdui pati grave tibi est et fúgere quæris : tam diu male habébis, et sequétur te ubíque fuga

tribulati6nis.

12. Si ponis te, ad quod esse debes, videlicet ad patiendum et moriendum, fiet cito melius, et pacem invenies. Etiam si raptus fueris usque ad tertium cælum cum Paulo, non es propterea securatus de nullo contrario patiêdo. Ego, inquit Iesus, ostendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati. Pati ergo tibi remanet, si Iesum diligere et perpétuo illi servîre placet.

13. Utinam dignus esses aliquid pro nomine Iesu pati ; quam magna glória remaneret tibi, quanta exultatio omnibus sanctis Dei, quanta quoque ædificatio esset proximi ! Nam patientiam omnes recommendant, quamvis pauci tamen pati velint. Mérito debêres libenter módicum pati pro Christo, cum multi gravióra patiúntur pro mundo.

14. Scias pro certo, quia morientem te oportet dúcere vitam. Et quanto quisque plus sibi moritur, tanto magis Deo vivere incipit. Nemo aptus est ad comprehendendum cælestia, nisi se submiserit ad portandum pro Christo adversa. Nihil Deo acceptius, nihil tibi salubrius in mundo isto, quam libenter pati pro Christo. Et si eligendum tibi esset, magis optare debêres pro Christo adversa pati, quam multis consolati6nibus recreâri ; quia Christo similior esses et omnibus sanctis magis conformior. Non enim stat méritum nostrum et profectus status nostri in multis suavitatibus et consolati6nibus, sed potius in magnis gravitatibus et tribulati6nibus perferendis.

LIBER III, CAPUT

15. Si quidem áliquid mélius et utílius salúti hóminum, quam pati, fuísset, Christus útique verbo et exémplo ostendísset. Nam et sequéntes se discípulos omnésque eum sequi cupiéntes maniféste ad crucem portándam hortátur, et dicit : Si quis vult veníre post me, ábneget semetípsum, et tollat crucem suam, et sequátur me. Omnibus ergo perléctis et scrutátis, sit hæc conclúsis finális : Quóniam per multas tribulatiónes opórtet nos intráre in regnum Dei.

LIBER III DE INTERNA CONSOLATIONE

CAPUT I

DE INTÉRNA CHRISTI LOCUTIÓNE AD ÁNIMAM

FIDÉLEM

1. Audiam, quid loquátur in me Dóminus Deus. Beáta áni-
ma, quæ Dóminum in se loquéntem audit, et de ore eius
consolatiónis verbum áccipit. Beátæ aures, quæ venas di-
víni susúrri suscípiunt, et de mundi huius susurratióibus
nihil advértunt. Beátæ plane aures, quæ non vocem foris
sonántem, sed intus auscúltant veritátem docéntem. Beáti
óculi, qui exterióribus clausi, interióribus autem sunt inténti.
Beáti, qui intérna pénetrant, et ad capiéndam arcána cælés-
tia magis ac magis per cotidiána exercítia se student præ-
paráre. Beáti, qui Deo vacáre géstiunt, et ab omni impedi-
ménto sáculi se excútiunt. Animadvérte hæc, ánima mea,
et claude sensualitátis tuæ óstia, ut possis audíre, quid in te

loquátur Dóminus Deus tuus.

2. Hæc dicit diléctus tuus : Salus tua ego sum, pax tua et vita tua. Serva te apud me, et pacem invénies. Dimítte ómnia transitória, quære ætérna. Quid sunt ómnia temporália, nisi seductória ? Et quid iuvant omnes creatúræ, si fúeris a creatóre desérta ? Omnibus ergo abdicátis creatóri tuo te redde plácitam ac fidélem, ut veram váleas apprehéndere beatitúdinem.

CAPUT II

QUOD VÉRITAS INTUS LÓQUITUR SINE STRÉPITU VERBÓRUM

1. Lóquere, Dómine, quia audit servus tuus. Servus tuus sum ego ; da mihi intelléctum, ut sciam testimónia tua. Inclína cor meum in verba oris tui : fluat ut ros elóquium tuum. Dicébant olim fílii Israel ad Móysen : Lóquere tu nobis, et audiémus ; non loquátur nobis Dóminus, ne forte moriámur. Non sic, Dómine, non sic oro, sed magis cum Samuэле prophéta humíliter ac desideránte óbsecro : Lóquere, Dómine, quia audit servus tuus. Non loquátur mihi Móyses aut áliquis ex prophétis : sed tu pótius lóquere, Dómine Deus, inspirátor et illuminátor ómnium prophetárum ; quia tu solus sine eis potes me perfécte imbúere. illi autem sine te nihil profícient.

LIBER III, CAPUT III

2. Possunt quidem verba sonáre, sed spíritum non cónferunt. Pulchríter dicunt, sed te tacénte cor non accéndunt. Litteras tradunt, sed tu sensum áperis. Mystéria próferunt, sed tu réseras intelléctum signatórum. Mandáta edícunt, sed tu iuvas ad perficiéndum. Viam osténdunt, sed tu confórtas ad ambulándum. Illi foris tantum agunt, sed tu corda ínstruis et illúminas. Illi extérius rigant, sed tu fecunditátem donas. Illi clamant verbis, sed tu auditui intellegéntiam tríbuis.

3. Non ergo loquátur mihi Móyses, sed tu, Dómine Deus meus, ætérra véritas, ne forte móriar et sine fructu effíciar, si fúero tantum foris admónitus et intus non accénsus ; ne sit mihi ad iudícium verbum auditum et non factum, cógnitum nec amátum, créditum et non servátum. Lóquere ígitur, Dómine, quia audit servus tuus ; verba enim vitæ æternæ habes. Lóquere mihi ad qualemcúmque ánimæ meæ consolatióem et ad totiús vitæ meæ emendatióem, tibi autem ad laudem et glóriam et perpétuum honórem.

CAPUT III

QUOD VERBA DEI CUM HUMILITÁTE SUNT

AUDIÉNDÁ, ET QUOD MULTI EA NON PÓNDERANT

1. Audi, fili, verba mea, verba suavíssima, omnem philosophórum et sapiéntium huius mundi sciéntiam excedéntia. Verba mea spíritus et vita sunt, nec humáno sensu pensánda.

Non sunt ad vanam complacéntiam trahénda, sed in silén-
tio audiénda, et cum omni humilitáte atque magno afféctu
suscipiénda.

2. Et dixi : Beátus, quem tu erudíeris, Dómine, et de lege tua
docúeris eum, ut mítiges ei a diébus malis, et non desolétur
in terra.

3. Ego, inquit Dóminus, dócui prophétas ab inítio, et usque
nunc non cesso ómnibus loqui ; sed multi ad vocem meam
surdi sunt et duri. Plures mundum libéntius áudiunt, quam
Deum ; facílius sequúntur carnis suæ appetítum, quam Dei
beneplácitum. Promíttit mundus temporália et parva, et ser-
vítur ei aviditáte magna : ego promítto summa et æténa, et
torpéscunt mortálium corda. Quis tanta cura mihi in ómni-
bus servit et oboedit, sicut mundo et dóminis eius servítur ?
Erubésce, Sidon, ait mare, et si causam quæris, audi, quare.
Pro módica præbénda longa via cúrritur ; pro æténa vita a
multis vix pes semel a terra levátur. Vile prétium quæritur ;
pro uno numísmate intérdum túrpiter litigátur ; pro vana re
et parva promissióne die noctúque fatigári non timétur.

4. Sed, pro pudor ! pro bono incommutábili, pro præmio
inæstimábili, pro summo honóre et glória interminábili vel
ad módicum fatigári pigritátur. Erubésce ergo, serve piger et
querulóse, quod illi paratióres inveniúntur ad perditionem,
quam tu ad vitam. Gaudent illi ámplius ad vanitátem, quam
tu ad veritátem. Equidem a spe sua nonnúnquam frustrán-
tur, sed promissio mea néminem fallit, nec confidéntem mi-

LIBER III, CAPUT III

hi dimittit inánem. Quod promísi, dabo ; quod dixi, implébo ; si tamen usque in finem fidélis in dilectióne mea quis permánserit. Ego remunerátor sum ómnium bonórum, et fortis probátor ómnium devotórum.

5. Scribe verba mea in corde tuo, et pertrácta diligénter ; erunt enim in témpore tentatiónis valde necessária. Quod non intéllegis, cum legis, cognósces in die visitatiónis. Duplíciter sóleo eléctos meos visitáre, tentatióne scílicet et consolatióne. Et duas lectiones eis cotídie lego : unam increpádo eórum vítia, álteram exhortádo ad virtútum increménta. Qui habet verba mea et spernit ea, habet, qui iúdicet eum in novíssimo die.

ORATIO AD IMPLORÁNDAM DEVOTIÓNIS GRÁTIAM

6. Dómine Deus meus, ómnia bona mea tu es. Et quis ego sum, ut áudeam ad te loqui ? Ego sum paupérrimus sérvulus tuus, et abiéctus vermículus, multo paupérrior et contemp-tibílior, quam scio et dícere áudeo. Meménto, tamen, Dómine, quia nihil sum, nihil hábeo, nihílque váleo. Tu solus bonus, iustus et sanctus ; tu ómnia potes, ómnia præstas, ómnia imples, solum peccatórem inánem relínquens. Re-miníscere miseratiónum tuárum, et imple cor meum grátia tua, qui non vis esse vácuá ópera tua.

7. Quómodo possum me toleráre in hac mísera vita, nisi me confortáveris misericórdia et grátia tua ? Noli avértere fáciem tuam a me ; noli visitatiónem tuam prolongáre ;

noli consolatióem tuam abstráhere, ne fiat ánima mea sicut terra sine aqua tibi. Dómine, doce me fácere voluntátem tuam ; doce me coram te digne et humíliter conversári ; quia sapiéntia mea tu es, qui in veritáte me cognóscis, et cognovísti, ántequam fieret mundus, et ántequam natus essem in mundo.

CAPUT IV

QUOD IN VERITÁTE ET HUMILITÁTE CORAM DEO CONVERSÁNDUM EST

1. Fili, ámbula coram me in veritáte, et in simplicitáte cordis tui quære me semper. Qui ámbulat coram me in veritáte, tutábitur ab incúrsibus malis, et véritas liberábit eum a seductóribus et detractiόνibus iniquórum. Si véritas te liberáverit, vere liber eris, et non curábis de vanis hóminum verbis. Dómine, verum est, sicut dicis ; ita, quæso, mecum fiat. Véritas tua me dóceat, ipsa me custódiat et usque ad salutárem finem consérvet. Ipsa me líberet ab omni affectiόνem mala et inordináta dilectiόνem ; et ambulábo tecum in magna cordis libertáte.

2. Ego te docébo, ait véritas, quæ recta sunt et plácita coram me. Cógita peccáta tua cum displicéntia magna et mærore ; et numquam réputes, te áliquíd esse propter ópera bona. Révera peccátor es et multis passiόνibus obnoxius et implicátus. Ex te semper ad nihil tendis ; cito láberis, cito vince-

ris, cito turbáris, cito dissólveris. Non habes quicquam, unde possis gloriári, sed multa, unde te débeas vilificáre ; quia multo infirmior es, quam vales comprehendere.

3. Nil ergo magnum tibi videátur ex ómnibus, quæ agis. Nil grande, nil pretiósus et admirábilis, nil reputatióne appáreat dignum ; nil altum, nil vere laudábilis et desiderábilis, nisi quod ætérnum est. Pláceat tibi super ómnia ætérna véritas, displiceat tibi semper tua máxima vílitas. Nil sic tíneas, sic vitúperes et fúgias, sicut vítia et peccáta tua, quæ magis displicere debent, quam quælibet rerum damna. Quidam non sincére coram me ámbulant, sed quadam curiositáte et arrogántia ducti volunt secréta mea scire et alta Dei intellégere, se et suam salútem neglegéntes. Hi sæpe in magnas tentatiónes et peccáta propter suam supérbiam et curiositátem, me eis adversánte, labúntur.

4. Time iudícia Dei, expavésce iram omnipoténtis. Noli autem discútere ópera altíssimi, sed tuas iniquitátes perscrutáre, in quantis deliquísti, et quam multa bona neglexísti. Quidam solum portant suam devotiónem in libris, quidam in imaginibus, quidam autem in signis exterióribus et figuris. Quidam habent me in ore, sed módicum est in corde. Sunt álíi, qui intelléctu illumináti et afféctu purgáti ad ætérna semper anhélant, de terrénis gráviter áudiunt, necessitatibus natúrae dolénter inserviunt ; et hi séntiunt, quid spíritus veritátis lóquitur in eis. Quia docet eos terréna despícere et amáre cæléstia, mundum neglégere et cælum tota die ac

nocte desideráre.

CAPUT V

DE MIRÁBILI EFFÉCTU DIVÍNI AMÓRIS

1. Benedíco te, Pater cæléstis, Pater Dómini mei Iesu Christi, quia mei páuperis dignátus es recordári. O Pater misericordiárum et Deus totíus consolatiónis, grátias tibi, qui me indígnum omni consolatióne quandóque tua récreas consolatióne. Benedíco te semper et glorífico, cum unigénito Fílio tuo et Spíritu Sancto paráclito in sæcula sæculórum. Eia, Dómine Deus, amátor sancte meus, cum tu véneris in cor meum, exsultábunt ómnia interióra mea. Tu es glória mea et exsultatio cordis mei. Tu spes mea et refúgium meum in die tribulatiónis meæ.

2. Sed quia adhuc débilis sum in amóre et imperféctus in virtúte, ídeo necesse hábeo a te confortári et consolári; prop-
terea vísita me sáepius et ínstrue disciplínis sanctis. Líbera me a passióibus malis, et sana cor meum ab ómnibus affectiúnibus inordinátis, ut intus sanátus et bene purgátus, aptus effíciar ad amándum, fortis ad patiéndum, stábilis ad perseverándum.

3. Magna res est amor, magnum omnínó bonum, quod solum leve facit omne onerósum et fert æquáliter omne inæquále. Nam onus sine ónere portat et omne amárum dulce ac sápidum éfficit. Amor Iesu nóbilis ad magna operánda

impéllit et ad desideránda semper perfectióra éxcitat. Amor vult esse sursum, nec ullis ínfimis rebus retinéri. Amor vult esse liber et ab omni mundána affectiône aliénus, ne intérenus eius impediátur aspéctus ; ne per áliquod cómmodum temporále implicatiónes sustíneat aut per incómmodum succúmbat. Nihil dúlcius est amóre, nihil fórtius, nihil áltius, nihil látius, nihil iucúndius, nihil plénius nec mélius in cælo et in terra : quia amor ex Deo natus est, nec potest, nisi in Deo, super ómnia creáta quiéscere.

4. Amans volat, currit et lætátur ; liber est et non tenétur. Dat ómnia pro ómnibus, et habet ómnia in ómnibus ; quia in uno summo super ómnia quiéscit, ex quo omne bonum fluit et procédit. Non réspicit ad dona, sed ad donántem se convértit super ómnia bona. Amor modum sæpe nescit, sed super omnem modum fervéscit. Amor onus non sentit, labóres non réputat ; plus afféctat, quam valet ; de impossibilitáte non causátur, quia cuncta sibi posse et licére arbitrátur. Valet ígitur ad ómnia, et multa implet et efféctui máncipat, ubi non amans déficit et iacet.

5. Amor vígilat et dórmiens non dormítat. Fatigátus non lassátur, arctátus non arctátur, térritus non conturbátur ; sed sicut vivax flamma et ardens fácula sursum erúmpit secu-réque pertránsit. Si quis amat, novit, quid hæc vox clamet. Magnus clamor in áuribus Dei est ipse ardens afféctus ánimæ, quæ dicit : Deus meus, amor meus, tu totus meus, et ego totus tuus.

DE IMITATIONE CHRISTI

6. Diláta me in amóre, ut discam interióri cordis ore degustáre, quam suáve sit amáre et in amóre liquefieri et natáre. Ténear amóre, vadens supra me, præ nímio fervóre et stupóre. Cantem amóris cánticum, sequar te diléctum meum in altum, defíciat in laude tua ánima mea, iúbilans ex amóre. Amem te plus quam me, nec me nisi propter te, et omnes in te, qui vere amant te, sicut iubet lex amóris lucens ex te.

7. Est amor velox, sincérus, pius, iucúndus et amœnus ; fortis, pátiens, fidélis, prudens, longánimis, virílis et seípsum numquam quærens. Ubi enim seípsum áliquis quærit, ibi ab amóre cadit. Est amor circumspéctus, húmilis et rectus, non mollis, non levis, nec vanis inténdens rebus ; sóbrius, castus, stábilis, quiétus et in cunctis sénsibus custodítus. Est amor subiéctus et obœdiens præláti, sibi vilis et despéctus, Deo devótus et gratíficus, fidens et sperans semper in eo, étiam cum sibi non sapit Deus : quia sine dolóre non vívitur in amóre.

8. Qui non est parátus ómnia pati, et ad voluntátem stare dilécti, non est dignus amátor appellári. Opórtet amántem ómnia dura et amára propter diléctum libénter amplécti, nec ob contrária accidéntia ab eo deflécti.

CAPUT VI

DE PROBATIONE VERI AMATÓRIS

1. Fili, non es adhuc fortis et prudens amátor. Quare, Dómine? Quia propter módicam contrarietátem defícis a cœp-

tis, et nimis ávide consolatiónem quæris. Fortis amátor stat in tentatióibus, nec cállidis credit persuasióibus inimíci. Sicut ei in prósperis pláceo, ita nec in advérsis displíceo.

2. Prudens amátor non tam donum amántis considérat, quam dantis amórem. Afféctum pótius atténdit, quam censum, et infra diléctum ómnia data ponit. Nóbilis amátor non quíescit in dono, sed in me super omne donum. Non est ídeo totum pérditum, si quandóque minus bene de me, vel de sanctis meis sentis, quam velles. Afféctus ille bonus et dulcis, quem intérdum pércipis, efféctus grátiae præsentis est, et quidam prægustus pátriæ cæléstis, super quo non nímium inniténdum, quia vadit et venit. Certáre autem advérsus incidéntes malos motus ánimi, suggestionémque spérnere diáboli, insigne est virtútis et magni mériti.

3. Non ergo te contúrbent aliénæ phantásiae de quacúmque matéria ingéstæ. Forte serva propósitum et intentiÓNem rectam ad Deum. Nec est illusio, quod aliquándo in excéssum súbito ráperis et statim ad sólitas inéptias cordis revérteris. Illas enim invíte magis páteris, quam agis ; et quámdiu dísplicent et reníteris, méritum est et non perdítio.

4. Scito, quod antíquus inimícus omníno nítitur impedíre desidérium tuum in bono et ab omni devóto exercítio evacuáre : a sanctórum scílicet cultu, a pia passiÓNis meæ memória, a peccatórum útili recordatiÓne, a próprii cordis custódia et a firmo propósito proficiéndi in virtúte. Multas malas cogitatiÓnes íngérit, ut tædium tibi fáciat et horrórem :

ut ab oratione révocet et sacra lectione. Displicet sibi humilis confessio, et, si posset, a communionē cessare faceret. Non credas ei, neque cures illum, licet sapius tibi deceptionis tetenderit laqueos. Sibi imputa, cum mala inserit et immunda. Dícito illi : Vade, immunde spíritus, erubésce, miser, valde immundus es tu, qui talia infers áuribus meis. Discéde a me, sedúctor péssime, non habébis in me partem ullam ; sed Iesus mecum erit, tamquam bellátor fortis, et tu stabis confúsus. Malo mori et omnem pœnam subíre, quam tibi consentíre. Tace et obmutésce, non áudiam te ámplius, licet plures mihi moliáris moléstias. Dóminus illuminátio mea et salus mea, quem timébo ? Si consístant advérsum me castra, non timébit cor meum. Dóminus adiútor meus et redémptor meus.

5. Certa tamquam miles bonus ; et si intérdum ex fragilitate córruis, resúme vires fortióres prióribus, confídens de amplióri grátia mea, et multum prœcave a vana complacéntia et supérbia. Propter hoc multi in errórem ducúntur, et in cæcitatē pene incurábilem quandóque labúntur. Sit tibi in cautélam et perpétuam humilitatē ruína hæc superbórum de se stulte præsumentium.

CAPUT VII

DE OCCULTÁNDÁ GRÁTIA SUB HUMILITÁTIS CUSTÓDIA

1. Fili, útilius est tibi et secúrius, devotiónis grátiam abscondere, nec in altum te efférre, nec multum inde loqui, nec multum ponderáre ; sed magis temetípsum despícere et tamquam indígno datam timére. Non est huic affectióri tenácius inhæréndum, quæ cítius potest mutári in contrárium. Cógita in grátia, quam miser et inops esse soles sine grátia. Nec est in eo tantum spirituális vitæ proféctus, cum consolatiónis habúeris grátiam ; sed cum humíliter et abnegáte patientérque túleris eius subtractiÓNem : ita, quod tunc ab oratiónis stúdio non tórpeas, nec réliqua ópera tua ex usu faciéndam omníno dilábi permíttas, sed sicut mélius potúeris et intelléxeris, libénter quod in te est, fácias, nec propter ariditátem seu anxietátem mentis, quam sentis, te totáliter néglegas.

2. Multi enim sunt, qui, cum non bene eis succésserit, statim impatiéntes fiunt aut désides. Non enim semper est in potestáte hóminis via eius, sed Dei est dare et consolári, quando vult et quantum vult et cui vult, sicut sibi placúerit, et non ámplius. Quidam incáuti propter devotiÓNis grátiam seípsos destruxérunt, quia plus ágere voluérunt, quam potuérunt, non pensántes suæ parvitátis mensúram, sed magis cordis afféctum sequéntes, quam ratiónis iudícium. Et quia maióra præsumpsérunt, quam Deo plácitum fuit, idcirco grátiam cito perdidérunt. Facti sunt ínopes et viles relícti, qui in cælum posuérunt nidum sibi, ut humiliáti et depauperáti discant non in alis suis voláre, sed sub pennis meis

speráre. Qui adhuc novi sunt et imperíti in via Dómini, nisi consílio discretórum se regant, facíliter decipi possunt et elídi.

3. Quod si suum sentíre magis sequi, quam áliis exercitátis crédere volunt, erit eis periculósus éxitus, si tamen rétrahi a próprio concéptu nolúerint. Raro sibi ipsis sapiéntes ab áliis regi humíliter patiúntur. Mélius est, sápere módicum cum humilitáte et parva intellegéntia, quam magni scientiárum thesáuri cum vana complacéntia. Mélius est tibi minus habére, quam multum, unde posses superbíre. Non satis discrète agit, qui se totum lætítiæ tradit, obliviscens prístinæ inópiæ suæ et casti timóris Dómini, qui timet grátiam oblátam amittere. Nec étiam satis virtuóse sapit, qui témpore adversitátis et cuiúsque gravitátis nimis desperáte se gerit, et minus fidénter de me, quam opórtet, recógitat ac sentit.

4. Qui témpore pacis nimis secúrus esse volúerit, sæpe témpore belli nimis deiéctus et formidolósus reperiétur. Si scires semper húmilis et módicus in te permanére, nec non spíritum tuum bene moderáre et régere, non incíderes tam cito in pérículum et offénsam. Consílium bonum est, ut fervóris spíritum concépto meditéris, quid futúrum sit abscedénte lumine. Quod dum contígerit, recógita et dénuo lucem posse revérte, quam ad cautélam tibi, mihi autem ad glóriam, ad tempus subtráxi.

5. Útilior est sæpe talis probátio, quam si semper próspéra pro tua habéres voluntáte. Nam mérita non sunt ex hoc ex-

LIBER III, CAPUT VIII

istimánda, si quis plures visiões aut consolatiões hábeat, vel si perítus sit in scriptúris, aut in altióri ponátur gradu : sed si vera fúerit humilitáte fundátus et divína caritáte replétus ; si Dei honórem pure et íntegre semper quærat ; si seípsum nihil réputet et in veritáte despíciat, atque ab áliis étiam déspecti et humiliári magis gáudeat, quam honorári.

CAPUT VIII

DE VILI ÆSTIMATIÓNE SUI IPSÍUS IN ÓCULIS DEI

1. Loquar ad Dóminum meum, cum sim pulvis et cinis. Si me ámplius reputávero, ecce, tu stas contra me, et dicunt testimoníum verum iniquitátes meæ, nec possum contradícere. Si autem me vilificávero et ad níhilum redégero, et ab omni própria reputatióne defécero, atque, sicut sum, pulverizávero, erit mihi propítia grátia tua et vicína cordi meo lux tua ; et omnis æstimátio, quantulacúmque mínima, in valle nihileitatis meæ submergétur et períbit in ætérnum. Ibi osténdis me mihi, quid sum, quid fui, et quo devéni : quia nihil sum, et nescívi. Si mihi ipsi relínquor, ecce nihil et tota infírmitas ; si autem súbito me respéxeris, statim fortis effícior, et novo répleor gáudio. Et mirum valde, quod sic repénite súblevor et tam benígne a te compléctor, qui próprio póndere semper ad ima feror.

2. Facit hoc amor tuus, gratis prævéniens me, et in tam multis subvéniens necessitatibus, a grávibus quoque custódiens me perículis, et ab innúmeris, ut vere dicam, erípiens malis.

Me síquidem male amándo me pérdidi ; et te solum quæréndo et pure amándo me et te páriter invéni, atque ex amóre profúndius ad níhilum me redégi. Quia tu, o dulcíssime, facis mecum supra méritum omne, et supra id, quam áudeo speráre vel rogáre.

3. Benedíctus sis, Deus meus, quia, licet ego ómnibus bonis sim indígnus, tua tamen nobílitas et infiníta bónitas numquam cessat benefácere étiam ingrátis et longe a te avérsis. Convérte nos ad te, ut simus grati, húmiles et devóti, quia salus nostra tu es, virtus et fortitúdo nostra.

CAPUT IX

QUOD ÓMNIA AD DEUM, SICUT AD FINEM

ÚLTIMUM, SUNT REFERÉNDÁ

1. Fili, ego débeo esse finis tuus suprémus et ultimátus, si vere desíderas esse beátus. Ex hac intentióne purificábitur afféctus tuus, sáepius ad seípsum et ad creatúras male incurvátus. Nam si teípsum in áliquo quæris, statim in te déficit et aréscis. Omnia ergo ad me principáliter réferas, quia ego sum, qui ómnia dedi. Sic síngula consídera, sicut ex summo bono manántia ; et ídeo ad me, tamquam ad suam oríginem, cuncta sunt reducéndá.

2. Ex me pusíllus et magnus, pauper et dives, tamquam ex fonte vivo, aquam vivam háuriunt ; et qui mihi sponte et líbere desérviunt, grátiam pro grátia accípient. Qui autem ex-

LIBER III, CAPUT X

tra me volúerit gloriári, vel in áliquo priváto bono delectári, non stabiliétur in vero gáudio neque in corde suo dilatábitur, sed multipliciter impediétur et angustiábitur. Nihil ergo tibi de bono ascribere debes, nec alicui hómini virtútem attríbuas ; sed totum da Deo, sine quo nihil habet homo. Ego totum dedi, ego totum rehabere volo, et cum magna districtióne gratiárum actiónes requíro.

3. Hæc est véritas, qua fugátur glóriæ vánitas. Et si intráverit cæléstis grátia et vera cáritas, non erit áliqua invídia nec contráctio cordis, neque privátus amor occupábit. Vincit enim ómnia divína cáritas et dilátat omnes ánimæ vires. Si recte sapis, in me solo gaudébis, in me solo sperábis ; quia nemo bonus, nisi solus Deus, qui est super ómnia laudándus et in ómnibus benedicéndus.

CAPUT X

QUOD SPRETO MUNDO DULCE EST SERVÍRE DEO

1. Nunc íterum loquar, Dómine, et non silébo ; dicam in áuribus Dei mei, Dómini mei et Regis mei, qui est in excélsio. O quam magna multitúdo dulcédinis tuæ, Dómine, quam abscondísti timéntibus te ! Sed quid es amántibus ? quid toto corde tibi serviéntibus ? Vere ineffábilis dulcédo contemplatiónis tuæ, quam largíris amántibus te. In hoc máxime ostendísti mihi dulcédinem caritátis tuæ, quia, cum non essem, fecísti me, et cum errárem longe a te, reduxísti me, ut servírem tibi, et præcepísti, ut díligam te.

2. O fons amoris perpétui, quid dicam de te ? Quómodo pótero tui oblivisci, qui mei dignátus es recordári, étiam postquam contábui et péríi ? Fecísti ultra omnem spem misericórdiam cum servo tuo, et ultra omne méritum grátiam et amicítiam exhibuísti. Quid retriбуam tibi pro grátia ista ? Non enim ómnibus datum est, ut ómnibus abdicátis sáculo renúntient et monásticam vitam assúmant. Numquid magnum est, ut tibi sérviam, cui omnis creatúra servíre tené-tur ? Non magnum mihi vidéri debet servíre tibi ; sed hoc pótius magnum mihi et mirándum appáret, quod tam páu-perem et indígnum dignáris in servum recípere et diléctis servis tuis adunáre.

3. Ecce, ómnia tua sunt, quæ hábeo, et unde tibi sérvio. Verúmtamen vice versa, tu magis mihi servis, quam ego tibi. Ecce, cælum et terra, quæ in ministérium hóminis creásti, præsto sunt et faciunt cotídie, quæcúmque mandásti. Et hoc parum est, quin étiam ángelos in ministérium hóminis ordinásti. Transcéndit autem hæc ómnia, quia tu ipse hómini servíre dignátus es, et teípsum datúrum ei promisísti.

4. Quid dabo tibi pro ómnibus istis mílibus bonis ? Utinam possem tibi servíre cunctis diébus vitæ meæ ! Utinam vel uno die dignum servítium exhibére sufficerem ! Vere tu es dignus omni servítio, omni honóre et laude æténa. Vere Dóminus meus es, et ego pauper servus tuus, qui totis víribus téneor tibi servíre, nec umquam in láudibus tuis débeo fastidíre. Sic volo, sic desídero ; et quidquid mihi deest, tu

LIBER III, CAPUT XI

dignéris supplére.

5. Magnus honor, magna glória, tibi servíre et ómnia propter te contémnere. Habébunt enim grátiam magnam, qui sponte se subiécerint tuæ sanctíssimæ servitúti. Invénient suavíssimam Spíritus Sancti consolatiónem, qui pro amore tuo omnem carnálem abiécerint delectatiónem. Consequéntur magnam mentis libertátem, qui arctam pro nómine tuo ingrediúntur viam et omnem mundánam negléxerint curam.

6. O grata et iucúnda Dei sérvitus, qua homo veráciter effícitur liber et sanctus ! O sacer status religiósi famulátus, qui hóminem ángelis reddit æquálem, Deo placábilem, dæmónibus terríbilem et cunctis fidélibus commendábilem ! O amplecténdum et semper optándum servítium, quo summum promerétur bonum et gáudium acquíritur sine fine mansúrum!

CAPUT XI

QUOD DESIDÉRIA CORDIS EXAMINÁNDÁ SUNT ET MODERÁNDÁ

1. Fili, opórtet te adhuc multa addíscere, quæ necdum bene didicísti. Quæ sunt hæc, Dómine? Ut desidérium tuum ponas totáliter secúndum beneplácitum meum, et tui ipsíus amátor non sis, sed meæ voluntátis cúpidus æmulátor. Desidéria te sæpe accéndunt et veheménter impéllunt ; sed con-

sídera, an propter honórem meum, an propter tuum cómodum magis moveáris. Si ego sum in causa, bene conténtus eris, quomodocúmque ordinávero ; si autem de próprio quæsítu áliquid latet, ecce, hoc est, quod te ímpedit et gravat.

2. Cave ergo, ne nímium innitáris super desidério præconcepto, me non consúlto : ne forte póstea pæníteat aut displiceat, quod primo plácuit, et quasi pro melióre zelásti. Non enim omnis afféctio, quæ vidétur bona, statim est sequénda ; sed neque omnis contrária afféctio ad primum fugiéndam. Expedit intérdum refrenatióne uti, étiam in bonis stúdiis et desidériis, ne per importunitátem mentis distractiόνem incúrras, ne áliis per indisciplinatióem scándalum géneres, vel étiam per resisténtiam aliórum súbito turbéris et córruas.

3. Intérdum vero opórtet violéntia uti et viríliter appetítui sensitivo contraíre, nec advértere, quid velit caro et quid non velit ; sed hoc magis satágere, ut subiécta sit étiam nolens spirítui. Et tam diu castigári debet, et cogi servitúti subéssé, donec paráta sit ad ómnia, paucísque contentári discat et simplicibus delectári, nec contra áliquod inconveniēns musitáre.

CAPUT XII

DE INFORMATIÓNE PATIÉNTIÆ ET LUCTÁMINE ADVÉRSUS CONCUPISCÉNTIAS

1. Dómine Deus, ut vídeo, patiéntia est mihi valde neces-
sária ; multa enim in hac vita áccidunt contrária. Nam qua-
litercúmque ordinávero de pace mea, non potest esse sine
bello et dolóre vita mea.
2. Ita est, fili. Sed volo te non talem quærere pacem, quæ
tentatióibus cáreat aut contrária non séntiat, sed tunc étiam
æstimáre te pacem invenísse, cum fúeris váriis tribulatióni-
bus exercitátus et in multis contrarietátibus probátus. Si dí-
xeris te non posse multa pati, quómodo tunc sustinébis ignem
purgatórii ? De duóbus malis minus est semper eligéndum.
Ut ergo æténa futúra supplícia possis evádere, mala præ-
séntia stúdeas pro Deo æquanímiter toleráre. An putas, quod
hómines sáculi huius nihil vel parum patiántur ? Nec hoc
invénies, étiam si delicatíssimos quæsíeris.
3. Sed habent, inquis, multas delectatiónes et próprias se-
quúntur voluntátes ; ideóque parum pónderant suas tribu-
latiões.
4. Esto, ita sit, ut hábeant, quidquid volúerint ; sed quám-
diu, putas, durábit ? Ecce, quemádmódum fumus defícient
abundántes in sáculo, et nulla erit recordátio præteritórum
gaudiórum. Sed et cum adhuc vivunt, non sine amaritúdi-
ne et tædio ac timóre in eis quiéscunt. Ex eádem namque
re, unde sibi delectatiónem concípiunt, inde dolóris pœnam
frequéter recípiunt. Iuste illis fit, ut, quia inordináte delec-
tatiões quærunt et sequúntur, non sine confusióne et ama-
ritúdine eas éxpleant. O quam breves, quam falsæ, quam

inordinatæ et turpes omnes sunt ! Verúmtamen præ ebrietate et cæcitate non intéllegunt, sed velut muta animália propter módicum corruptibilis vitæ delectaméntum mortem animæ incúrrunt. Tu ergo, fili, post concupiscéntias tuas non eas, et a voluntáte tua avértere. Delectáre in Dómino, et dabit tibi petitiónes cordis tui.

5. Etenim si veráciter vis delectári et abundántius a me consolári, ecce, in contéptu ómnium mundanórum et in abscissióne ómnium infimárum delectatiónum erit benedictio tua, et copiósa tibi reddétur consolátio. Et quanto te plus ab omni creaturárum solácio subtráxeris, tanto in me suavióres et potentióres consolatiónes invénies. Sed primo non sine quadam tristítia et labóre certáminis ad has pertínges. Obsístet inólita consuetúdo, sed melióri consuetúdine devincétur. Remurmurábit caro, sed fervóre spíritus frenábitur. Instigábit et exacerbábit te serpens antíquus, sed oratióne fugábitur ; ínsuper et labóre útili áditus ei magnus obstruétur.

CAPUT XIII

DE OBOEDIÉNTIA HÚMILIS SÚBDITI AD EXÉMPLUM IESU CHRISTI

1. Fili, qui se subtráhere nítitur ab oboediéntia, ipse se subtrahit a grátia ; et qui quærit habére priváta, amíttit commúnia. Qui non libénter et sponte suo superióri se subdit, signum est, quod caro sua necdum perfécte sibi oboedit, sed

sæpe recalcitrat et remúrmurat. Disce ergo celériter superiori tuo te submíttre, si carnem própriam optas subiugáre. Cítius namque extérior víncitur inimícus, si intérior homo non fúerit devastátus. Non est moléstior et peior ánimæ hostis, quam tu ipse tibi, non bene concórdans spirítui. Opórtet omníno verum te assúmere tui ipsíus contéptum, si vis prævalére advérsus carnem et ságuinem. Quia adhuc nimis inordináte te díligis, ídeo plene te resignáre aliórum voluntáti trépidas.

2. Sed quid magnum, si tu, qui pulvis es et nihil, propter Deum te hómīni subdis, quando ego, omnípotens et altíssimus, qui cuncta creávi ex níhilo, me hómīni propter te humíliter subiéci ? Factus sum ómnium humillimus et ínfimus, ut tuam supérbiam mea humilitáte vínceres. Disce obtemperáre, pulvis. Disce te humiliáre, terra et limus, et sub ómnium pédibus incurváre. Disce voluntátes tuas frángere et ad omnem subiectiónem te dare.

3. Exardésce contra te, nec patiáris tumórem in te vívere, sed ita subiéctum et párvulum te éxhibe, ut omnes super te ambuláre possint et sicut lutum plateárum conculcáre. Quid habes, homo inánis, cónqueri ? Quid, sórdide peccátor, potes contradícere exprobrántibus tibi, qui tótiens Deum offendísti et inférnum multótiens meruísti ? Sed pepércit tibi óculus meus, quia pretiósá fuit ánima tua in conspéctu meo : ut cognósceres dilectiónem meam et gratus semper beneficiis meis exsísteres, et ut ad veram subiectiónem et humili-

tátem te iúgiter dares, patientérque próprium contéptum ferres.

CAPUT XIV

DE OCCÚLTIS DEI IUDÍCIIS CONSIDERÁNDIS, NE EXTOLLÁMUR IN BONIS

1. Intonas super me iudícia tua, Dómine, et timóre ac tremóre cóncutis ómnia ossa mea, et expavéscit ánima mea valde. Sto attónitus et consídero, quia cæli non sunt mundi in conspéctu tuo. Si in ángelis repperísti pravitátem, nec tamen pepercísti, quid fiet de me ? Cecidérunt stellæ de cælo, et ego pulvis, quid præsumo ? Quorum ópera videbántur laudabília, cecidérunt ad ínfima, et qui comedébant panem angelórum, vidi síliquis delectári porcórum.

2. Nulla est ergo sáncritas, si manum tuam, Dómine, súbtrahas. Nulla prodest sapiéntia, si gubernáre desístas. Nulla iuvat fortitúdo, si conserváre désinas. Nulla secúra cástitas, si eam non prótegas. Nulla própria prodest custódia, si non adsit tua sacra vigilántia. Nam relícti mérgimur et perímos, visitáti vero erígimur et vívimus. Instábiles quippe sumus, sed per te confirmámur ; tepéscimus, sed a te accéndimur.

3. O quam humíliter et abiécte mihi de me ipso sentiéndum est ! quam níhili pendéndum, si quid boni vídear habére ! O quam profúnde submíttere me débeo sub abyssálibus iudíciis tuis, Dómine, ubi nihil áliud me esse invénio, quam nihil

LIBER III, CAPUT XV

et nihil ! O pondus imménsum ! o pélagus intransnatábile, ubi nihil de me repéio, quam in toto nihil ! Ubi est ergo látebra glóriæ ? ubi confidéntia de virtúte concépta ? Absórpta est omnis gloriátio vana in profunditáte iudiciórum tuórum super me.

4. Quid est omnis caro in conspéctu tuo ? Numquid gloriábitur lutum contra formántem se ? Quómodo potest érigi vanilóquio, cuius cor in veritáte subiéctum est Deo ? Non eum totus mundus ériget, quem véritas sibi subiécit ; nec ómnium laudántium ore movébitur, qui totam spem suam in Deo firmávit. Nam et ipsi, qui loquúntur, ecce, omnes nihil ; deficient enim cum sónitu verbórum. Véritas autem Dómini manet in ætérnum.

CAPUT XV

QUÁLITER STANDUM SIT AC DICÉNDUM IN OMNI RE DESIDERÁBILI

1. Fili, sic dicas in omni re : Dómine, si tibi plácitum fúerit, fiat hoc ita. Dómine, si fúerit honor tuus, fiat hoc in nómine tuo. Dómine, si mihi víderis expedíre, et útile esse probáveris, tunc dona mihi hoc uti ad honórem tuum. Sed si mihi nocívum fore cognóveris, nec ánimæ meæ salúti prodésse, aufer a me tale desidérium. Non enim omne desidérium est a Spíritu Sancto, étiam si hómini videátur rectum et bonum. Difficile est pro vero iudicáre, utrum spíritus bonus an

aliénus te impéllat ad desiderándum hoc vel illud, an étiam ex próprio moveáris spíritu. Multi in fine sunt decépti, qui primo bono spíritu videbántur indúcti.

2. Igitur semper cum timóre Dei et cordis humilitáte desiderándum est et peténdum, quidquid desiderábile menti occúrrit, maximéque cum própria resignatióne, mihi totum committéndum est, atque dicéndum : Dómine, tu scis, quáliter mélius est ; fiat hoc vel illud, sicut volúeris. Da, quod vis et quantum vis et quando vis. Fac mecum, sicut scis et sicut tibi magis placúerit et maior honor tuus fúerit. Pone me, ubi vis, et líbere age mecum in ómnibus. In manu tua sum, gyra et revérse me per circúitum. En, servus tuus ego, parátus ad ómnia, quóniam non desídero mihi vívere, sed tibi : útinam digne et perfécte.

ORÁTIO PRO BENEPLÁCITO DEI PERFICIÉNDO

3. Concéde mihi, benigníssime Iesu, grátiam tuam, ut mecum sit et mecum labóret, mecúmque usque in finem perseveret. Da mihi hoc semper desideráre et velle, quod tibi magis accéptum est et cárius placet. Tua volúntas mea sit, et mea volúntas tuam semper sequáthur et óptime ei concórdet. Sit mihi unum velle et nolle tecum, nec áliud posse velle aut nolle, nisi quod tu vis et nolis.

4. Da mihi ómnibus mori, quæ in mundo sunt, et propter te amáre contémni et nescíri in hoc sáculo. Da mihi super ómnia desideráta in te requiércere et cor meum in te pacifi-

LIBER III, CAPUT XVI

cáre. Tu vera pax cordis, tu sola réquies : extra te dura sunt ómnia et inquiéta. In hac pace in id ipsum, hoc est, in te uno summo ætérno bono, dórmiam et requiëscam. Amen.

CAPUT XVI

QUOD VERUM SOLÁCIUM IN SOLO DEO EST

QUÆRÉNDUM

1. Quidquid desideráre possum vel cogitáre ad solárium meum, non hic expécto, sed in pósterum. Quod si ómnia solácia mundi solus habérem, et ómnibus delíciis frui possem, certum est, quod diu duráre non possent. Unde non póteris, ánima mea, plene consolári nec perfécte recreári, nisi in Deo, consolatóre páuperum ac susceptóre humílium. Expécta módicum, ánima mea, expécta divínium promissum, et habébis abundántiam ómnium bonórum in cælo. Si nimis inordináte ista áppetis præsentia, perdes ætérna et cæléstia. Sint temporália in usu, ætérna in desidério. Non potes álquo bono temporáli satiári, quia ad hæc fruénda non es creáta.

2. Etiam si ómnia creáta bona habéres, non posses esse felix et beáta ; sed in Deo, qui cuncta creávit, tota beatitúdo tua et felicitas consístit, non qualis vidétur et laudátur a stultis mundi amatóribus, sed qualem expéctant boni Christi fideles, et prægústant intérdum spirituáles ac mundi cordes, quorum conversátio est in cælis. Vanum est et breve omne

humánum solácium. Beátum et verum solácium, quod intus a veritate percípitur. Devótus homo ubíque secum fert consolatórem suum Iesum, et dicit ad eum : Adésto mihi, Dómine Iesu, in omni loco et témpore. Hæc mihi sit consolátio, libénter velle carére omni humano solácio. Et si tua defúerit consolátio, sit mihi tua volúntas et iusta probátio pro summo solácio. Non enim in perpétuum irascéris, neque in ætérnum commináberis.

CAPUT XVII

QUOD OMNIS SOLLICITÚDO IN DEO STATUÉNDÁ SIT

- 1.** Fili, sine me tecum ágere, quod volo ; ego scio, quid expedit tibi. Tu cógitas, sicut homo, tu sentis in multis, sicut humanus suádet afféctus.
- 2.** Dómine, verum est, quod dicis. Maior est sollicitúdo tua pro me, quam omnis cura, quam ego gérere possum pro me. Nimis enim casuáliter stat, qui non próicit omnem sollicitúdinem suam in te. Dómine, dúmmodo volúntas mea recta et firma ad te permáneat, fac de me, quidquid tibi placúerit. Non enim potest esse nisi bonum, quidquid de me féceris. Si me vis esse in ténebris, sis benedíctus, et si me vis esse in luce, sis íterum benedíctus. Si me dignáris consolári, sis benedíctus, et si me vis tribulári, sis æque semper benedíctus.

LIBER III, CAPUT XVIII

3. Fili, sic opórtet te stare, si mecum desíderas ambuláre. Ita promptus esse debes ad patiéndum, sicut ad gaudéndum. Ita libénter debes esse inops et pauper, sicut plenus et dives.

4. Dómine, libénter pátiar pro te, quidquid volúeris veníre super me. Indifferénter volo de manu tua bonum et malum, dulce et amárum, lætum et triste suscípere, et pro ómnibus mihi contingéntibus grátias ágere. Custódi me ab omni pec-cáto, et non timébo mortem nec inférnum. Dúmmodo in ætérnum me non proícias, nec déleas de libro vitæ, non mihi nocébit, quidquid vénerit tribulatiónis super me.

CAPUT XVIII

QUOD TEMPORÁLES MISÉRIÆ EXÉMPLO CHRISTI

ÆQUANÍMITER SUNT FERÉNDÆ

1. Fili, ego descéndi de cælo pro tua salúte ; suscépi tuas misérias, non necessitáte, sed caritaté trahénte, ut patiéntiam dísceres et temporáles misérias non indignánte ferres. Nam ab hora ortus mei usque ad éxitum in cruce non défuit mihi tolerántia dolóris. Deféctum rerum temporálium magnum hábui, multas querimónias de me frequénter audívi, confusiónes et obprobria benígne sustínui, pro beneficiis ingrátitudinem recépi, pro miráculis blasphémias, pro doctrína reprehensiónes.

2. Dómine, quia tu pátiens fuísti in vita tua, in hoc máxime impléndo præcéptum Patris tui : dignum est, ut ego, misél-

lus peccátor, secúndum voluntátem tuam patiénter me sustíneam ; et donec ipse volúeris, onus corruptíbilis vitæ pro salúte mea portem. Nam et si onerósa sentítur præsens vita, facta est tamen iam per grátiam tuam valde meritória, atque exémplo tuo et sanctórum tuórum vestígiis infírmiss tolerabílior et clárior. Sed et multo magis consolatória, quam olim in lege véteri fúerat, cum porta cæli clausa persísteret, et obscúrior étiam via ad cælum videbátur, quando tam pauci regnum cælórum quærere curábant. Sed neque qui tunc iusti erant et salvándi, ante passiómem tuam et sacræ mortis débitum cæléste regnum póterant introíre.

3. O quantas tibi grátias téneor reférre, quod viam rectam et bonam dignátus es mihi et cunctis fidélibus ad ætérnum regnum tuum osténdere ! Nam vita tua via nostra : et per sanctam patiéntiam ambulámus ad te, qui es coróna nostra. Nisi tu nos præcessísses et docuísses, quis sequi curáret ? Heu, quanti longe retróque manérent, nisi tua præclára exémpa inspícerent ! Ecce, adhuc tepéscimus, audítis tot signis tuis et doctrínis : quid fieret, si tantum lumen ad sequéndum te non haberémus?

CAPUT XIX

DE TOLERÁNTIA INIURIÁRUM, ET QUIS VERUS

PÁTIENS PROBÉTUR

1. Quid est, quod lóqueris, fili ? Cessa cónqueri, consideráta mea et aliórum sanctórum passióne. Nondum usque ad

sanguinem restitisti. Parum est, quod tu páteris, in comparatione eorum, qui tam multa passi sunt, tam fórtiter tentáti, tam grávitèr tribuláti, tam multipliciter probáti et exercitáti. Opórtet te igitur aliórum gravióra ad mentem redúcere, ut lévius feras tua mínima. Et si tibi mínima non vidéntur, vide, ne et hoc tua fáciat impatiéntia. Sive tamen parva sive magna sint, stude cuncta patiénter sufférre.

2. Quanto mélius ad patiéndum te dispónis, tanto sapiéntius agis et ámplius promeréris ; feres quoque lévius ánimo et usu ad hoc non ségniter parátis. Nec dicas : Non váleo hæc ab hómine tali pati, nec huiuscémodi mihi patiéndas sunt ; grave enim íntulit damnum, et impróperat mihi, quæ numquam cogitáveram ; sed ab álio libénter pátiar, et sicut patiéndas vídero. Insípiens est talis cogitátio, quæ virtútem patiéntiæ non considérat, nec a quo coronánda erit, sed magis persónas et offénsas sibi illátas perpéndit.

3. Non est verus pátiens, qui pati non vult, nisi quantum sibi visum fúerit, et a quo sibi placúerit. Verus autem pátiens non atténdit, a quo hómine, utrum a præláto suo an ab áliquo æquáli aut inferióri, utrum a bono et sancto viro, vel a perverso et indígno exerceátur. Sed indifferénter ab omni creatúra, quantumcúmque et quotiescúmque ei áliquid advérsi accíderit, totum hoc de manu Dei gratánter áccipit et ingens lucrum réputat, quia nil apud Deum, quámlibet parvum, pro Deo tamen passum, póterit sine mérito transíre.

4. Esto ítaque expeditus ad pugnam, si vis habére victóriam. Sine certámine non potes veníre ad patiéntiæ corónam. Si pati non vis, recúsas coronári. Si autem coronári desíderas, certa viríliter, sústine patiénter. Sine labóre non ténditur ad réquiem, nec sine pugna pervenítur ad victóriam.

5. Fiat, Dómine, mihi possíbile per grátiam, quod mihi impossíbile vidétur per natúram. Tu scis, quod módicum possum pati, et quod cito deícior, levi exurgénte adversitáte. Efficiátur mihi quælibet exercitatio tribulatiónis pro nómine tuo amábilis et optábilis : nam pati et vexári pro te valde salúbre est ánimæ meæ.

CAPUT XX

DE CONFESSIÓNE PRÓPRIÆ INFIRMITÁTIS ET HUIUS VITÆ MISÉRIIS

1. Confitébor advérsus me iniustítiam meam, confitébor tibi, Dómine, infirmitátem meam. Sæpe parva res est, quæ me déicit et contrístat. Propóno me fórtiter actúrum ; sed cum módica tentatio vénerit, magna mihi angústia fit. Valde vilis quandóque res est, unde gravis tentatio próvenit. Et dum puto me aliquántulum tutum, cum non séntio, invénio me nonnúnquam pene devíctum ex levi flatu.

2. Vide ergo, Dómine, humilitátem meam et fragilitátem tibi úndique notam. Miserére et éripe me de luto, ut non infigar, ne permáneam deiéctus usquequáque. Hoc est, quod

me frequenter revérberat, et coram te confúndit, quod tam lábilis sum, et infirmus ad resisténdum passióibus. Et si non omníno ad consensiónem, tamen mihi étiam molésta et gravis est eárum insectátio, et tædet valde sic cotídie vívere in lite. Ex hinc nota mihi fit infírmitas mea, quia multo fácius írruunt abominándæ semper phantásia, quam discédunt.

3. Utinam, fortíssime Deus Israel, zelátor animárum fidélium, respicias servi tui labórem et dolórem, assistásque illi in ómnibus, ad quaecúmque perréxerit. Róbora me cælésti fortitúdine, ne vetus homo, mísera caro spirítui necdum plene subácta, præváleat dominári, advérsus quam certáre oportébit, quámdu spirátur in hac vita misérrima. Heu, qualis est hæc vita, ubi non desunt tribulatiónes et misériæ, ubi plena láqueis et hóstibus sunt ómnia ! Nam una tribulatióne seu tentatióne recedénte, ália accédit ; sed et prióre adhuc duránte conflictu, álii plures supervéniunt, et insperáte.

4. Et quómodo potest amári vita, tantas habens amaritúdines, tot subiécta calamitátibus et misériis ? Quómodo étiam dicitur vita, tot génerans mortes et pestes ? Et tamen amátur, et delectári in ea a multis quæritur. Reprehénditur frequenter mundus, quod fallax sit et vanus, nec tamen fácele relínquitur, quia concupiscéntiæ carnis nimis dominántur. Sed ália trahunt ad amándum, ália ad contemnéndum. Trahunt ad amórem mundi desidérium carnis, desidérium ocu-

lórum et supérbia vitæ ; sed pœnæ ac miséria iuste sequéntes ea odium mundi páriunt et tædium.

5. Sed vincit, proh dolor, delectátio prava mentem mundo déditam, et esse sub séntibus delicias réputat, quia Dei suavitátem et intérrnam virtútis amœnitátem nec vidit, nec gustávit. Qui autem mundum perfécte contémnunt, et Deo vívere sub sancta disciplína student, isti divínam dulcédinem, veris abrenunziatóribus promíssam, non ignórant ; et quam gráviter mundus errat et várie fállitur, clárus vident.

CAPUT XXI

QUOD IN DEO SUPER ÓMNIA BONA ET DONA REQUIESCÉNDUM EST

1. Super ómnia et in ómnibus requiésces, ánima mea, in Dómino semper, quia ipse sanctórum ætérrna réquies. Da mihi, dulcíssime et amantíssime Iesu, in te super omnem creatúram requiéscere : super omnem salútem et pulchritúdinem, super omnem glóriam et honórem, super omnem poténtiam et dignitátem, super omnem sciéntiam et subtilitátem, super omnes divítias et artes, super omnem lætítiam et exsultatiónem, super omnem famam et laudem, super omnem suavitátem et consolatióem, super omnem spem et promissióem, super omne méritum et desidérium, super ómnia dona et múnera, quæ potes dare et infúndere, super omne gáudium et iubilatióem, quam potest mens cá-

pere et sentíre, dénique super ángelos et archángelos, et super omnem exercitum cæli, super ómnia visibília et invisibília, et super omne, quod tu, Deus meus, non es.

2. Quia tu, Dómine Deus meus, super ómnia óptimus es, tu solus altíssimus, tu solus potentíssimus, tu solus sufficiens et pleníssimus, tu solus suavíssimus et solaciosíssimus, tu solus pulchérissimus et amantíssimus, tu solus nobilíssimus et gloriosíssimus super ómnia, in quo cuncta bona simul et perfécte sunt, et semper fuérunt, et erunt : atque ídeo minus est et insufficiens, quidquid præter teípsum mihi donas, aut de te ipso revélas, vel promíttis, te non viso, nec plene adépto : quóniam quidem non potest cor meum veráciter requiescere, nec totáliter contentári, nisi in te requiescat, et ómnia dona omnémque creatúram transcendat.

3. O mi dilectíssime sponse, Iesu Christe, amátor puríssime, dominátor univérsæ creatúræ, quis mihi det pennas veræ libertátis, ad volándum et pausándum in te ? O quando ad plenum dábitur mihi vacáre et vidére, quam suávis es, Dómine Deus meus ? Quando ad plenum me recólligam in te, ut præ amóre tuo non séntiam me, sed te solum, supra omnem sensum et modum, in modo non ómnibus noto ? Nunc autem frequénter gemo, et infelicitátem meam cum dolóre porto. Quia multa mala in hac valle misériarum occúrrunt, quæ me sápius contúrbant, contrístant et obnúbilant ; sápius impédiunt et dístrahunt, allíciunt et ímplicant, ne líberum hábeam accéssum ad te, et ne iucúndis

fruar ampléxibus, præsto semper beátis spirítibus. Móveat te suspírium meum et desolátio múltiplex in terra.

4. O Iesu, splendor ætérnæ glóriæ, solámen peregrinántis ánimæ, apud te est os meum sine voce, et siléntium meum lóquitur tibi. Usquequo tardat veníre Dóminus meus ? Véniat ad me paupérculum suum, et lætum fáciat. Mittat manum suam, et míserum erípiat de omni angústia. Veni, veni : quia sine te nulla erit læta dies aut hora, quia tu lætítia mea, et sine te vácuca est mensa mea. Miser sum et quodámmodo incarcerátus et compédibus gravátus, donec luce præsentíæ tuæ me reficias ac libertáti dones, vultúmque amicábilem demónstres.

5. Quærant álii pro te áliud, quodcúmque libúerit : mihi áliud ínterim nil placet nec placébit, nisi tu Deus meus, spes mea, salus ætérna. Non reticébo, nec deprecári cessábo, donec grátia tua revertátur, mihique tu intus loquáris.

6. Ecce, assum, ecce, ego ad te, quia invocásti me. Lácrimæ tuæ et desidérium ánimæ tuæ, humiliátio tua et contrítio cordis inclinavérunt me et adduxérunt ad te.

7. Et dixi : Dómine, vocávi te et desiderávi frui te, parátus ómnia respúere propter te. Tu enim prior excitásti me, ut quærerem te. Sis ergo benedíctus, Dómine, qui fecísti hanc bonitátem cum servo tuo, secúndum multitúdinem misericórdiæ tuæ. Quid habet ultra dícere servus tuus coram te, nisi ut humíliet se valde ante te, memor semper própriæ iniquitátis et vilitátis ? Non enim est símilis tui in cunctis mi-

LIBER III, CAPUT XXII

rabílibus cæli et terræ. Sunt ópera tua bona valde, iudícia vera, et providéntia tua regúntur univérsa. Laus ergo tibi et glória, o Patris sapiéntia : te laudet et benedícat os meum, ánima mea et cuncta creáta simul.

CAPUT XXII

DE RECORDATIÓNE MULTIPLÍCIUM BENEFICIÓRUM DEI

1. Aperi, Dómine, cor meum in lege tua, et in præcéptis tuis doce me ambuláre. Da mihi intellégere voluntátem tuam, et cum magna reveréntia ac diligénti consideratióne benefícia tua tam in generáli quam in speciáli memorári, ut digne tibi ex hinc váleam grátias reférre. Verum scio et confíteor, nec pro mínimo puncto me posse débitas gratiárum laudes persólvere. Minor ego sum ómnibus bonis mihi præstitis ; et cum tuam nobilitátem atténdo, déficit præ magnitúdine spíritus meus.

2. Omnia, quæ in ánima habémus et córpore, et quæcúmque extérius vel intérius, naturaliter et supernaturaliter possidémus, tua sunt benefícia et te benéficum, pium ac bonum commédant, a quo bona cuncta accévimus. Et si álius plura, álius paucióra accépit, ómnia tamen tua sunt, et sine te nec mínimum potest habéri. Ille, qui maióra accépit, non potest mérito suo gloriári, neque super álios extólli, nec minóri insultáre ; quia ille maior et mélior, qui sibi minus ascri-

bit et in regratiándo humílior est atque devótior. Et qui ómnibus viliórem se exístimat et indigniórem se iúdicat, áptior est ad percipiéndam maióra.

3. Qui autem paucióra accépit, contristári non debet, nec indignánte ferre, neque ditióri invidére, sed te pótius atténdere et tuam bonitátem máxime laudáre, quod tam affluénter, tam gratis et libénter, sine personárum acceptióne tua múnera largíris. Omnia ex te, et ídeo in ómnibus es laudándus. Tu scis, quid unicuíque donári expédiat ; et cur iste minus, et ille ámplius hábeat, non nostrum, sed tuum est hoc discernere, apud quem singulórum definíta sunt mérita.

4. Unde, Dómine Deus, pro magno étiam réputo beneficio, non multa habére, unde extérius et secúndum hómines laus et glória appáret : ita ut consideráta quis paupertáte et vilitáte persónæ suæ, non modo gravitátem aut tristítiam vel deiectionem inde concípiat, sed pótius consolatióne et hilaritátem magnam ; quia tu, Deus, páuperes et húmiles atque huic mundo despéctos tibi elegísti in familiáres et domésticos. Testes sunt ipsi apóstoli tui, quos príncipes super omnem terram constituísti. Fuérunt tamen sine queréla conversáti in mundo, tam húmiles et símplices, sine omni malítia et dolo, ut étiam pati contumélias gaudérent pro nómine tuo ; et quæ mundus abhórret, ipsi amplecteréntur afféctu magno.

5. Nihil ergo amatórem tuum et cognitórem beneficiórum tuórum ita lætificáre debet, sicut volúntas tua in eo, et be-

LIBER III, CAPUT XXIII

neplácitum æternæ dispositiõnis tuæ : de qua tantum contentári debet et consolári, ut ita libénter velit esse mínimus, sicut áliquis optáret esse máximus, et ita pacíficus et conténtus in novíssimo, sicut in loco primo, atque ita libénter despicábilis et abiéctus, nullíus quoque nóminis et famæ, sicut céteris honorabílior et maior in mundo. Nam volúntas tua et amor honóris tui ómnia excédere debet, et plus eum consolári magisque placére, quam ómnia benefícia sibi data vel danda.

CAPUT XXIII

DE QUÁTUOR MAGNAM IMPORTÁNTIBUS PACEM

1. Fili, nunc docébo te viam pacis et veræ libertátis.
2. Fac, Dómine, quod dicis, quia hoc mihi gratum est audíre.
3. Stude, fili, altérius pótius fácere voluntátem, quam tuam. Elige, semper minus, quam plus habére. Quære semper inferiórem locum et ómnibus subesse. Opta semper et ora, ut volúntas Dei íntegre in te fiat. Ecce, talis homo ingréditur fines pacis et quiétis.
4. Dómine, sermo tuus iste brevis multum in se cóntinet perfectiõnis. Parvus est dictu, sed plenus sensu et uber in fructu. Nam si posset a me fidéliter custodíri, non debéret tam fácilis in me turbátio oríri. Nam quótiens me impacátum sentio et gravátum, ab hac doctrína me recessísse invénio. Sed tu, qui ómnia potes et ánimæ proféctum semper

DE IMITATIONE CHRISTI

díligis, adáuge maiórem grátiam, ut possim tuum complére sermónem et meam perficere salútem.

ORÁTIO CONTRA COGITATIÓNES MALAS

5. Dómine Deus meus, ne elongéris a me ; Deus meus, in auxílium meum réspice : quóniam insurrexérunt in me váriæ cogitatiónes et timóres magni, affligéntes ánimam meam. Quómodo pertransíbo illæsus ? quómodo perfríngam eas?

6. Ego, inquit, ante te ibo, et gloriósos terræ humiliábo. Apé-riam iánuas cárceris, et arcána secretórum revelábo tibi.

7. Fac, Dómine, ut lóqueris, et fúgiant a fácie tua omnes iníquæ cogitatiónes. Hæc spes et única consolátio mea, ad te in omni tribulatióne confúgere, tibi confídere, ex íntimo invocáre et patiénter consolatiónem tuam exspectáre.

ORÁTIO PRO ILLUMINATIÓNE MENTIS

8. Clarífica me, Iesu bone, claritáte intérni lúminis, et educ de habitáculo cordis mei ténebras univérsas. Cóhibe evagatiónes multas, et vim faciéntes elíde tentatiónes. Pugna fórtiter pro me, et expúgna malas béstias, concupiscéntias dico illecebrósas : ut fiat pax in virtúte tua, et abundántia laudis tuæ résonet in aula sancta, hoc est in consciéntia pura. Impera ventis et tempestátibus ; dic mari : Quiésce ; et aquilóni : Ne fláveris ; et erit tranquíllitas magna.

9. Emítte lucem tuam et veritátem, ut lúceant super terram ; quia terra sum inánis et vácuca, donec illúmines me. Effúnde

LIBER III, CAPUT XXIV

grátiam désuper ; perfúnde cor meum rore cælésti ; minístra devotiónis aquas ad irrigándam fáciem terræ, ad producéndum fructum bonum et óptimum. Eleva mentem pressam mole peccatórum, et ad cæléstia totum desidérium meum suspénde, ut gustáta suavitate supérnæ felicitátis pígeat de terrénis cogitare.

10. Rape me et éripe ab omni creaturárum indurábili consolatione, quia nulla res creáta appetítum meum valet plenarie quietáre et consolári. Lunge me tibi inseparábili dilectionis vínculo, quóniam tu solus súfficis amánti, et absque te frívola sunt univérsa.

CAPUT XXIV

DE EVITATIÓNE CURIÓSÆ INQUISITIÓNIS SUPER ALTÉRIUS VITA

1. Fili, noli esse curiosus nec vácuas gérere sollicitúdi-
nes. Quid hoc vel illud ad te ? Tu me séquere. Quid enim ad te, utrum ille sit talis vel talis, aut iste sic et sic agit vel lóquitur ? Tu non índiges respondére pro áliis, sed pro te ipso ratió-
nem reddes. Quid ergo te ímplicas ? Ecce, ego omnes cognósco, et cuncta, quæ sub sole fiunt, vídeo ; et scio, quáliter cum unoquóque sit, quid cógitet, quid velit, et ad quem finem tendat eius inténtio. Mihi ígitur ómnia committénda sunt : tu vero serva te in bona pace, et dimítte agítantem agitare quantum volúerit. Véniet super eum, quidquid fécerit vel díxerit, quia me fállere non potest.

2. Non sit tibi curæ de magni nóminis umbra, non de multórum familiaritáte, nec de priváta hóminum dilectióne. Ista enim génerant distractiões et magnas in corde obscuritátes. Libénter lóquerer tibi verbum meum et abscondita revelárem, si advéntum meum diligénter observáres et óstium cordis mihi aperíres. Esto próvidus, et vígila in oratió nibus, et humília te in ómnibus.

CAPUT XXV

IN QUIBUS FIRMA PAX CORDIS ET VERUS PROFÉCTUS CONSÍSTIT

1. Fili, ego locútus sum : Pacem relínquo vobis, pacem meam do vobis : non quómodo mundus dat, ego do vobis. Pacem omnes desíderant : sed quæ ad veram pacem pértinent, non omnes curant. Pax mea cum humílibus et mansuétis corde. Pax tua erit in multa patiéntia. Si me audíeris et vocem meam secútus fúeris, póteris multa pace frui.

2. Quid ígitur fáciam?

3. In omni re atténde tibi, quid fácias et quid dicas, et omnem intentiόνem tuam ad hoc dírige, ut mihi soli pláceas et extra me nihil cúpias vel quæras. Sed et de aliórum dictis vel factis nil témere iúdicēs, nec cum rebus tibi non commíssis te ímplices ; et póterit fieri, ut parum vel raro turbéris. Numquam autem sentíre áliquam turbatió nem, nec áliquam pati cordis vel córporis moléstiam, non est præsentis témporis,

LIBER III, CAPUT XXVI

sed status æternæ quiétis. Non ergo æstimes, te veram pacem invenísse, si nullam sènsieris gravitátem, nec tunc totum esse bonum, si néminem páteris adversárium ; nec hoc esse perféctum, si cuncta fiant secúndum tuum afféctum. Neque tunc áliquid magni te réputes aut speciáliter diléctum exístimes, si in magna fúeris devotióne atque dulcédine : quia in istis non cognóscitur verus amátor virtútis ; nec in istis consistit proféctus et perféctio hóminis.

4. In quo ergo, Dómine?

5. In offeréndo te ex toto corde tuo voluntáti divínæ, non quæréndo, quæ tua sunt, nec in parvo nec in magno, nec in témpore nec in æternitáte ; ita ut una æquáli fácie in gratiárum actiÓne permáneas inter próspéra et contrária, ómnia æqua lance pensádo. Si fúeris tam fortis et longánimus in spe, ut subtrácta interióri consolatiÓne étiam ad amplióra sustinénda cor tuum præparáveris, nec te iustificáveris, quasi hæc tantáque pati non debéres, sed me in ómnibus dispositiÓnibus iustificáveris et sanctum laudáveris ; tunc in vera et recta via pacis ámbulas, et spes indubitáta erit, quod rursus in iúbilo fáciem meam sis visúrus. Quod si ad plenum tui ipsíus contéptum pervéneris, scito, quod tunc abundántia pacis perfruéris, secúndum possibilitátem tui incolátus.

CAPUT XXVI

DE EMINÉNTIA LÍBERÆ MENTIS, QUAM SUPPLEX

ORÁTIO MAGIS MERÉTUR, QUAM LÉCTIO

1. Dómine, hoc opus est perfécti viri, numquam ab intentione cæléstium ánimum relaxáre, et inter multas curas quasi sine cura transíre, non more torpéntis, sed prærogátiva quadam liberæ mentis, nulli creatúræ inordináta affectiône adhæréndo.

2. Obsecro te, piíssime Deus meus, præsérvá me a curis huius vitæ, ne nimis ímplicor ; a multis necessitatibus corpóris, ne voluptáte cápiar ; ab univérsis ánimæ obstáculis, ne moléstis fractus deíciar. Non dico : ab his rebus, quas toto afféctu ambit vánitas mundána, sed ab his misériis, quæ ánimam servi tui commúni maledícto mortalitátis pœnáliter gravant et retárdant, ne in libertátem spíritus, quótiens libúerit, váleat introíre.

3. O Deus meus, dulcédo ineffábilis, verte mihi in amaritudinem omnem consolationem carnálem, ab æternórum amóre me abstrahéntem et ad se intúitu cuiúsdam boni delectábilis præsentis male alliciéntem. Non me vincat, Deus meus, non vincat caro et sanguis, non me decípiat mundus et brevis glória eius, non me supplántet diábolus et astútia illíus. Da mihi fortitúdinem resisténdi, patiéntiam tolerándi, constántiam perseverándi. Da pro ómnibus mundi consolationibus suavíssimam spíritus tui unctiõem, et pro carnáli amóre tui nóminis infúnde amórem.

4. Ecce, cibus, potus, vestis ac cétera utensília ad corpóris sustentáculum pertinéntia fervénti spíritui sunt onerósa. Tríbue, tálibus foméntis temperáte uti, non desidério nímio

implicári. Abícere ómnia non licet, quia natúra sustentánda est ; requírerere autem supérflua et quæ magis deléctant, lex sancta próhibet : nam álias caro advérsus spíritum insolésceret. Inter hæc, quæso, manus tua me regat et dóceat, ne quid nímium fiat.

CAPUT XXVII

QUOD PRIVÁTUS AMOR A SUMMO BONO MÁXIME

RETÁRDAT

1. Fili, opórtet te dare totum pro toto, et nihil tui ipsíus esse. Scito, quod amor tui ipsíus magis nocet tibi, quam áliqua res mundi. Secúndum amórem et afféctum, quem geris, quælibet res plus vel minus adhæret. Si fúerit amor tuus purus, simplex et bene ordinátus, eris sine captivitáte rerum. Noli concupíscere, quod non licet habére ; noli habére, quod te potest impedíre et libertáte interióri priváre. Mirum, quod non ex toto fundo cordis teípsum mihi commíttis cum ómnibus, quæ desideráre potes vel habére.

2. Quare vano mærore consúmeris ? Cur supérfluis curis fatigáris ? Sta ad beneplácitum meum, et nullum patiéris detriméntum. Si quæris hoc vel illud, et volúeris esse ibi vel ibi propter tuum cómodum et próprium beneplácitum magis habéndum : numquam eris in quietúdine, nec liber a sollicitúdine, quia in omni re reperiétur áliquis deféctus, et in omni loco erit, qui adversétur.

3. Iuvat igitur non quælibet res adépta vel multiplicata extérius, sed pótius contépta et decisa ex corde radícitus. Quod non tantum de censu æris et divitiarum intéllegas, sed de honóris étiam ámbitu ac vanæ laudatiónis desidério, quæ ómnia tránseunt cum mundo. Munit parum locus, si deest spíritus fervóris ; nec diu stabit pax illa quæsíta forínsecus, si vacat a vero fundaménto status cordis, hoc est, nisi stéteris in me ; permutáre te potes, sed non melioráre. Nam occasióne orta et accépta, invénies, quod fugísti, et ámplius.

ORATIO PRO PURGATIONE CORDIS ET CÆLÉSTI SAPIÉNTIA

4. Confirma me, Deus, per grátiam Sancti Spíritus. Da virtutem corroborári in interióri hómine, et cor meum ab omni inútili sollicitúdine et angóre evacuáre, nec váriis desidériis trahi cuiuscúmque rei, vilis aut pretiósæ ; sed ómnia inspícere sicut transeúntia, et me páriter cum illis transitúrum : quia nihil pérmanens sub sole, ubi ómnia vánitas et afflíctio spíritus. O quam sápiens, qui ita consíderat!

5. Da mihi, Dómine, cæléstem sapiéntiam, ut discam te super ómnia quærere et inveníre, super ómnia sápere et dilígere, et cétera secúndum órđinem sapiéntiæ tuæ, prout sunt, intellégere. Da prudénter declináre blandiéntem et patiénter ferre adversántem, quia hæc magna sapiéntia, non móvéri omni vento verbórum, nec aurem male blandiénti præbére Sirénæ ; sic enim incépta pérğitur via secúre.

CAPUT XXVIII

CONTRA LINGUAS OBTRACTATÓRUM

1. Fili, non ægre feras, si quidam de te male sènsierint et dixerint, quod non libènter áudias. Tu deterióra de te ipso sentire debes, et néminem infirmiórem te credere. Si ámbulas ab intra, non multum ponderábis volántia verba. Est non parva prudéntia, silére in témpore malo et intrórsus ad me convértil, nec humano iudício disturbári.

2. Non sit pax tua in ore hóminum ; sive enim bene sive male interpretáti fúerint, non es ídeo alter homo. Ubi est vera pax et vera glória ? Nonne in me ? Et qui non appetit homínibus placére, nec timet displicére, multa perfruétur pace. Ex inordináto amóre et vano timóre orítur omnis inquietúdo cordis et distráctio sènsuum.

CAPUT XXIX

QUÁLITER INSTÁNTE TRIBULATIÓNE DEUS

INVOCÁNDUS EST ET BENEDICÉNDUS

1. Sit nomen tuum, Dómine, benedíctum in sácula, qui volúisti hanc tentatiónem et tribulatiónem veníre super me. Non possum eam effúgere, sed necesse hábeo ad te confúgere, ut me ádiuves et in bonum mihi convértas. Dómine, modo sum in tribulatióne, et non est cordi meo bene, sed multum vexor a præsénti passióne. Et nunc, pater dilécte, quid dicam ? Deprehénsus sum inter angústias. Salvífica me

ex hora hac. Sed propterea veni in hanc horam, ut tu clarificeris, cum fuero válide humiliátus et per te liberátus. Compláceat tibi, Dómine, ut éruas me : nam ego pauper quid ágere possum, et quo ibo sine te ? Da patiéntiam, Dómine, étiam hac vice. Adiuva me, Deus meus, et non timébo, quantumcúmque gravátus fuero.

2. Et nunc inter hæc quid dicam ? Dómine, fiat volúntas tua. Ego bene mérui tribulári et gravári. Opórtet útique, ut sustíneam, et útinam patiénter, donec tránseat tempéstat et mélius fiat ! Potens est autem omnípotens manus tua, étiam hanc tentatiónem a me auférre et eius ímpetum mitigáre, ne pénitus succúmbam, quemádmódum et prius sápius egisti mecum, Deus meus, misericórdia mea. Et quanto mihi difficílius, tanto tibi faciélior est hæc mutátio dexteræ excélsi.

CAPUT XXX

DE DIVÍNO PETÉNDO AUXÍLIO ET CONFIDÉNTIA

RECUPERÁNDÆ GRÁTIÆ

1. Fili, ego Dóminus, confórtans in die tribulatiónis. Vénias ad me, cum tibi non fuérit bene. Hoc est, quod máxime consolatiónem ímpedit cæléstem, quia tárdius te convértis ad oratiónem. Nam ántequam me inténte roges, multa ínterim solácia quæris, et récreas te in extérnis. Ideóque fit, ut parum ómnia prosint, donec advértas, quia ego sum, qui éruo sperántes in me, nec est extra me valens auxílium, neque útile consílium, sed neque durábile remédium. Sed iam

resúmpito spírítu post tempestátem reconvalésce in luce miseratiónum meárum: quia prope sum, dicit Dóminus, ut restáurem univérsa, non solum íntegre, sed et abundánte ac cumuláte.

2. Numquid mihi quicquam est difficile ? aut ero símilis dicénte et non faciénte ? Ubi est fides tua ? Sta fírmiter et perseveránte. Esto longánimis et vir fortis ; véniet tibi consolátio in témpore suo. Exspécta me, exspécta ; véniam et curábo te. Temptátio est, quæ te vexat, et formído vana, quæ te extérret. Quid impórtat sollicitúdo de futúris contingéntibus, nisi ut tristítiam super tristítiam hábeas ? Sufficiat diéi malítia sua. Vanum est et inútile, de futúris conturbári vel gratulári, quæ forte numquam evénient.

3. Sed humánum est, huiúsmodi imaginatióibus illúdi, et parvi adhuc ánimi signum, tam léviter trahi ad suggestiódinem inimíci. Ipse enim non curat, utrum veris an falsis illúdat et decípiat, utrum præsentium amóre, aut futurórum formídone prostérnat. Non ergo turbétur cor tuum, neque formídet. Crede in me, et in misericórdia mea habéto fidúciam. Quando tu putas te elongátum a me, sæpe sum propínquior. Quando tu æstimas pene totum pérditum, tunc sæpe maius merénde instat lucrum. Non est totum pérditum, quando res áccidit in contrárium. Non debes iudicáre secúndum præsens sentíre, nec sic gravitatí alicui, undécúmque veniénte, inhærere et accípere, tamquam omnis spes sit abláta emergénde.

4. Noli putáre te relíctum ex toto, quamvis ad tempus tibi míserim áliquam tribulatióem vel étiam optátam subtráxerim consolatióem : sic enim transítur ad regnum cælórum. Et hoc sine dúbio magis expedit tibi et céteris servis meis, ut exercitémini advérsis, quam si cuncta ad líbitum haberétis. Ego novi cogitatióes absconditas, quia multum expedit pro salúte tua, ut intérdum sine sapóre relinquáris, ne forte elevéris in bono succéssu, et tibi ipsi placére velis in eo, quod non es. Quod dedi, auférre possum, et restituére, cum mihi placúerit.

5. Cum dédero, meum est, cum retráxero, tuum non tuli, quia meum est omne datum bonum et omne donum perfectum. Si tibi admísero gravitátem aut quámllibet contrarietátem, ne indignéris, neque cóncidat cor tuum : ego cito subleváre possum et omne onus in gáudium transmutáre. Verúmtamen iustus sum et recommendábilis multum, cum sic fácio tecum.

6. Si recte sapis et in veritáte áspicis, numquam debes propter advérsta tam deiécte contristári, sed magis gaudére et grátias ágere, immo hoc únicum reputáre gáudium, quod afflígens te dolóribus non parco tibi. Sicut diléxit me Pater, et ego vos díligo, dixi diléctis discípulis meis, quos útique non misi ad gáudia temporália, sed ad magna certámina, non ad honóres, sed ad despectiόnes, non ad ótium, sed ad labóres, non ad réquiem, sed ad afferéndum fructum multum in patiéntia. Horum meménto, fili mi, verbórum.

CAPUT XXXI

DE NEGLÉCTU OMNIS CREATÚRÆ, UT CREÁTOR
POSSIT INVENÍRI

1. Dómine, bene indígeo adhuc maióri grátia, si débeam illuc perveníre, ubi me nemo póterit nec ulla creatúra impedíre. Nam quámdu res áliqua me rétinet, non possum líbere ad te voláre. Cupiébat líbere voláre, qui dicébat : Quis dabit mihi pennas sicut colúmbæ, et volábo et requiéscam ? Quid símplici óculo quiétius ? Et quid libérius nil desideránte in terris ? Opórtet ígitur omnem supertransíre creatúram, et seípsum perfécte desérere, ac in excéssu mentis stare, et vídere, te ómnium conditórem cum creatúris nil símile habére. Et nisi quis ab ómnibus creatúris fúerit expeditus, non póterit líbere inténdere divínis. Ideo enim pauci inveniúntur contemplávi, quia pauci sciunt se a peritúris et creatúris ad plenum sequestrári.

2. Ad hoc magna requíritur grátia, quæ ánimam levet et supra semetípsam rápiat. Et nisi homo sit in spírítu elevátus et ab ómnibus creatúris liberátus ac Deo totus unítus, quidquid scit, quidquid étiam habet, non est magni pónderis. Diu parvus erit et infra iacébit, qui áliquid magnum æstímat, nisi solum unum imménsum, ætérnum bonum. Et quidquid Deus non est, nihil est et pro níhilo computári debet. Est magna differéntia, sapiéntia illumináti et devóti viri et sciéntia litteráti atque studiósí cléríci. Multo nobílior est illa

doctrína, quæ de sursum ex divína influéntia manat, quam quæ laboriósè humáno acquíritur ingénio.

3. Plures reperiúntur contemplatióem desideráre ; sed quæ ad eam requirúntur, non student exercére. Est magnum impediméntum, quia in signis et sensibílibus rebus statur, et parum de perfécta mortificatióne habétur. Nésco quid est, quo spírítu dúcimur, et quid præténdimus, qui spirituáles dici vidémur, quod tantum labórem et ampliorem sollicitúdinem pro transitóriis et vílibus rebus ágimus, et de interióribus nostris vix raro plene recolléctis sénsibus cogitámus.

4. Proh dolor ! statim post módicam recolectiόem foras erúmpimus, nec ópera nostra distrícta examinatiόe trutinámus. Ubi iacent afféctus nostri, non atténdimus, et quam impúra sint ómnia, non deplorámus. Omnis quippe caro corrúperat viam suam, et ídeo sequebátur dilúvium magnum. Cum ergo intérior afféctus noster multum corrúptus sit, necesse est, ut áctio sequens, index caréntiæ interiórís vigóris, corrumpátur. Ex puro corde procédit fructus bonæ vitæ.

5. Quantum quis fécerit, quæritur ; sed ex quanta virtúte agit, non tam studiósè pensátur. Si fúerit fortis, dives, pulcher, hábilis, vel bonus scriptor, bonus cantor, bonus laborátor, investigátur ; quam pauper sit spírítu, quam pátiens et mitis, quam devótus et intérnus, a multis tacétur. Natúra exterióra hóminis réspicit, grátia ad interióra se convertit. Illa frequénter fállitur ; ista in Deo sperat, ut non decipiátur.

CAPUT XXXII

DE ABNEGATIÓNE SUI ET ABDICATIÓNE OMNIS
CUPIDITÁTIS

1. Fili, non potes perfectam possidere libertatem, nisi totaliter abneges te ipsum. Compediti sunt omnes proprietarii et sui ipsius amatores cupidi, curiosi, gyrovagi, quærentes semper mollia, non quæ Iesu Christi, sed hoc sæpe fingentes et componentes, quod non stabit. Peribit enim totum, quod non est ex Deo ortum. Tene breve et consummatum verbum : Dimitte omnia, et invenies omnia ; relinque cupidinem, et reperies requiem. Hoc mente pertracta ; et cum impléveris, intélleges omnia.

2. Dómine, hoc non est opus unius déi, nec ludus parvulorum ; immo in hoc brevi inclúditur omnis perfectio religiosorum.

3. Fili, non debes avérte, nec statim déici, audíta via perfectorum ; sed magis ad sublimióra provocári, et ad minus ad hæc ex desiderio suspiráre. Utinam sic tecum esset, et ad hoc pervenísset, ut tui ipsius amátor non esses, sed ad nutum meum pure stares, et eius, quem tibi præpósui, Patris : tunc mihi valde placéres, et tota vita tua in gáudio et pace transíret. Adhuc multa habes ad relinquéndum : quæ nisi mihi ex íntegro resignáveris, non acquíres, quod póstulas. Suádeo tibi émere a me aurum ignítum, ut lócuples fias, id est, cæléstem sapiéntiam omnia ínfima conculcántem. Post-

póne terrénam sapiéntiam, omnem humánam et própriam complacéntiam.

4. Dixi, vilióra tibi eménda pro pretiósus et altis in rebus humánis. Nam valde vilis et parva ac pene obliuioni trádita vidétur vera cæléstis sapiéntia ; non sápiens alta de se, nec magnificári quærens in terra : quam multi ore tenus prædicant, sed vita longe dissentiunt : ipsa tamen est pretiósus margaríta a multis abscóndita.

CAPUT XXXIII

DE INSTABILITÁTE CORDIS ET DE INTENTIÓNE FINÁLI AD DEUM HABÉNDÁ

1. Fili, noli crédere afféctui tuo ; qui nunc est, cito mutábitur in áliud. Quámduu víxeris, mutabilitáti subiéctus es, étiam nolens : ut modo lætus, modo tristis, modo pacátus, modo turbátus, nunc devótus, nunc indevótus, nunc studiósus, nunc acediósus, nunc gravis, nunc levis inveniáris. Sed stat super hæc mutabília sápiens et bene doctus in spírítu, non atténdens, quid in se séntiat, vel qua parte flet ventus instabilitátis, sed ut tota inténtio mentis eius ad débitum et optátum proficiat finem. Nam sic póterit unus et idem inconcussúsque permanére, simplici intentiónis óculo per tot vários evéntus ad me imprætermísse dirécto.

2. Quanto autem púrior fúerit intentiónis óculus, tanto constantius inter divérsas itur procéllas. Sed in multis calígat

óculus puræ intentiónis ; respícitur enim cito in áliquod delectábile, quod occúrrit. Nam et raro totus liber quis invenítur a nævo própriæ exquisitiónis. Sic Iudæi olim vénerant in Bethániam ad Martham et Mariám, non propter Iesum tantum, sed et ut Lázarus vidérent. Mundándus est ergo intentiónis óculus, ut sit simplex et rectus, atque ultra ómnia vária média ad me dirigéndus.

CAPUT XXXIV

QUOD AMÁNTI SAPIT DEUS SUPER ÓMNIA ET IN ÓMNIBUS

1. Ecce, Deus meus et ómnia. Quid volo ámplius, et quid felícitus desideráre possum ? O sápidum et dulce verbum ! sed amánti Verbum, non mundum, nec ea, quæ in mundo sunt. Deus meus et ómnia. Intellegénti satis dictum est, et sæpe repétere iucúndum est amánti. Te síquidem præsente iucúnda sunt ómnia ; te autem absente fastídiunt cuncta. Tu facis cor tranquíllum et pacem magnam lætitiámque festívam. Tu facis bene sentíre de ómnibus et in ómnibus te laudáre, nec potest áliquid sine te diu placére ; sed si debet gratum esse et bene sápere, opórtet grátiam tuam adesse et condiménto tuæ sapiéntiæ condíri.

2. Cui tu sapis, quid ei recte non sápiet ? Et cui tu non sapis, quid ei ad iucunditátem esse póterit ? Sed defíciunt in sapiéntia tua mundi sapiéntes, et qui carnem sápiunt : quia ibi

plúrima vánitas, et hic mors invenítur. Qui autem te per contéptum mundanórum et carnis mortificatióem sequúntur, vere sapiéntes esse cognoscúntur : quia de vanitaté ad veritaté, de carne ad spíritum transferúntur. Istis sapit Deus : et quidquid boni invenítur in creatúris, totum ad laudem réferunt sui conditóris. Dissímilis tamen, et multum dissímilis sapor Creatóris et creatúræ, æternitátis et témporis, lucis increátæ et lucis illuminátæ.

3. O lux perpétua, cuncta creáta transcéndens lúmina, fúlgura coruscationem de sublími penetrántem ómnia cordis mei íntima. Purífica, lætífica, clarífica et vivífica spíritum meum, cum suis poténtiis ad inhæréndum tibi iubilósis excéssibus. O quando véniet hæc beáta et desiderábilis hora, ut tua me sáties præsentia et sis mihi ómnia in ómnibus ? Quámdu hoc datum non fúerit, nec plenum gáudium erit. Adhuc, proh dolor, vivit in me vetus homo, non est totus crucifíxus, non est perfécte mórtuus. Adhuc concupíscit fórtiter contra spíritum, bella movet intestína, nec regnum ánimæ pátitur esse quiétum.

4. Sed tu, qui domináris potestáti maris et motum flúctuum eius mítigas, exúrge, ádiuva me. Díssipa gentes, quæ bella volunt ; cóntere eas in virtúte tua. Osténde, quæso, magnália tua, et glorificétur délixtera tua : quia non est spes ália nec refúgium mihi, nisi in te, Dómine Deus meus.

QUOD NON EST SECÚRITAS A TENTATIÓNE IN HAC
VITA

1. Fili, numquam secúrus es in hac vita, sed quoad víxeris, semper arma spirituália tibi sunt necessária. Inter hostes versáris, et a dextris et a sinístris impugnáris. Si ergo non úteris úndique scuto patiéntiæ, non eris diu sine vúlnerē. Insuper, si non ponis cor tuum fixe in me, cum mera voluntáte cuncta patiéndi propter me, non póteris ardórem istum sustinére, nec ad palmam pertíngere beatórum. Opórtet te ergo viríliter ómnia pertransíre et poténti manu uti advérsus obiécta. Nam vincénti datur manna, et torpénti relínquitur multa miséria.

2. Si quæris in hac vita réquiem, quómodo tunc pervénies ad ætérrnam réquiem ? Non ponas te ad multam réquiem, sed ad magnam patiéntiam. Quære veram pacem, non in terris, sed in cælis, non in homínibus nec in céteris creatúris, sed in Deo solo. Pro amóre Dei debes ómnia libénter subíre, labóres scílicet et dolóres, tentatiónes, vexatiónes, anxietátes, necessitátes, infirmitátes, iniúrias, oblocutiónes, reprehénsiões, humiliatiónes, confusiões, correctiões et despectiões. Hæc iuvant ad virtútem, hæc probant Christi tírónem, hæc fábricant cæléstem corónam. Ego reddam mercédem ætérrnam pro brevi labóre, et infinitam glóriam pro transitória confusiõe.

3. Putas tu, quod semper habébis pro tua voluntáte consola-

tiónes spirituáles ? Sancti mei non semper habuérunt tales, sed multas gravitátes et tentatiónes várias magnásque desolatiónes. Sed patiénter sustinuérunt se in ómnibus, et magis confisi sunt Deo, quam sibi, sciéntes, quia non sunt condígnæ passiónes huius témporis ad futúram glóriam promeréndam. Vis tu statim habére, quod multi post multas lácrimas et magnos labóres vix obtinuérunt ? Exspécta Dóminum, viríliter age, et confortáre ; noli diffídere, noli discédere, sed corpus et ánimam expóne constánter pro glória Dei. Ego reddam pleníssime, ego tecum ero in omni tribulatióne.

CAPUT XXXVI

CONTRA VANA HÓMINUM IUDÍCIA

1. Fili, iacta cor tuum fírmiter in Dómino, et humánum ne métuas iudícium, ubi te consciéntia pium reddit et insóntem. Bonum est et beátum táliter pati, nec hoc erit grave húmili cordi et Deo magis quam sibi ipsi confidénti. Multi multa loquúntur, et ídeo parva fides est adhibénda. Sed et ómnibus satis esse, non est possíbile. Etsi Paulus ómnibus stúduit in Dómino placére et ómnibus ómnia factus est, tamen étiam pro mínimo duxit, quod ab humáno die iudicátus fuit.

2. Egit satis pro aliórum ædificatióne et salúte, quantum in se erat et póterat ; sed ne ab áliis aliquándo iudicarétur, vel non despicerétur, cohibére non pótuit. Ideo totum Deo commísit, qui totum nóverat ; et patiéntia ac humilitáte con-

LIBER III, CAPUT XXXVII

tra ora loquéntium iníqua aut étiam vana ac mendósa cogitántium atque pro líbitu suo quæque iactántium se deféndit. Respóndit tamen intérdum, ne infírmis ex sua taciturnitáte generarétur scándalum.

3. Quis tu, ut tíneas a mortáli hómine ? Hódie est, et cras non compáret. Deum time, et hóminum terróres non expavésces. Quid potest áliquis in te verbis aut iniúriis ? Si-bi pótius nocet, quam tibi ; nec póterit iudícium Dei effúgere, quicúmque est ille. Tu habe Deum præ óculis, et noli conténdere verbis querulósus. Quod si ad præsens tu vidéris succúmbi et confusiónem pati, quam non meruísti : ne indignéris ex hoc, neque per impatiéntiam mínuas corónam tuam, sed ad me pótius réspice in cælum, qui potens sum erípere ab omni confusióne et iniúria, et unicuíque réddere secúndum ópera sua.

CAPUT XXXVII

DE PURA ET ÍNTEGRA RESIGNATIÓNE SUI AD OBTINÉNDAM CORDIS LIBERTÁTEM

- 1.** Fili, relínque te, et invénies me. Sta sine electiόne et omni proprietáte, et lucráberis semper. Nam et adiciétur tibi ámplior grátia, statim ut te resignáveris nec resúmpseris.
- 2.** Dómine, quótiens me resignábo, et in quibus me relínquam?

3. Semper et omni hora : sicut in parvo, sic et in magno. Nihil excipio, sed in ómnibus te nudátum inveníri volo. Alióquin, quómodo póteris esse meus et ego tuus, nisi fúeris ab omni própria voluntáte intus et foris spoliátus ? Quanto celérius hoc agis, tanto mélius habébis, et quanto plénius et sincérius, tanto mihi plus placébis, et ámplius lucráberis.

4. Quidam se resígnant, sed cum áliqua exceptióne : non enim plene Deo confidunt, ideo sibi providére sátagunt. Quidam étiam primo totum ófferunt, sed póstea tentatióne pulsáti ad própria rédeunt, ideo mínime in virtúte proficiunt. Hi ad veram puri cordis libertátem et iucúndæ familiaritátis meæ grátiam non pertíngent, nisi íntegra resignatióne et cotidiána sui immolatióne prius facta ; sine qua non stat nec stabit únio fruitíva.

5. Dixi tibi sæpíssime, et nunc íterum dico : Relínque te, resígna te, et fruérís magna intérna pace. Da totum pro toto ; nil exquíre, nil répete ; sta pure et inhæsitánte in me, et habébis me. Eris liber in corde, et ténebræ non conculcábunt te. Ad hoc conáre, hoc ora, hoc desídera, ut ab omni proprietáte possis exspoliári, et nudus nudum Iesum sequi, tibi mori et mihi æternáliter vívere. Tunc defícient omnes vanæ phantásia, conturbatiónes iníquæ et curæ supérfluæ. Tunc étiam recédet immoderátus timor, et inordinátus amor moriétur.

DE BONO REGÍMINE IN EXTÉRNIS ET RECÚRSU AD
DEUM IN PERÍCULIS

1. Fili, ad istud diligénter téndere debes, ut in omni loco et actióne seu occupatióne extérna sis íntimus liber et tui ipsíus potens, et sint ómnia sub te, et tu non sub eis : ut sis dóminus actiónum tuárum et rector, non servus, nec empítius, sed magis exémpтус verúsque Hebræus, in sortem ac libertátem tránsiens filiórum Dei : qui stant super præséntia et speculántur æténa, qui transitória sinístro intuéntur óculo et dextro cæléstia : quos temporália non trahunt ad inhæréndum, sed trahunt ipsi magis ea ad bene serviéndum, prout ordináta sunt a Deo et institúta a summo opífice, qui nil inordinátum in sua relíquit creatúra.

2. Si étiam in omni événtu stas non in apparéntia extérna, nec óculo carnáli lustras visa vel audíta, sed mox in quálibet causa intras cum Móyse in tabernáculum ad consuléndum Dóminum : áudies nonnúnquam divínus respónsum, et rédies instrúctus de multis præséntibus et futúris. Semper enim Móyses recúrsum hábuit ad tabernáculum pro dúbiis et quæstiónibus solvéndis, fugítque ad oratiónis adiutórium, pro perículis et improbitátibus hóminum sublevándis. Sic et tu confúgere debes in cordis tui secretárium, divínus inténtius implorádo suffrágium. Proptérea namque Iósue et filii Israel a Gabaonítis legúntur decépti : quia os Dómini prius non interrogavérunt, sed nímium créduli dúlcibus ser-

mónibus, falsa pietáte delúsi sunt.

CAPUT XXXIX

QUOD HOMO NON SIT IMPORTÚNUS IN NEGÓTIIS

1. Fili, commítte mihi semper causam tuam, ego bene dispónam in témpore suo. Exspécta ordinatióem meam, et senties inde proféctum.
2. Dómine, satis libénter tibi omnes res commítto, quia parum potest cogitatio mea proficere. Utinam non multum adhærérem futúris evéntibus, sed ad beneplácitum tuum incunctánte me offérrem!
3. Fili, sæpe homo rem áliquam veheménter ágitat, quam desíderat ; sed cum ad eam pervénerit, áliter sentíre incipit : quia affectiões circa idem non sunt durábiles, sed magis de uno ad áliud impéllunt. Non est ergo mínimum, étiam in mínimis seípsum relínquere.
4. Verus proféctus hómínis est abnegatio sui ipsíus, et homo abnegátus valde liber est et secúrus. Sed antíquus hostis, ómnibus bonis advérsans, a tentatióne non cessat ; sed die noctúque graves molítur insídias, si forte in láqueum deceptiόνis possit præcipitáre incáutum. Vigiláte et oráte, dicit Dóminus, ut non intrétis in tentatióem.

CAPUT XL

QUOD HOMO NIHIL BONI EX SE HABET ET DE
NULO GLORIÁRI POTEST

1. Dómine, quid est homo, quod memor es eius, aut fílius hóminis, quia vísitas eum ? Quid promérui homo, ut dares illi grátiam tuam ? Dómine, quid possum cónqueri, si me déseris ; aut quid iuste obténdere possum, si, quod peto, non féceris ? Certe hoc in veritáte cogitáre possum et dícere : Dómine, nihil sum, nihil possum, nihil boni ex me hábeo ; sed in ómnibus defício et ad nihil semper tendo. Et nisi a te fúero adiútus et intérius informátus, totus effícior tépidus et dissolútus.

2. Tu autem, Dómine, semper idem ipse es, et pérmanes in ætérnum semper bonus, iustus et sanctus, bene, iuste ac sancte agens ómnia, et dispónens in sapiéntia. Sed ego, qui ad deféctum sum magis pronus quam ad proféctum, non sum semper in uno statu perdúrans, quia semper témpora mutántur super me. Verúmtamen cito mélius fit, cum tibi placúerit, et manum porréxeris adiutrícem, quia tu solus si-
ne humáno suffrágio póteris auxiliári et in tantum confirmá-
re, ut vultus meus ámplius in diversa non mutétur, sed in te uno cor meum convertátur et quiéscat.

3. Unde, si bene scirem omnem humánam consolatióem abícere, sive propter devotióem adipiscéndam, sive propter necessitátem, qua compéllor te quárere, quia non est ho-
mo, qui me consolétur, tunc possem mérito de grátia tua

sperare et de dono novæ consolationis exsultare.

4. Grátias tibi, unde totum venit, quotiescúmque mihi bene succédit. Ego autem vánitas et níhilum ante te, incónstans homo et infirmus. Unde ergo possum gloriári, aut cur áppetó reputári ? Numquid de níhilo ? et hoc vaníssimum est. Vere inánis glória mala pestis, vánitas máxima : quia a vera trahit glória et cælésti spóliat grátia. Dum enim homo cómplacet sibi, displicet tibi : dum ínhiat láudibus humanis, privátur veris virtútibus.

5. Est autem vera glória et exsultatio sancta, gloriári in te et non in se, gaudere in nómine tuo, non in própria virtúte, nec in áliqua creatúra delectári, nisi propter te. Laudétur nomen tuum, non meum ; magnificétur opus tuum, non meum ; benedicátur nomen sanctum tuum, nihil mihi autem attribuátur de láudibus hóminum. Tu glória mea, tu exsultatio cordis mei. In te gloriábor et exsultábo tota die ; pro me autem nihil, nisi in infirmitátibus meis.

6. Quærant Iudæi glóriam, quæ ab ínvicem est ; ego hanc requíram, quæ a solo Deo est. Omnis quidem glória humana, omnis honor temporális, omnis altitúdo mundána, æternæ glóriæ tuæ comparáta, vánitas est et stultítia. O véritas mea et misericórdia mea, Deus meus, Trínitas beáta, tibi soli laus, honor, virtus, glória, per infiníta sæculórum sæcula.

CAPUT XLI

DE CONTÉMPТУ OMNIS TEMPORÁLIS HONÓRIS

LIBER III, CAPUT XLII

1. Fili, noli tibi attráhere, si vídeas álios honorári et elevári, te autem déspecti et humiliári. Erige cor tuum ad me in cælum, et non contristábit te contéptus hóminum in terris.
2. Dómine, in cæcitate sumus, et vanitate cito sedúcimur. Si recte me inspicio, numquam mihi facta est iniúria ab áliqua creatúra, unde nec iuste hábeo cónqueri advérsus te. Quia autem frequénter et gráviter peccávi tibi, mérito armátur contra me omnis creatúra. Mihi ígitur iuste debétur confúsio et contéptus ; tibi autem laus, honor et glória. Et nisi me ad hoc præparávero, quod velim libénter ab omni creatúra déspecti et relínqui, atque pénitus nihil vidéri, non possum intérius pacificári et stabilíri, nec spirituáliter illuminári, neque plene tibi uníri.

CAPUT XLII

QUOD PAX NON EST PONÉNDÁ IN HOMÍNIBUS

1. Fili, si ponis pacem tuam cum áliqua persóna, propter tuum sentíre et convívere, instábilis eris et implicátus. Sed si recúrsum habes ad semper vivéntem et manéntem veritátem, non contristábit amícus recédens aut móriens. In me debet amíci diléctio stare, et propter me diligéndus est, quisquis tibi bonus visus est et multum carus in hac vita. Sine me non valet nec durábit amicitia, nec est vera et munda diléctio, quam ego non cópulo. Ita mórtuus debes esse tálibus affectiónibus dilectórum hóminum, ut, quantum ad te pertinet, sine omni humáno optáres esse consórtio. Tanto ho-

mo Deo magis appropínquat, quanto ab omni solácio ter-
réno lóngius recédit. Tanto étiam áltius ad Deum ascéndit,
quanto profúndius in se descéndit et plus sibi ipsi viléscit.

2. Qui autem sibi áliquid boni attribuit, grátiam Dei in se
veníre ímpedit, quia grátia Spíritus Sancti cor húmíle sem-
per quærit. Si scires te perfécte adnihílare atque ab omni
creáto amóre evacuáre, tunc debérem in te cum magna grá-
tia emanáre. Quando tu réspicis ad creatúras, subtráhitur
tibi aspéctus Creatóris. Disce te in ómnibus propter Crea-
tórem víncere, tunc ad divínam valébis cognitióem pertín-
gere. Quantumcúmque módicum sit, si inordináte dilígitur
et respícitur, retárdat a summo et vítiat.

CAPUT XLIII

CONTRA VANAM ET SÆCULÁREM SCIÉNTIAM

1. Fili, non te móveant pulchra et subtília hóminum dic-
ta. Non enim est regnum Dei in sermóne, sed in virtúte.
Atténde verba mea, quæ corda accéndunt et mentes illúmi-
nant, indúcunt compunctiόem et váriam íngerunt conso-
latiόem. Numquam ad hoc legas verbum, ut dóctior aut
sapiéntior possis víderi. Stude mortificatiόi vitiόrum, quia
hoc ámplius tibi próderit, quam notítia multárum difficílium
quæstiόnum.

2. Cum multa légeris et cognóveris, ad unum semper opór-
tet redíre princípium. Ego sum, qui dóceo hóminem scién-
tiam, et clariórem intellegéntiam párvulis tríbuo, quam ab

hómīne possit docéri. Cui ego loquor, cito sápiens erit et multum in spírītu proficiet. Væ eis, qui multa curiósā ab homínibus inquirunt, et de via mihi serviéndi parum curant. Véniet tempus, quando apparébit magíster magistrórum Christus, dóminus angelórum, cunctórum auditúrus lectiósnes, hoc est singulórum examináturus consciéntias. Et tunc scrutábitur Ierúsalem in lucérnis, et manifestá erunt abscondita tenebrárum, tacebúntque arguménta linguárum.

3. Ego sum, qui húmīlem in puncto élevo mentem, ut plures ætérnæ veritátis cápiat ratiósnes, quam si quis decem annis studuísset in scholis. Ego dóceo sine strépitu verbórum, sine confusiósne opiniónum, sine fastu honóris, sine pugnatione argumentórum. Ego sum, qui dóceo terréna despícere, præsentia fastidíre, ætérna quærere, ætérna sápere, honóres fúgere, scándala sufférre, omnem spem in me pónere, extra me nil cúpere, et super ómnia me ardénter amáre.

4. Nam quidam, amándo me íntime, dídicit divína et loquebátur mirabília. Plus profécit in relinquéndo ómnia, quam in studéndo subtília. Sed áliis loquor commúnia, áliis speciália ; alíquibus in signis et figúris dúlciter appáreo, quibúsdam vero in multo lúmīne revélo mystéria. Una vox librórum, sed non omnes æque infórmāt : quia intus sum doctor veritátis, scrutátor cordis, cogitatiónum intelléctor, actiónum promótor, distribuens síngulis, sicut dignum iudicávero.

CAPUT XLIV

DE NON ATTRAHÉNDO SIBI RES EXTERIÓRES

1. Fili, in multis opórtet te esse íncium, et æstimáre te tamquam mórtuum super terram, et cui totus mundus crucifixus sit. Multa étiam opórtet surda aure pertransíre, et quæ tuæ pacis sunt, magis cogitáre. Utílius est óculos a rebus displicéntibus avértere et unicuíque suum sentíre relínquere, quam contentiósus sermónibus deservíre. Si bene stéteris cum Deo et eius iudícium aspéxeris, facilius te victum portábis.

2. O Dómine, quoúsque vénimus ? Ecce, damnum defléitur temporále, pro módico quæstu laborátur et cúrritur, et spirituále detriméntum in obliviónem transit, et vix sero redítur. Quod parum vel nihil prodest, atténditur ; et quod summe necessárium est, negligénter præterítur : quia totus homo ad extérna défluit ; et nisi cito resipíscat, libens in exterióribus iacet.

CAPUT XLV

QUOD ÓMNIBUS NON EST CREDÉNDUM, ET DE

FÁCILI LAPSU VERBÓRUM

1. Da mihi auxílium, Dómine, de tribulatióne, quia vana salus hóminis. Quam sæpe ibi non invéni fidem, ubi me habére putávi ? Quótiens étiam ibi répperi, ubi minus præsumpsi ? Vana ergo spes in homínibus, salus autem iustórum in te,

Deus. Benedíctus sis, Dómine Deus meus, in ómnibus, quæ áccidunt nobis. Infirmi sumus et instábiles, cito fállimur et permutámur.

2. Quis est homo, qui ita caute et circumspecte in ómnibus se custodíre valet, ut aliquándo in áliquam deceptiónem vel perplexitátem non véniat ? Sed qui in te, Dómine, confídít, ac simplici ex corde quærit, non tam fáciie lábitur. Et si incíderit áliquam tribulatióem, quocúmque modo fúerit étiam implicátus, cítiús per te eruétur, aut a te consolábitur : quia tu non déseres in te sperántem usque in finem. Rarus fidus amícus, in cunctis amíci perseveráns pressúris. Tu, Dómine, tu solus es fidelíssimus in ómnibus, et præter te non est alter talis.

3. O quam bene sápuít sancta illa ánima, quæ dixit : Mens mea solidáta est et in Christo fundáta. Si ita mecum foret, non tam fáciie timor húmánus me sollicitáret, nec verbórum iácula movérent. Quis ómnia prævidére, quis præcavére futúra mala súfficit ? Si prævísa sæpe étiam lædunt, quid improvísá nisi gráviter fériunt ? Sed quare mihi mísero non mélius provídi ? Cur étiam tam fáciie áliis crédi di ? Sed hómines sumus, nec áliud quam frágiies hómines sumus, étiam si ángeli a multis æstimámur et dícimur. Cui credam, Dómine ? cui, nisi tibi ? Véritas es, quæ non fallis, nec falli potes. Et rursum : Omnis homo mendax, infirmus, instábilis et lábilis máxime in verbis, ita ut statim vix credi debeat, quod rectum in fácie sonáre vidétur.

4. Quam prudenter præmonuisti, cavendum ab hominibus, et quia inimici hominis domestici eius ; nec credendum, si quis dixerit : Ecce hic, aut : Ecce illic. Doctus sum damno meo, et utinam ad cautelam maiorem, et non ad insipientiam mihi. Cautus esto, ait quidam, cautus esto, serva apud te, quod dico. Et dum ego sileo et absconditum credo, nec ille silere potest, quod silendum petiit, sed statim prodit me et se, et abiit. Ab huiusmodi fabulis et incautis hominibus protege me, Domine, ne in manus eorum incidam, nec unquam talia committam. Verbum verum et stabile da in os meum, et linguam callidam longe fac a me. Quod pati nolo, omnimode cavere debeo.

5. O quam bonum et pacificum de aliis silere, nec indifferenter omnia credere, neque de facili ulterius effari, paucis seipsum revelare, te semper inspectorem cordis quære, nec omni vento verborum circumferri, sed omnia intima et externa secundum placitum tuæ voluntatis optare perfici ! Quam tutum pro conservatione cælestis gratiæ humanam fugere apparentiam, nec appetere, quæ foris admirationem videntur præbere, sed ea tota sedulitate sectari, quæ vitæ emendationem dant et fervorem ! Quam multis nocuit virtus scita ac præpropere laudata ! Quam sane profuit gratia silentio servata in hac fragili vita, quæ tota tentatio fertur et militia!

DE CONFIDÉNTIA IN DEO HABÉNDÀ, QUANDO
INSÚRGUNT VERBÓRUM IÁCULA

1. Fili, sta firmiter et spera in me. Quid enim sunt verba, nisi verba ? Per aërem volant, sed lápidem non lædunt. Si reus es, cógita, quod libénter emendáre te velis ; si nihil tibi cóncilius es, pensa, quod velis libénter pro Deo hoc sustinére. Parum satis est, ut vel verba intérdum sustíneas, qui necdum fórtia vérbera toleráre vales. Et quare tam parva tibi ad cor tránseunt, nisi quia adhuc carnális es, et hómines magis, quam opórtet, atténdis ? Nam quia déspecti métuís, reprehéndi pro excéssibus non vis, et excusatiónum umbrácula quæris.

2. Sed ínspecte te mélius, et agnóscas, quia vivit adhuc in te mundus et vanus amor placéndi homínibus. Cum enim basári réfugis et confúndi pro deféctibus, constat útique, quod nec verus húmilis sis, nec vere mundo mórtuus, nec mundus tibi crucifíxus. Sed audi verbum meum, et non curábis decem mília verba hóminum. Ecce, si cuncta contra te diceréntur, quæ fingi malitiosíssime possent ; quid tibi nocérent, si omníno transíre permítteres, nec plus quam festúcam perpénderes ? Numquid vel unum capíllum tibi extráhere possent?

3. Sed qui cor intus non habet, nec Deum præ óculis, fácliter verbo movétur vituperatiónis. Qui autem in me confídít, nec próprio iudício stare áppetit, absque humáno terró-

re erit. Ego enim sum iudex, et cónitor ómnium secretórum ; ego scio, quáliter res acta est ; ego iniuriántem novi et sustinétem. A me éxiit verbum istud, me permitténte hoc áccidit, ut reveléntur ex multis córdibus cogitatiónes. Ego reum et innocéntem iudicábo, sed occúlto iudício utrúmque ante probáre vólui.

4. Testimónium hóminum sæpe fallit ; meum iudícium verum est, stabit, et non subvertétur. Latet plerúmque et paucis ad síngula patet ; numquam tamen errat, nec erráre potest, étiam si óculis insipiéntium non rectum videátur. Ad me ergo curréndum est in omni iudício, nec próprio inniténdum arbítrio. Iustus enim non conturbábitur, quidquid a Deo ei accíderit. Etiam si iniúste áliquid contra eum prolátum fúerit, non multum curábit. Sed nec vane exsultábit, si per álios rationábiliter excusétur. Pensat namque, quia ego sum scrutans corda et renes, qui non iúdico secúndum fáciem et humánam apparéntiam. Nam sæpe in óculis meis reperítur culpábile, quod hóminum iudício créditur laudábile.

5. Dómine Deus, iudex iuste, fortis et pátiens, qui hóminum nosti fragilitátem et pravitátem, esto robur meum et tota fidúcia mea : non enim mihi súfficit consciéntia mea. Tu nosti, quod ego non novi ; et ídeo in omni reprehénsiône humiliáre me débui et mansuète sustinére. Ignósce quoque mihi propítius, quótiens sic non egi, et dona íterum grátiam ampliórís sufferéntiæ. Mélior est enim mihi tua copiós-

LIBER III, CAPUT XLVII

sa misericórdia, ad consecutióem indulgéntiæ, quam mea opináta iustítia, pro defensióne laténtis consciéntiæ. Et si nihil mihi cóncius sum, tamen in hoc iustificáre me non possum : quia remóta misericórdia tua, non iustificábitur in conspéctu tuo omnis vivens.

CAPUT XLVII

QUOD ÓMNIA GRÁVIA PRO ÆTÉRNA VITA SUNT TOLERÁNDÁ

1. Fili, non te frangant labóres, quos assumpsísti propter me, nec tribulatióes te deícient usquequáque ; sed mea promíssio in omni événtu te róboret et consolétur. Ego sufficiens sum ad reddéndum supra omnem modum et mensúram. Non diu hic laborábis, nec semper graváberis dolóribus. Exspécta paulísper, et vidébis célerem finem malórum. Véniet una hora, quando cessábit omnis labor et tumúltus. Módicum est et breve omne, quod transit cum témpore.

2. Age, quod agis ; fidéliter labóra in vínea mea, ego ero merces tua. Scribe, lege, canta, geme, tace, ora, sústine viríliter contrária : digna est his ómnibus et maióribus præliis vita æténa. Véniet pax in die una, quæ nota est Dómino ; et erit non dies neque nox huius scílicet témporis, sed lux perpétua, cláritas infiníta, pax firma, et réquies secúra. Non dices tunc : Quis me liberábit de córpore mortis huius ? Neque clamábis : Heu mihi, quia incolátus meus prolongátus

est ! quóniam præcipitábitur mors, et salus erit indefectíva, anxíetas nulla, iucúnditas beáta, societas dulcis et decóra.

3. O si vidísses sanctórum in cælo corónas perpétuas, quanta quoque nunc exsúltant glória, qui huic mundo olim contemptíbles et quasi vita ipsa indígni putabántur ; profécto te statim humiliáres usque ad terram, et affectáres pótius ómnibus subésse, quam uni præesse ; nec huius vitæ lætos dies concupísceres, sed magis pro Deo tribulári gaudéres, et pro níhilo inter hómines computári, máximum lucrum dúceres.

4. O si tibi hæc sáperent, et profúnde ad cor transírent, quómodo audéres vel semel cónqueri ? Nonne pro vita æténa cuncta laboriósa sunt toleránda ? Non est parvum quid, pérdere aut lucrári regnum Dei. Leva ígitur fáciem tuam in cælo. Ecce, ego et omnes sancti mei mecum, qui in hoc sæculo magnum habuére certámen, modo gaudent, modo consolántur, modo secúri sunt, modo requiéscunt, et sine fine mecum in regno patris mei permanébunt.

CAPUT XLVIII

DE DIE ÆTERNITÁTIS ET HUIUS VITÆ ANGÚSTIIS

1. O supérnæ civitátis mánsio beatíssima ! O dies æternitátis claríssima, quam nox non obscurat, sed summa véritas semper irrádiat ; dies semper læta, semper secúra, et numquam statum mutans in contrária ! O útinam dies illa illuxísset, et cuncta hæc temporália finem accepísset ! Lucet

quidem sanctis perpétua claritáte spléndida, sed non nisi a longe et per spéculum peregrinántibus in terra.

2. Norunt cæli cives, quam gaudiósa sit illa ; gemunt éxsules filii Evæ, quod amára et tædiósa sit ista. Dies huius témporis parvi et mali, pleni dolóribus et angústis : ubi homo multis peccátis inquinátur, multis passiónibus irretítur, multis timóribus stríngitur, multis curis disténditur, multis curiositátibus distráhitur, multis vanitátibus implicátur, multis erroribus circumfúnditur, multis labóribus attéritur, tentatió-nibus gravátur, delíciis enervátur, egestáte cruciátur.

3. O quando finis horum malórum ? quando liberábor a mísera servitúte vitiórum ? quando memorábor, Dómine, tui solíus ? quando ad plenum lætábor in te ? Quando ero sine omni impediménto in vera libertáte, sine omni gravámine mentis et córporis ? Quando erit pax sólida, pax imperturbábilis et secúra, pax intus et foris, pax ex omni parte firma ? Iesu bone, quando stabo ad vidéndum te ? quando contemplábor glóriam regni tui ? quando eris mihi ómnia in ómnibus ? O quando ero tecum in regno tuo, quod præparásti diléctis tuis ab ætérno ! Relíctus sum pauper et exsul in terra hostíli, ubi bella cotidiána et infortúnia máxima.

4. Consoláre exílium meum, mítiga dolórem meum, quia ad te suspírat omne desidérium meum. Nam onus mihi totum est, quidquid hic mundus offert ad solárium. Desídero te íntime frui, sed néqueo apprehéndere. Opto inhærere cæléstibus, sed déprimunt res temporáles et immortificátæ

passiões. Mente ómnibus rebus superesse volo, carne autem invíte subesse cogor. Sic ego homo infélix mecum pugno, et factus sum mihimetípsi gravis, dum spíritus sursum et caro quærit esse deórsum.

5. O quid intus pátiór, dum mente cæléstia tracto, et mox carnálium turba occúrrit oránti ! Deus meus, ne elongéris a me, neque declínes in ira a servo tuo. Fúlgora coruscationem tuam et díssipa eas ; emítte sagíttas tuas, et conturbéntur omnes phantásiaë inimíci. Recóllige sensus meos ad te ; fac me oblivísci ómnium mundanórum ; da cito abícere et contémnere phantásmata vitiórum. Succúrre mihi, æténa véritas, ut nulla me móveat vánitas. Adveni, cæléstis suávitás, et fúgiat a fácie tua omnis impúritas. Ignósce quoque mihi et misericórditer indúlge, quótiens præter te áliud in oratióne revólvo. Confíteor étenim vere, quia valde distrácte me habére consuévi. Nam ibi multótiens non sum, ubi corporáliter sto aut sédeo ; sed ibi magis sum, quo cogitatinibus feror. Ibi sum, ubi cogitatio mea est. Ibi est frequénte cogitatio mea, ubi est, quod amo. Hoc mihi cito occúrrit, quod naturáliter deléctat aut ex usu placet.

6. Unde tu, véritas, apérte dixísti : Ubi enim est thesáurus tuus, ibi est et cor tuum. Si cælum díligo, libénter de cæléstibus penso. Si mundum amo, mundi felicitátibus congáudeo et de adversitátibus eius tristor. Si carnem díligo, quæ carnis sunt, sæpe imáginor. Si spíritum amo, de spirituálibus cogitare deléctor. Quæcúmque enim díligo, de his libénter

loquor et áudio, atque tálíum imágines mecum ad domum repórto. Sed beátus ille homo, qui propter te, Dómine, ómnibus creatúris licéntiam abeúndi tríbuit, qui natúræ vim facit et concupiscéntias carnis fervóre spíritus crucifígit, ut serenáta consciéntia puram tibi oratiónem ófferat, dignúsque sit angélicis interésse choris, ómnibus terrénis foris et intus exclúsis.

CAPUT XLIX

DE DESIDÉRIO ÆTÉRNÆ VITÆ, ET QUANTA SINT CERTÁNTIBUS BONA PROMÍSSA

1. Fili, cum tibi desidérium ætérnæ beatitúdinis désuper infúndi sentis, et de tabernáculo córporis exíre concupíscis, ut claritátem meam sine vicissitúdinis umbra contemplári possis : diláta cor tuum et omni desidério hanc sanctam inspiratiónem súscipe. Redde amplíssimas supérnæ bonitáti grátias, quæ tecum sic dignánter agit, cleménter vísitat, ardénter éxcitat, poténter súblevat, ne próprio póndere ad terréna labáris. Neque enim hoc cogitátu tuo aut conátu accipis, sed sola dignatióne supérnæ grátiae et divíni respéctus : quátenus in virtútibus et maióri humilitáte profícias, et ad futúra certámina te præpares, mihíque toto cordis afféctu adhærere ac fervénti voluntáte stúdeas deservíre.

2. Fili, sæpe ignis ardet, sed sine fumo flamma non ascéndit. Sic et aliquórum desidéria ad cæléstia flagrant, et tamen a tentatióne carnális afféctus líberi non sunt. Idcírcó

nec omnino pure pro honore Dei agunt, quod tam desideranter ab eo petunt. Tale est et tuum saepe desiderium, quod insinuasti fore tam importunum. Non enim est hoc purum et perfectum, quod propria commoditate est infectum.

3. Pete, non quod tibi est delectabile et commodum, sed quod mihi est acceptabile atque honorificum : quia, si recte iudicas, meam ordinationem tuo desiderio et omni desiderato praeferre debes ac sequi. Novi desiderium tuum, et frequentes gemitus audivi. Iam velles esse in libertate gloriae filiorum Dei ; iam te delectat domus aeterna et caelestis patria gaudio plena, sed nondum venit hora ista : sed est adhuc aliud tempus, scilicet tempus belli, tempus laboris et probationis. Optas summo repleri bono, sed non potes hoc assequi modo. Ego sum : exspecta me, dicit Dominus, donec veniat regnum Dei.

4. Probandus es adhuc in terris et in multis exercitandus. Consolatio tibi interdum dabitur, sed copiosa satietas non conceditur. Confortare igitur, et esto robustus, tam in agendo quam in patiendo naturae contraria. Opórtet te novum induere hominem et in alterum virum mutari. Opórtet te saepe agere, quod non vis ; et quod vis, opórtet relinquere. Quod aliis placet, processum habebit ; quod tibi placet, ultra non proficiet. Quod alii dicunt, audietur ; quod tu dicis, pro nihilo computabitur. Petent alii, et accipient ; tu petes, nec impetrabis.

5. Erunt alii magni in ore hominum, de te autem tacebitur.

Aliis hoc vel illud committétur, tu autem ad nihil útilis iudicáberis. Propter hoc natúra quandóque contristábitur ; et magnum, si silens portáveris. In his et simílibus multis probári solet fidélis Dómini servus, quáliter se abnegáre, et in ómnibus frángere quíverit. Vix est áliquíd tale, in quo tantúndem mori índiges, sicut vidére et pati, quæ voluntáti tuæ advérsa sunt ; máxime autem, cum disconveniéntia et quæ minus utilia tibi appárent, fieri iubéntur. Et quia non audes resistere altióri potestáti, sub domínio constitútus : ídeo durum tibi vidétur ad nutum altérius ambuláre et omne próprium sentíre omíttere.

6. Sed pensa, fili, horum fructum labórum, célerem finem atque præmium nimis magnum ; et non habébis inde gravámen, sed fortíssimum patiéntiæ tuæ solámen. Nam et pro módica hac voluntáte, quam nunc sponte déseris, habébis semper voluntátem tuam in cælis. Ibi quippe invénies omne, quod volúeris, omne, quod desideráre póteris. Ibi áderit tibi totíus facúltas boni sine timóre amitténdi. Ibi volúntas tua una semper mecum, nil cúpiet extráneum vel privátum. Ibi nullus résistet tibi, nemo de te conquerétur, nemo impédiet, nihil obviábit ; sed cuncta desideráta simul erunt præsentia, totúmque afféctum tuum reficient et adimplébunt usque ad summum. Ibi reddam glóriam pro contumélia perpéssa, pállium laudis pro mæróre, pro loco novíssimo sedem regni in sácula. Ibi apparébit fructus obcædiéntiæ, gaudébit labor pæniténtiæ, et húmilis subiéctio coroná-

bitur glorióse.

7. Nunc ergo inclína te humíliter sub ómnium mánibus ; nec sit tibi curæ, quis hoc díxerit vel iússerit. Sed hoc magnópere curáto, ut sive prælátus seu iúnior aut æquális áli- quid a te expóscerit vel innúerit, pro bono totum accípias, et sincéra voluntáte stúdeas adimplére. Quærat álius hoc, álius illud, gloriétur ille in illo, et iste in isto, laudetúrque míllies mille : tu autem nec in isto, nec in illo, sed in tui ipsíus gau- de contéptu, et in mei solíus beneplácito ac honóre. Hoc optándum est tibi, ut sive per vitam, sive per mortem Deus semper in te glorificétur.

CAPUT L

QUÁLITER HOMO DESOLÁTUS SE DEBET IN MANUS DEI OFFÉRRE

1. Dómine Deus, sancte Pater, sis nunc et in ætérnum be- nedíctus, quia, sicut vis, sic factum est, et quod facis, bonum est. Lætétur in te servus tuus, non in se, nec in áliquo álio ; quia tu solus lætítia vera, tu spes mea et coróna mea, tu gáu- dium meum et honor meus, Dómine. Quid habet servus tuus, nisi quod a te accépit, étiam sine mérito suo ? Tua sunt ómnia, quæ dedísti et quæ fecísti. Pauper sum et in labóri- bus meis a iuventúte mea : et contristátur ánima mea non- núnquam usque ad lácrimas, quandóque étiam conturbá- tur ad se propter imminéntes passiónes.

2. Desídero pacis gáudium, pacem filiórum tuórum flágitó, qui in lúmine consolatiónis a te pascúntur. Si das pacem, si gáudium sanctum infúndis, erit ánima servi tui plena modulatióne, et devóta in laude tua. Sed si te subtráxeris, sicut sæpíssime soles, non póterit cúrrere viam mandatórum tuórum, sed magis ad tundéndum pectus génua eius incurvántur : quia non est illi sicut heri et núdius tértius, quando splendébat lucérna tua super caput eius, et sub umbra alárum tuárum protegebátur a tentatió nibus irruéntibus.

3. Pater iuste et semper laudánde, venit hora, ut probétur servus tuus. Pater amánde, dignum est, ut hac hora patiátur pro te áliquid servus tuus. Pater perpétuo veneránde, venit hora, quam ab ætérno præsciébas affutúram, ut ad módicum tempus succúmbat foris servus tuus, vivat vero semper apud te intus. Páululum vilipendátur, humiliétur et deficiat coram homínibus, passió nibus conterátur et languóribus : ut íterum tecum in auróra novæ lucis resúrgat et in cæléstibus clarificétur. Pater sancte, tu sic ordinásti et sic voluísti ; et hoc factum est, quod ipse præcepísti.

4. Hæc est enim grátia ad amícum tuum, pati et tribulári in mundo pro amóre tuo, quotiescúmque et a quocúmque id permíseris fíeri. Sine consílio et providéntia tua et sine causa nihil fit in terra. Bonum mihi, Dómine, quod humiliásti me, ut discam iustificatiónes tuas, et omnes elatiónes cordis atque præsumptiόnes abíciam. Utile mihi, quod confúsio coopéruit fáciem meam ; ut te pótius, quam hómines

ad consolándum requíram. Dídici étiam ex hoc inscrutábile iudícium tuum expavéscere : qui affligis iustum cum ímpio, sed non sine æquitáte et iustítia.

5. Grátias tibi ago, quia non pepercísti malis meis, sed attrivísti me verbéribus amáris, inflígens dolóres et immíttens angústias foris et intus. Non est, qui me consolétur ex ómnibus, quæ sub cælo sunt, nisi tu, Dómine Deus meus, cæléstis médicus animárum : qui pércutis et sanas, dedúcis ad ínferos et redúcis. Disciplína tua super me, et virga tua ipsa me docébit.

6. Ecce, Pater dilécte, in mánibus tuis sum ego, sub virga correctiónis tuæ me inclíno. Pércute dorsum meum et collum meum, ut incúrvem ad voluntátem tuam tortuositátem meam. Fac me pium et húmilem discípulum, sicut bene fácere consuevísti, ut ámbulem ad omnem nutum tuum. Tibi me et ómnia mea ad corrigéndum comméndo ; mélius est hic córripi, quam in futúro. Tu scis ómnia et síngula, et nil te latet in humána consciéntia. Antequam fiant, nosti ventúra : et non opus est tibi, ut quis te dóceat aut admóneat de his, quæ gerúntur in terra. Tu scis, quid éxpedit ad proféctum meum, et quantum desérvit tribulátio ad rubíginem vitiórum purgándam. Fac mecum desiderátum beneplácitum tuum, et ne despicias peccaminósam vitam meam, nulli mélius nec clárius, quam tibi soli, notam.

7. Da mihi, Dómine, scire, quod sciéndum est, hoc amáre, quod amándum est, hoc laudáre, quod tibi summe placet ;

LIBER III, CAPUT LI

hoc reputáre, quod tibi pretiósus appáret, hoc vituperáre, quod óculis tuis sordéscit. Non me sinas secúndum visió-nem oculórum exteriórum iudicáre, neque secúndum au-dítum áurium hóminum imperitórum sentiári ; sed in iudício vero de visibílibus et spirituálibus discérnere, atque super ómnia voluntátem benepláciti tui semper inquíreré.

8. Fallúntur sæpe hóminum sensus in iudicándo ; fallúntur et amatóres sáeculi, visibília tantúmmodo amándo. Quid est homo inde mélior, quia reputátur ab hómine maior ? Fallax fallácem, vanus vanum, cæcus cæcum, infirmus infirmum decipit, dum exáltat ; et veráciter magis confúndit, dum iná-niter laudat. Nam quantum unusquísque est in óculis tuis, tantum est, et non ámplius, ait húmilis sanctus Francíscus.

CAPUT LI

QUOD HUMÍLIBUS INSISTÉNDUM EST OPÉRIBUS, CUM DEFÍCITUR A SUMMIS

1. Fili, non vales semper in ferventióri desidério virtútum stare, nec in altióri gradu contemplatiónis consístere : sed necesse habes intérdum ob originálem corruptélam ad in-ferióra descéndere, et onus corruptíbilis vitæ étiam invíte et cum tædio portáre. Quámduo mortále corpus geris, tædium sénties et gravámen cordis. Opórtet ergo sæpe in carne de carnis ónere gémere, eo quod non vales spirituálibus stúdiis et divínæ contemplatióni indésinénter inhærére.

2. Tunc expedit tibi ad humília et exterióra ópera confúgere, et in bonis áctibus te recreáre, advéntum meum et supérnam visitatióem firma confidéntia exspectáre, exílium tuum et ariditátem mentis patiénter sufférre, donec íterum a me visitéris et ab ómnibus anxietátibus liberéris. Nam fáciam te labórum oblivísci et intérna quiéte pérfrui. Expándam coram te prata scripturárum, ut, dilatáto corde, cúrrere incípias viam mandatórum meórum. Et dices : Non sunt condígnæ passiónes huius témporis ad futúram glóriam, quæ revelábitur in nobis.

CAPUT LII

QUOD HOMO NON RÉPUTET SE CONSOLATIÓNE

DIGNUM, SED MAGIS VERBÉRIBUS REUM

1. Dómine, non sum dignus consolatióne tua nec áliqua spirituáli visitatióne ; et ideo iuste mecum agis, quando me ínopem et desolátum relínquis. Si enim ad instar maris lácrimas fúndere possem, adhuc consolatióne tua dignus non essem. Unde nihil dignus sum, quam flagellári et puníri, quia grávitèr et sæpe te offéndi et in multis valde delíqui. Ergo vera pensáta ratióne, nec mínima sum dignus consolatióne. Sed tu, clemens et miséricors Deus, qui non vis períre ópera tua, ad ostendéndum divítias bonitátis tuæ in vasa misericórdiæ, étiam præter omne próprium méritum dignáris consolári servum tuum supra humánum modum. Tuæ enim consolatiónes non sunt sicut humánæ confabulatiónes.

2. Quid egi, Dómine, ut mihi conférres áliquam cæléstem consolatióem ? Ego nihil boni me egísse recólo, sed semper ad vítia pronum et ad emendatióem pigrum fuísse. Verum est, et negáre non possum. Si áliter dícerem, tu stares contra me, et non esset, qui defénderet. Quid mérui pro peccátis meis, nisi inférnum et ignem ætérnum ? In veritáte confiteor, quóniam dignus sum omni ludíbrio et contéptu, nec decet me inter tuos devótos commemorári. Et licet hoc ægre áudiam, tamen advérsus me pro veritáte peccáta mea árguam, ut facílius misericórdiam tuam mérear impetráre.

3. Quid dicam reus et omni confusióne plenus ? Non hábeo os loquéndi, nisi hoc tantum verbum : Peccávi, Dómine, peccávi ; miserére mei, ignósce mihi. Sine me páululum, ut plangam dolórem meum, ántequam vadam ad terram tenebrósam et opértam mortis calígine. Quid tam máxime a reo et mísero peccatóre requíris, nisi ut conterátur et humíliet se pro delíctis suis ? In vera contritióne et cordis humiliatióne náscitur spes véniaë, reconciliátur perturbáta consciéntia, reparátur grátia pérdita, tuétur homo a futúra ira, et occúrrunt sibi mútuo, in ósculo sancto, Deus et pænitens ánima.

4. Húmilis peccatórum contrítio acceptábile tibi est, Dómine, sacrificium, longe suávius odórans in conspéctu tuo, quam thuris incénsum. Hæc est gratum étiam unguéntum, quod sacris pédibus tuis infúndi voluísti : quia cor contrítum et humiliátum numquam despexísti. Ibi est locus refú-

gii a fácie iræ inimíci. Ibi emendátur et ablúitur, quidquid aliúnde contráctum est et inquinátum.

CAPUT LIII

QUOD GRÁTIA DEI NON MISCÉTUR TERRÉNA

SAPIÉNTIBUS

1. Fili, pretiósa est grátia mea, non pátitur se miscéri extrá-neis rebus nec consolatióibus terrénis. Abícere ergo opórtet ómnia impediménta grátiae, si optas eius infusióem suscípere. Pete secrétum tibi, ama solus habitáre tecum, nullíus requíre confabulatióem : sed magis ad Deum devótam effúnde precem, ut compúntam téneas mentem et puram consciéntiam. Totum mundum nihil ástima ; Dei vacatióem ómnibus exterióribus antepóne. Non enim póteris mihi vacáre et in transitóriis páriter delectári. A notis et a caris opórtet elongári, et ab omni temporáli solácio mentem tenére privátam. Sic óbsecrat beátus apóstolus Petrus, ut tamquam ádvenas et peregrínos in hoc mundo se contíneant Christi fidéles.

2. O quanta fidúcia erit moritúro, quem nullíus rei afféctus détinet in mundo. Sed sic segregátum cor habére ab ómnibus, æger necdum capit ánimus, nec animális homo novit intérni hóminis libertátem. Attamen si vere velit esse spirituális, opórtet eum renunciáre tam remótis quam propínquis, et a némine magis cavére, quam a se ipso. Si temetíp-

LIBER III, CAPUT LIV

sum perfécte víceris, cétera facílius subiugábis. Perfécta victória est de semetípso triumpháre. Qui enim semetípsum subiéctum tenet, ut sensuálitati ratióni, et ratió in cunctis obœdiat mihi, hic vere victor est sui et dóminus mundi.

3. Si ad hunc ápicem scándere gliscis, opórtet viríliter incípere, et secúrim ad radicem pónere, ut evéllas et déstruas occúltam inordinátam inclinatióem ad teípsum et ad omne privátum et materiále bonum. Ex hoc vítio, quod homo semetípsum nimis inordináte díligit, pene totum pendet, quidquid radicáliter vincéndum est : quo devícto et subácto malo pax magna et tranquíllitas erit contínuo. Sed quia pauci sibi ipsis perfécte mori labórant, nec plene extra se tendunt, proptérea in se implicáti rémanent, nec supra se in spírítu elevári possunt. Qui autem líbere mecum ambuláre desíderat, necesse est, ut omnes pravas et inordinátas affectiões suas mortíficet, atque nulli creatúræ priváto amóre concupiscenter inháreat.

CAPUT LIV

DE DIVÉRSIS MÓTIBUS NATÚRÆ ET GRÁTIAE

1. Fili, diligénter advérte motus natúræ et grátiaë, quia valde contrárie et subtiliter movéntur, et vix, nisi a spirituáli et íntimo illumináto hómíne, discernúntur. Omnes quidem bonum áppetunt, et áliquíd boni in suis dictis vel factis præténdunt ; ídeo sub spécíe boni multi fallúntur.

2. Natúra cállida est, et multos trahit, illáqueat et décipit, et se semper pro fine habet : sed grátia simpliciter ámbulat, ab omni spécie mala declínat, fallácias non præténdit, et ómnia pure propter Deum agit, in quo et fináliter requiêscit.

3. Natúra invíte vult mori, nec premi, nec superári, nec subesse, nec sponte subiugári : grátia vero studet mortificatióni própriae, resístit sensualitati, quærit súbici, áppetit vinci, nec própria vult libertáte fungi ; sub disciplína amat teneri, nec alicui cupit dominári, sed sub Deo semper vívere, stare et esse ; atque propter Deum omni humánæ creatúræ humíliter paráta est inclinári.

4. Natúra pro suo cómodo labórat, et quid lucri ex álio sibi provéniat, atténdit : grátia autem, non quid sibi útile et commodósum sit, sed quod multis profíciat, magis consíderat.

5. Natúra libénter honórem et reveréntiam áccipit : grátia vero omnem honórem et glóriam Deo fidéliter attríbuit.

6. Natúra confusiónem timet et contéptum : grátia autem gaudet pro nómine Iesu pati contuméliam.

7. Natúra ótium amat et quiétem corporálem : grátia vero vácuá esse non potest, sed libénter ampléctitur labórem.

8. Natúra quærit habére curiósá et pulchra, abhórret vília et grossa : grátia vero simplicibus delectátur et humílibus, áspera non aspernátur, nec vetústis réfugit índui pannis.

9. Natúra réspicit temporália, gaudet ad lucra terréna, tri-

státur de damno, irritátur levi iniúriæ verbo : sed grátia at-téndit æténa, non inhæret temporálibus, nec in perditíone rerum turbátur, neque verbis durióribus acerbátur ; quia thesáurum suum et gáudium in cælo, ubi nil perit, constituit.

10. Natúra cúpida est, et libéntius áccipit quam donat, amat própria et priváta : grátia autem pia est et commúnis, vitat singulária, contentátur paucis, beátius dare iúdicat quam accípere.

11. Natúra inclínat ad creatúras, ad carnem própriam, ad vanitátes et discúrsus : sed grátia trahit ad Deum et ad virtútes, renúnciat creatúris, fugit mundum, odit carnis desidéria, restríngit evagatiónes, erubéscit in público apparére.

12. Natúra libénter áliquod solácium habet extérnum, in quo delectétur ad sensum : sed grátia in solo Deo quærit consolári, et in summo bono super ómnia visibília delectári.

13. Natúra totum agit propter lucrum et cómmodum próprium, nihil gratis fácere potest, sed aut æquále, aut mélius, aut laudem vel favórem pro benefáctis cónsequi sperat, et multum ponderári sua gesta et dona concupíscit : grátia vero nil temporále quærit, nec áliud præmium, quam Deum solum pro mercéde póstulat ; nec ámplius de temporálibus necessariis desidérat, nisi quantum hæc sibi ad assecutió-nem æternórum váleant deservíre.

14. Natúra gaudet de amícis multis et propínquis, gloriá-tur de nóbili loco et ortu géneris, arrídet poténtibus, blandí-

tur divítibus, appláudit sibi simílibus : grátia autem et inimícos díligit, nec de amicórum turba extóllitur, nec locum nec ortum natálium réputat, nisi virtus maior ibi fúerit ; favet magis páuperi quam díviti, compátitur plus innocénti quam poténti ; congáudet veráci, non falláci ; exhortátur semper bonos melióra charísmata æmulári, et Filio Dei per virtútes assimilári.

15. Natúra de deféctu et moléstia cito conquéritur : grátia constánter fert inópiam.

16. Natúra ómnia ad se refléctit, pro se certat et árguit : grátia autem ad Deum cuncta redúcit, unde origináliter emánant ; nihil boni sibi ascríbit, nec arrogánter præsumit ; non conténdit, nec suam senténtiam áliis præfert ; sed in omni sensu et intelléctu ætérnæ sapiéntiæ ac divíno exámini se submíttit. Natúra áppetit scire secréta et nova audíre ; vult extérius apparére et multa per sensus experíri ; desidérat agnósci et ágere, unde laus et admirátio procédit : sed grátia non curat nova nec curiósa percípere ; quia totum hoc de vetustáte corruptiónis est ortum, cum nihil novum et durábile sit super terram. Docet ítaque sensus restríngere, vanam complacéntiam et ostentatióem devitáre, laudánda et digne miránda humíliter abscondere, et de omni re et in omni sciéntia utilitátis fructum atque Dei laudem et honórem quærere. Non vult se nec sua prædicári, sed Deum in donis suis optat benedíci, qui cuncta ex mera caritáte largítur.

17. Hæc grátia supernaturále lumen et quoddam Dei spe-

LIBER III, CAPUT LV

ciále donum est, et próprie electórum signáculum et pignus salútis æternæ : quæ hóminem de terrénis ad cæléstia amánda sustóllit, et de carnáli spirituálem éfficit. Quanto ígitur natúra ámplius prémitur et víncitur, tanto maior grátia infúnditur ; et cotídie novis visitatióibus intérior homo secúndum imáginem Dei reformátur.

CAPUT LV

DE CORRUPTIÓNE NATÚRÆ ET EFFICÁCIA GRÁTIAE DIVÍNÆ

1. Dómine Deus meus, qui me creásti ad imáginem et similitúdinem tuam, concéde mihi hanc grátiam, quam ostendísti tam magnam et necessáriam ad salútem, ut vincam pés-simam natúram meam, trahéntem ad peccáta et in perditionem. Séntio enim in carne mea legem peccáti, contradicéntem legi mentis meæ, et captívum me ducéntem ad obœdiéndum sensualitáti in multis ; nec possum resístere passionibus eius, nisi assístat tua sanctíssima grátia, cordi meo ardénter infúsa.

2. Opus est grátia tua, et magna grátia, ut vincátur natúra ad malum semper prona ab adulescéntia sua. Nam per primum hóminem Adam lapsa, et vitiáta per peccátum, in omnes hómines pœna huius máculæ descéndit : ut ipsa natúra, quæ bene et recta a te cóndita fuit, pro vítio iam et infirmitáte corrúptæ natúráe ponátur, eo quod motus eius, sibi relíctus, ad

malum et inferióra trahit. Nam módica vis, quæ remánsit, est tamquam scintílla quædam latens in cínere. Hæc est ipsa rátio naturális, circumfúsa magna calígine, adhuc iudícium habens boni et mali, veri falsíque distántiam ; licet ímpotens sit adimplére omne, quod ápprobat, nec pleno iam lúmine veritátis, nec sanitáte affectiόνum suárum potiátur.

3. Hinc est, Deus meus, quod condeléctor legi tuæ secúndum interiorem hóminem, sciens, mandátum tuum fore bonum, iustum et sanctum, árguens étiam omne malum, et peccátum fugiéndum. Carne autem sérvio legi peccáti, dum magis sensualitáti obœdio, quam ratióni. Hinc est, quod vel le bonum mihi ádiacet, perfícere autem non invénio. Hinc sæpe multa bona propóno, sed quia grátia deest ad iuvándum infirmitátem meam, ex levi resisténtia resílio et deficio. Hinc áccidit, quod viam perfectiόνis agnósco, et quáliter ágere débeam, clare satis vídeo : sed própriæ corruptiόνis póndere pressus ad perfectióra non assúrgo.

4. O quam máxime est mihi necessária, Dómine, tua grátia, ad inchoándum bonum, ad proficiéndum et ad perficiéndum ! Nam sine ea nihil possum fácere : ómnia autem possum in te, confortánte me grátia. O vere cæléstis grátia, sine qua nulla sunt própria mérita, nulla quoque dona naturæ ponderánda ! Nihil artes, nihil divítiæ, nihil pulchritúdo vel fortitúdo, nihil ingénium vel eloquéntia valent apud te, Dómine, sine grátia. Nam dona naturæ bonis et malis sunt commúnia : electórum autem próprium donum est grátia

LIBER III, CAPUT LVI

sive diléctio ; qua insigníti digni habéntur vita æténa. Tantum éminet hæc grátia, ut nec donum prophetiæ, nec signórum operátio, nec quantálibet alta speculátio áliquid æstiméntur sine ea. Sed neque fides, neque spes, neque áliæ virtútes tibi accéptæ sunt sine caritate et grátia.

5. O beatíssima grátia, quæ páuperem spíritu virtútibus dívitem facis, et dívitem multis bonis húmilem corde reddis ! Veni, descénde ad me, reple me mane consolatióne tua, ne deficiat præ lassitúdine et ariditate mentis ánima mea. Obsecro, Dómine, ut invéniam grátiam in óculis tuis : súfficit enim mihi grátia tua, céteris non obténtis, quæ desíderat nátura. Si fúero tentátus et vexátus tribulatióibus multis, non timébo mala, dum mecum fúerit grátia tua. Ipsa fortitúdo mea, ipsa consílium confert et auxílium. Cunctis hóstibus poténtior est, et sapiéntior univérsis sapiéntibus.

6. Magístra est veritátis, doctrix disciplínæ, lumen cordis, solámen pressúræ, fugátrix tristítiæ, ablátrix timóris, nutrix devotiónis, prodúctrix lacrimárum. Quid sum sine ea, nisi áridum lignum, et stipes inútilis ad eiciéndum ? Tua ergo me, Dómine, grátia semper et prævéniat et sequátur, ac bonis opéribus iúgiter præstet esse inténtum, per Iesum Christum, filium tuum. Amen.

CAPUT LVI

QUOD NOS IPSOS ABNEGÁRE ET CHRISTUM IMITÁRI
DEBÉMUS PER CRUCEM

1. Fili, quantum a te vales exíre, tantum in me póteris transíre. Sicut nihil foris concupíscere intérnam pacem facit, sic se intérius relínquere Deo coniúngit. Volo te addíscere perféctam abnegatióem tui in voluntáte mea sine contradictiône et queréla. Séquere me : Ego sum via, véritas et vita. Sine via non itur, sine veritáte non cognóscitur, sine vita non vívitur. Ego sum via, quam sequi debes ; véritas, cui crédere debes ; vita, quam speráre debes. Ego sum via inviolábilis, véritas infallíbilis, vita interminábilis. Ego sum via rectíssima, véritas supréma, vita vera, vita beáta, vita increáta. Si mánseris in via mea, cognósces veritátem, et véritas liberábit te, et apprehéndes vitam ætérnam.

2. Si vis ad vitam íngredi, serva mandáta. Si vis veritátem cognóscere, crede mihi. Si vis perféctus esse, vende ómnia. Si vis esse discípulus meus, ábnege temetípsum. Si vis beátam vitam possidére, præséntem vitam contémne. Si vis exaltári in cælo, humília te in mundo. Si vis regnáre mecum, porta crucem mecum. Soli enim servi crucis invéniunt viam beatitúdinis et veræ lucis.

3. Dómine Iesu, quia arcta erat vita tua et mundo despécta, dona mihi te cum mundi despéctu imitári. Non enim maior est servus dómينو suo, nec discípulus supra magístrum. Exerceátur servus tuus in vita tua, quia ibi est salus mea et sáncritas vera. Quidquid extra eam lego vel áudio, non me récreat nec deléctat plene.

4. Fili, quia hæc scis et legísti ómnia, beátus eris, si féceris

LIBER III, CAPUT LVII

ea. Qui habet mandáta mea et servat ea, ipse est, qui díligit me : et ego díligam eum et manifestábo ei meípsum, et fáciam eum consedére mecum in regno Patris mei.

5. Dómine Iesu, sicut dixísti et promisísti, sic útique fiat, et mihi promeréri contíngat. Suscépi, suscépi de manu tua crucem ; portábo, et portábo eam usque ad mortem, sicut imposuísti mihi. Vere vita boni mónachi crux est, sed dux paradísi. Incéptum est, retro abíre non licet, nec relínquere opórtet.

6. Eia fratres, pergámus simul, Iesus erit nobíscum. Propter Iesum suscépimus hanc crucem : propter Iesum perseverémus in cruce. Erit adiútor noster, qui est dux noster et præcéssor. En, rex noster ingréditur ante nos, qui pugnábit pro nobis. Sequámur viríliter, nemo métuat terróres ; simus paráti mori fórtiter in bello, nec inferámus crimen glóriæ nostræ, ut fugiámus a cruce.

CAPUT LVII

QUOD HOMO NON SIT NIMIS DEJÉCTUS, QUANDO IN ÁLIQUOS LÁBITUR DEFÉCTUS

1. Fili, magis placent mihi patiéntia et humílitas in advérsis, quam multa consolátio et devótio in prósperis. Ut quid te contrístat parvum factum contra te dictum ? Si ámplius fuisset, commoveri non debuísses. Sed nunc permítte transíre ; non est primum, nec novum, nec últimum erit, si diu víxeris.

Satis virilis es, quámdui nil óbviat advérsi. Bene étiam cónsulis, et álios nosti roboráre verbis ; sed cum ad iánuam tuam venit repentiná tribulátio, déficis consílio et róbre. Attén-de magnam fragilitátem tuam, quam sápius experíris in módicis obiéctis ; tamen pro salúte tua ista fiunt, cum hæc et simília contíngunt.

2. Pone, ut mélius nosti, ex corde ; et si te tétigit, non tamen deíciat nec diu ímplicet. Ad minus sústine patiénter, si non potes gaudénter. Etiam si minus libénter audis, et indignatiónem sentis : réprime te, nec patiáris áliquíd inordinátum ex ore tuo exíre, unde párvuli scandalizéntur. Cito conquiescet commótió excitáta, et dolor intérnus reverténte dulcorábitur grátia. Adhuc vivo ego, dicit Dóminus, iuváre te parátus, et sólito ámplius consolári, si confísus fúeris mihi, et devóte invocáveris.

3. Animæquior esto, et ad maiórem sustinéntiam accíngere. Non est totum frustrátum, si te sápius pécipis tribulátum vel gráviter tentátum. Homo es, et non Deus ; caro es, non ángelus. Quómodo tu posses semper in eódem statu virtútis permanére, quando hoc défuit ángelo in cælo, et primo hómini in paradíso ? Ego sum, qui mæréntes érgo sospitáte, et suam cognoscéntes infirmitátem ad meam próveho divinitátem.

4. Dómine, benedíctum sit verbum tuum, dulce super mel et favum ori meo. Quid fácerem in tantis tribulatió nibus et angúst iis meis, nisi me confortáres tuis sanctis sermónibus ?

Dúmmodo tandem ad portum salútis pervéniam, quid curæ est, quæ et quanta passus fúero ? Da finem bonum, da felícem ex hoc mundo tránsitum. Meménto mei, Deus meus, et dírige me recto itínere in regnum tuum. Amen.

CAPUT LVIII

DE ALTIÓRIBUS REBUS ET OCCÚLTIS IUDÍCIIS DEI NON SCRUTÁNDIS

1. Fili, cáveas disputáre de altis matériis et de occúltis Dei iudíciis : cur iste sic relínquitur et ille ad tantam grátiam asúmitur, cur étiam iste tantum afflígitur et ille tam exímie exaltátur. Ista omnem humánam facultátem excédunt, nec ad investigándum iudícium divínium ulla rátio prævalet, vel disputátio. Quando ergo hæc tibi súggerit inimícus, vel étiam quidam curiosi inquíruunt hómines, respónde illud prophétæ : Iustus es, Dómine, et rectum iudícium tuum. Et illud : Iudícia Dómini vera, iustificáta in semetípse. Iudícia mea metuénda sunt, non discutiénda ; quia humáno intelléctui sunt incomprehensibília.

2. Noli étiam inquírerere nec disputáre de méritis sanctórum, quis álio sit sánctior, aut quis maior fúerit in regno cælórum. Tália génerant sæpe lites et contentiónes inútiles, nútriunt quoque supérbiam et vanam glóriam : unde oriúntur invídiæ et dissensiónes, dum iste illum sanctum, et álius álium conátur supérbe præférre. Tália autem velle scire et investigáre nullum fructum áfferunt, sed magis sanctis dísplicent :

quia non sum Deus dissensionis, sed pacis ; quæ pax magis in humilitate vera, quam in propria exaltatione consistit.

3. Quidam zelo dilectionis trahuntur ad hos vel ad illos ampliori affectu, sed humano potius quam divino. Ego sum, qui cunctos condidi sanctos ; ego donavi gratiam, ego prestiti gloriam. Ego novi singulorum merita ; ego prævieni eos in benedictionibus dulcedinis meæ. Ego præscivi dilectos ante sæcula ; ego eos elegi de mundo, non ipsi me praelegerunt. Ego vocavi per gratiam, attraxi per misericordiam ; ego perduxi eos per tentationes varias. Ego infudi consolationes magnificas, ego dedi perseverantiam, ego coronavi eorum patientiam.

4. Ego primum et novissimum agnosco, ego omnes inestimabili dilectione amplector. Ego laudandus sum in omnibus sanctis meis ; ego super omnia benedicendus sum, et honorandus in singulis, quos sic gloriose magnificavi et prædestinavi, sine ullis præcedentibus propriis meritis. Qui ergo unum de minimis meis contempserit, nec magnum honorat ; quia pusillum et magnum ego feci. Et qui derogat alicui sanctorum, derogat et mihi, et ceteris omnibus in regno cælorum. Omnes unum sunt per caritatis vinculum ; idem sentiunt, idem volunt, et omnes in unum se diligunt.

5. Adhuc autem, quod multo altius est, plus me, quam se et sua merita diligunt. Nam supra se rapti, et extra propriam dilectionem tracti, toti in amorem mei pergunt, in quo fruitive quiescunt. Nihil est, quod eos avertere possit aut depri-

mere : quippe qui ætérna veritáte pleni, igne ardésunt inextinguíbilis caritátis. Táceant ígitur carnáles et animáles hómines de sanctórum statu dissérere, qui non norunt nisi priváta gáudia dilígere. Demunt et addunt pro sua inclinatóne, non prout placet ætérnæ veritáti.

6. In multis est ignorántia, eórum máxime, qui parum illumináti, raro áliquem perfécta dilectióne spirituáli dilígere norunt. Multum adhuc naturáli afféctu et humána amicítia ad hos vel ad illos trahúntur, et sicut in inferióribus se habent, ita et de cæléstibus imaginántur. Sed est distántia incomparábilis, quæ imperfécti cógitant, et quæ illumináti viri per revelatióem supérnam specularúntur.

7. Cave ergo, fili, de istis curióse tractáre, quæ tuam sciéntiam excédunt ; sed hoc magis sátage et inténde, ut vel mínimus in regno Dei queas inveníri. Et si quispiam sciret, quis álio sánctior esset, vel maior haberétur in regno cælórum : quid ei hæc notítia prodésset, nisi se ex hac cognitióne coram me humiliáret, et in maiórem nóminis mei laudem exúrgeret ? Multo accéptius Deo facit, qui de peccatórum suórum magnitúdine et virtútum suárum parvitáte cógitat, et quam longe a perfectióne sanctórum distat, quam is, qui de eórum maioritáte vel parvitáte dísputat. Mélius est sanctos devótis précibus et lácrimis exoráre, et eórum gloriósa suffrágia húmili mente imploráre, quam eórum secréta vana inquisitióne perscrutári.

8. Illi bene et óptime contentántur, si hómines scirent con-

tentári et vanilóquia sua compéscere. Non gloriántur de própriis méritis, quippe qui sibi nihil bonitátis ascríbunt, sed totum mihi, quóniam ipsis cuncta ex infiníta caritáte mea donávi. Tanto amóre divinitátis et gáudio supereffluénti repléntur, ut nihil eis desit glóriæ, nihilque possit deesse felicitátis. Omnes sancti, quanto altióres in glória, tanto humilióres in se ipsis, et mihi vicinióres et dilectióres exsístunt. Ideóque habes scriptum, quia mittébant corónas suas ante Deum, et cecidérunt in fácies suas coram Agno, et adoravérunt Vivéntem in sæcula sæculórum.

9. Multi quærunt, quis maior sit in regno Dei ; qui ignorant, an cum mínimis erunt digni computári. Magnum est vel mínimum esse in cælo, ubi omnes magni sunt : quia omnes filii Dei vocabúntur et erunt. Mínimus erit in mille, et peccátor centum annórum moriétur. Cum enim quærerent discípuli, quis maior esset in regno cælórum, tale audiérunt respónsum : Nisi convérsi fuéritis et efficiámini sicut párvuli, non intrábitis in regnum cælórum. Quicúmque ergo humiliáverit se, sicut párvulus iste, hic maior est in regno cælórum.

10. Væ eis, qui cum párvulis humiliáre se sponte dedignántur, quóniam húmilis iánua regni cæléstis eos non admíttet intráre. Væ étiam divítibus, qui habent hic consolatiónes suas, quia paupéribus intrántibus in regnum Dei ipsi stabunt foris eiulántes. Gaudéte húmiles, et exsultáte páuperes, quia vestrum est regnum Dei, si tamen in veritáte ambulátis.

CAPUT LIX

QUOD OMNIS SPES ET FIDÚCIA IN SOLO DEO EST

FIGÉNDÁ

1. Dómine, quæ est fidúcia mea, quam in hac vita hábeo ? aut quod maius solácium meum ex ómnibus apparéntibus sub cælo ? Nonne tu, Dómine Deus meus, cuius misericórdiæ non est númerus ? Ubi mihi bene fuit sine te ? Aut quando male esse pótuit præsente te ? Malo pauper esse propter te, quam dives sine te. Eligo pótius tecum in terra peregrinári, quam sine te cælum possidére. Ubi tu, ibi cælum ; atque ibi mors et inférnus, ubi tu non es. Tu mihi in desidério es ; et ídeo post te gémere, clamáre et exoráre necesse est. In nullo dénique possum plene confídere, qui in necessitatibus auxiliétur opportúnis, nisi in te solo Deo meo. Tu es spes mea, tu fidúcia mea, tu consolátor meus et fidelíssimus in ómnibus.

2. Omnes, quæ sua sunt, quærunt : tu salútem meam et proféctum meum solúmmodo prætendis, et ómnia in bonum mihi convértis. Etiam si váriis tentatióibus et adversitatibus expónas me, hoc totum ad utilitátem meam órdis, qui mille modis diléctos tuos probáre consuevísti. In qua probatióne non minus díligi debes et laudári, quam si cæléstibus consolatióibus me repléres.

3. In te ergo, Dómine Deus, pono totam spem meam et refúgium, in te omnem tribulatióem et angústiam meam

constituo ; quia totum infirmum et instabile invénio, quidquid extra te conspicio. Non enim pröderunt multi amici, neque fortes auxiliáarii adiuváre póterunt, nec prudentes consiliáarii respónsum útile dare, neque libri doctórum consolári, nec áliqua pretiósa substántia liberáre, nec locus áliquis secrétus et amoenus contutári : si tu ipse non assístas, iuves, confórtes, consoléris, ínstruas et custódias.

4. Omnia namque, quæ ad pacem vidéntur esse et felicitatem habéndam, te absénte nihil sunt, nihilque felicitátis in veritaté cónferunt. Finis ergo ómnium bonórum et altitúdo vitæ et profúnditas eloquiórum tu es ; et in te super ómnia speráre fortíssimum solácium servórum tuórum. Ad te sunt óculi mei, in te confído, Deus meus, misericórdiarum Pater. Bénedic et sanctífica ánimam meam benedictióne cælésti, ut fiat habitátio sancta tua, et sedes æternæ glóriæ tuæ, nihilque in templo tuæ dignitátis inveniátur, quod óculos tuæ maiestátis offéndat. Secúndum magnitúdinem bonitátis tuæ et multitúdinem miseratiónum tuárum respice in me, et exáudi oratiónem páuperis servi tui, longe exsulántis in regióne umbræ mortis. Prótege et consérva ánimam sérvuli tui inter tot discrímína vitæ corruptíbilis, ac comitánte grátia tua, dírige per viam pacis ad pátriam perpétuæ claritátis. Amen.

LIBER IV DE SACRAMENTO Devóta exhortátio ad sacram communiónem

VOX CHRISTI.

LIBER IV, CAPUT I

Veníte ad me, omnes, qui laborátis et oneráti estis, et ego reficiam vos, dicit Dóminus. Panis, quem ego dabo, caro mea est, pro mundi vita. Accípite et comédite, hoc est Corpus meum, quod pro vobis tradétur : hoc fácite in meam commemoratiónem. Qui mandúcat meam carnem, et bibit meum ságuinem, in me manet, et ego in illo. Verba, quæ ego locútus sum vobis, spíritus et vita sunt.

CAPUT I

CUM QUANTA REVERÉNTIA CHRISTUS SIT SUSCIPÍENDUS

Vox discípuli.

1. Hæc sunt verba tua, Christe, véritas æténa, quamvis non uno témpore proláta, nec uno in loco conscrípta. Quia ergo tua sunt et vera, gratánte mihi et fidéliter cuncta sunt accipiénda. Tua sunt, et tu ea protulísti ; et mea quoque sunt, quia pro salúte mea ea edidísti. Libénter suscípio ea ex ore tuo, ut árctius inserántur cordi meo. Excitant me verba tantæ pietátis, plena dulcédinis et dilectiónis ; sed terrent me delícta própria, et ad capiénda tanta mystéria me revérberat impúra consciéntia. Próvocat me dulcédo verbórum tuórum, sed ónerat multitúdo vitiórum meórum.

2. Iubes, ut fiduciáliter ad te accédam, si tecum velim habére partem, et ut immortalitátis accípiam alimóniam, si ætér-

nam cúpiam obtinére vitam et glóriam. Veníte, inquis, ad me omnes, qui laborátis et oneráti estis, et ego reficiam vos. O dulce et amicábile verbum in aure peccatóris, quod tu, Dómine Deus meus, egénium et páuperem invítas ad comuniónem tui sanctíssimi Córporis. Sed quis ego sum, Dómine, ut ad te præsúmam accédere ? Ecce, cæli cælórum te non cápiunt ; et tu dicis : Veníte ad me omnes.

3. Quid sibi vult ista piíssima dignátio et tam amicábilis invitátio ? Quómodo ausus ero veníre, qui nihil boni mihi cónsocius sum, unde possim præsumere ? Quómodo te introdúcam in domum meam, qui sápius offéndi benigníssimam fáciem tuam ? Reveréntur ángeli et archángeli, métuunt sancti et iusti ; et tu dicis : Veníte ad me omnes ? Nisi tu, Dómine, hoc díceres, quis verum esse créderet ? Et nisi tu iubéres, quis accédere attentáret?

4. Ecce, Noë, vir iustus, in arcæ fábrica centum annis laborávit, ut cum paucis salvarétur : et ego quómodo me pótero una hora præparáre, ut mundi fabricatórem cum reveréntia sumam ? Móyses, fámulus tuus magnus et speciális amícus tuus, arcam ex lignis imputribílibus fecit, quam et mundíssimo vestívit auro, ut tábulas legis in ea repóneret : et ego, pútrida creatúra, audébo te, conditórem legis ac vitæ datórem, tam fáciie suscípere ? Sálomon, sapientíssimus regum Israel, templum magníficum septem annis in laudem nóminis tui ædificávit, et octo diébus festum dedicatiónis eius celebrávit, mille hóstias pacíficas óbtulit et arcam fœderis in clan-

góre búccinæ et iúbilo in locum sibi præparátum sollémni-
ter collocávit. Et ego infélux et paupérrimus hóminum, quó-
modo te in domum meam introdúcam, qui vix médiam ex-
péndere devóte novi horam, et útinam vel semel digne fere
médiam?

5. O mi Deus, quantum illi ad placéndum tibi ágere studué-
runt ! Heu, quam pusíllum est, quod ago : quam breve éx-
pleo tempus, cum me ad comunicándum dispóno ! Raro
totus colléctus, rarissime ab omni distractióne purgátus. Et
certe in tua salutári deitátis præsentia nulla debéret occúr-
rere índecens cogitátio, nulla étiam occupáre creatúra : quia
non ángelum, sed angelórum Dóminum susceptúrus sum
hospítio.

6. Est tamen valde magna distántia inter arcam fœderis cum
suis reliquiis et mundíssimum corpus tuum cum suis ineffa-
bílibus virtútibus ; inter legália illa sacrificia futurórum præ-
figurátiva et veram córporis tui hóstiam, ómnium antiquó-
rum sacrificiórum completívam.

7. Quare ígitur non magis ad tuam venerábilem inardésco
præsentiam ? Cur non maióri me præparo sollicitúdine ad
tua sancta suménda, quando illi antíqui sancti patriárchæ et
prophétæ, reges quoque et príncipes, cum univérso pópulo,
tantum devotiónis demonstrárunt afféctum erga cultum
divínium?

8. Saltávit devotíssimus rex David coram arca Dei totis ví-
ribus, recólens benefícia olim indúlta pátribus ; fecit divérsi

géneris órgana, psalmos édidit, et cantári instituit cum lætítia, cécinít et ipse frequénter in cíthara, Spíritus Sancti afflátus grátia ; dócuit pópulum Israel toto corde Deum laudáre, et ore cónsono diébus síngulis benedícere et prædicáre. Si tanta agebátur tunc devótio, ac divínæ laudis éxstitit recordátio coram arca testaménti : quanta nunc mihi et omni pópulo christiáno habénda est reveréntia et devótio in præsentia sacraménti, in sumptióne excellentíssimi córporis Christi?

9. Currunt multi ad diversa loca pro visitándis reliquiis sanctórum, et mirántur audítis gestis eórum, ampla ædifícia templórum inspíciunt, et osculántur séricis et auro involúta sacra ossa ipsórum. Et ecce, tu præsens es hic apud me in altári, Deus meus, Sanctus sanctórum, Creátor hóminum, et Dóminus angelórum. Sæpe in tálibus vidéndis curiósitas est hóminum et nóvitas invisórum, et módicus reportátur emendatiónis fructus, máxime ubi est tam levis sine vera contritióne discúrsus. Hic autem in sacraménto altáris totus præsens es, Deus meus, homo Christus Iesus : ubi et copiósus percípitur æternæ salútis fructus, quotiescúmque fúeris dígne ac devóte suscéptus. Ad istud vero non trahit lévitas álíqua, nec curiósitas aut sensuálitás, sed firma fides, devóta spes et sincéra caritas.

10. O invisíbilis condítor mundi Deus, quam mirabíliter agis nobíscum ; quam suáviter et gratióse cum eléctis tuis dispónis, quibus temetípsum in sacraménto suméndum propónis ! Hoc namque omnem intelléctum súperat ; hoc spe-

ciáliter devotórum corda trahit et accéndit afféctum. Ipsi enim veri fidéles tui, qui totam vitam suam ad emendatió-nem dispónunt, ex hoc digníssimo sacraménto magnam devotió-nis grátiam et virtútis amórem frequénter recípiunt.

11. O admirábilis et abscondita grátia sacraménti, quam norunt tantum Christi fidéles, infidéles autem et peccátis serviéntes experíri non possunt ! In hoc sacraménto confértur spirituális grátia, et reparátur in ánima virtus amíssa, et per peccátum deformáta re-dit pulchritúdo. Tanta est aliquánd-o hæc grátia, ut ex plenitúdine collátæ devotió-nis non tantum mens, sed et débile corpus vires sibi præstítas séntiat amplióres.

12. Doléndum tamen valde et miserándum super tepiditate et negligéntia nostra, quod non maióri affectiône trá-himur ad Christum suméndum, in quo tota spes salvandórum consístit et méritum. Ipse enim est sanctificátio nostra et redémptio ; ipse consolátio viatórum, et sanctórum ætér-na fruítio. Doléndum ítaque valde, quod multi tam parum hoc salutáre mystérium advértunt, quod cælum lætíficat, et mundum consérvat univérsum. Heu cécitas et durítia cordis humáni, tam ineffábile donum non magis atténdere, et ex cotidiáno usu étiam ad inadverténtiam deflúere!

13. Si enim hoc sanctíssimum sacraméntum in uno tantum celebrarétur loco, et ab uno tantum consecrarétur sacerdote in mundo : quanto putas desidério ad illum locum et ad talem Dei sacerdotem hómines afficeréntur, ut divína my-

stéria celebrári vidérent ? Nunc autem multi facti sunt sacerdotes, et in multis locis offertur Christus, ut tanto maior appareat grátia et diléctio Dei ad hóminem, quanto látius est sacra commúnio diffúsa per orbem. Grátias tibi, Iesu bone, pastor ætérne, qui nos páuperes et éxsules dignátus es pretiósó córpore et sánguine tuo refícere, et ad hæc mystéria percipiéndá étiam próprii oris tui allóquio invitáre, dicéndo : Veníte ad me omnes, qui laborátis et oneráti estis, et ego reficiam vos.

CAPUT II

QUOD MAGNA BÓNITAS ET CÁRITAS DEI IN SACRAMÉNTO HÓMINI EXHIBÉTUR

VOX DISCÍPULI.

1. Super bonitáte tua et magna misericórdia tua, Dómine, confisus, accédo æger ad Salvatórem, esúriens et sítiens ad fontem vitæ, egénus ad Regem cæli, servus ad Dóminum, creatúra ad Creatórem, desolátus ad meum pium Consolatórem. Sed unde hoc mihi, ut vénias ad me ? Quis ego sum, ut præstes mihi teípsum ? Quómodo audet peccátor coram te apparére ? et tu quómodo dignáris ad peccatórem veníre ? Tu nosti servum tuum, et scis, quia nil boni in se habet, unde hoc illi præstes. Confíteor igitur vilitátem meam, agnósko tuam bonitátem, laudo pietátem, et grátias ago propter nímiám caritátem. Propter temetípsum enim hoc facis, non

propter mea mérita ; ut bónitas tua mihi magis innotéscat, caritas ámplior ingerátur, et humílitas perféctius commendétur. Quia ergo tibi hoc placet, et tu sic fieri iussísti, placet et mihi dignátio tua ; et útinam iníquitas mea non obsístat!

2. O dulcíssime et benigníssime Iesu, quanta tibi reveréntia et gratiárum áctio cum perpétua laude pro susceptiône sacri córporis tui debétur, cuius dignitátem nullus hóminum explicáre potens invenítur ! Sed quid cogitábo in hac communióne, in accéssu ad Dóminum meum, quem débite venerári néqueo, et tamen devóte suscípere desidéro ? Quid cogitábo mélius et salúbrius, nisi meípsum totáliter humiliándo coram te, et tuam infinítam bonitátem exaltándo supra me ? Laudo te, Deus meus, et exálto in ætérnum. Despício me, et subício tibi in profúndum vilitátis meæ.

3. Ecce, tu Sanctus sanctórum, et ego sordes peccatórum. Ecce, tu inclínas te ad me, qui non sum dignus ad te respícere. Ecce, tu venis ad me, tu vis esse mecum, tu invítas ad convívium tuum. Tu mihi dare vis cæléstem cibum et panem angelórum ad manducándum : non álium sane quam teípsum, panem vivum, qui de cælo descendísti, et das vitam mundo.

4. Ecce, unde diléctio procedit, qualis dignátio illucéscit ! quam magnæ gratiárum actiões et laudes tibi pro his debéntur ! O quam salutáre et útile consílium tuum, cum istud instituísti ! quam suáve et iucúndum convívium, cum teípsum in cibum donásti ! O quam admirábilis operátio tua,

Dómine ! quam potens virtus tua ! quam infallíbilis véritas tua ! Dixísti enim, et facta sunt ómnia ; et hoc factum est, quod ipse iussísti.

5. Mira res, et fide digna, ac humánum vincens intelléctum : quod tu, Dómine Deus meus, verus Deus et homo, sub mó-dica spécie panis et vini ínteger continéris, et sine consump-tióne a suménte manducáris. Tu, Dómine universórum, qui nullíus habes indigéntiam, voluísti per sacraméntum tuum habitáre in nobis ; consérva cor meum et corpus immaculá-tum ; ut læta et pura consciéntia sápius tua váleam celebráre mystéria, et ad meam perpétuam accípere salútem, quæ ad tuum præcípue honórem et memoriále perénne sanxísti et instituísti.

6. Lætáre, ánima mea, et grátias age Deo pro tam nóbili múnere et solácio singulári in hac lacrimárum valle tibi re-lícto. Nam quótiens hoc mystérium recólis et Christi Cor-pus áccipis, tótiens tuæ redemptiónis opus agis et párticeps ómnium meritórum Christi effícis. Cáritas étenim Christi numquam minúitur, et magnitúdo propitiatiónis eius num-quam exhaurítur. Ideo nova semper mentis renovatióne ad hoc dispónere te debes, et magnum salútis mystérium attén-ta consideratióne pensáre. Ita magnum, novum et iucún-dum tibi vidéri debet, cum célebras aut missam audis, ac si eódem die Christus primum in úterum vírginis descéndens homo factus esset, aut in cruce pendens pro salúte hómi-num paterétur et morerétur.

CAPUT III

QUOD ÚTILE SIT SÆPE COMMUNICÁRE

VOX DISCÍPULI.

1. Ecce, ego ad te vénio, Dómine, ut bene mihi sit ex múnere tuo, et lætíficer in convívio sancto tuo, quod parásti in dulcédine tua páuperi, Deus. Ecce, in te est totum, quod desideráre possum et débeo ; tu salus mea et redémptio, spes et fortitúdo, decus et glória. Lætífica ergo hódie ánimam servi tui, quóniam ad te, Dómine Iesu, ánimam meam levávi. Desídero te nunc devóte ac reverénter suscípere ; cúpio te in domum meam indúcere, quátenus cum Zachæo mérear a te benedíci ac inter fílios Abrahæ computári. Anima mea corpus tuum concupíscit, cor meum tecum uníri desíderat.

2. Trade te mihi, et súfficit. Nam præter te nulla consolátio valet. Sine te esse néqueo, et sine visitatióne tua vívere non váleo. Ideóque opórtet me frequénter ad te accédere, et in remédium salútis meæ recípere ; ne forte defíciam in via, si fúero cælésti fraudátus alimónia. Sic enim tu, misericordíssime Iesu, prædicans pópulis et vários curans languóres, aliquándo dixísti : Nolo eos ieiúnos dimíttre in domum suam, ne defícient in via. Age ígitur hoc mecum modo, qui te pro fidélium consolatióne in Sacraménto reliquisti. Tu es enim suávis reféctio ánimæ : et qui te digne manducáverit, párticeps et heres erit ætérnæ glóriæ. Necessárium quidem mihi est, qui tam sæpe labor et pecco, tam cito torpésco et

defício, ut per frequéntes oratiónes et confessiões ac sacram córporis tui perceptiõnem me rénovem, mundem et accéndam ; ne forte diútius abstinéndo a sancto propósito défluam.

3. Proni enim sunt sensus hóminis ad malum ab adulescén-tia sua ; et nisi succúrrat divína medicína, lábitur homo mox ad peióra. Rétrahit ergo sancta commúnio a malo et confór-tat in bono. Si enim modo tam sæpe néglegens sum et tépi-dus, quando commúnico aut célebro ; quid fieret, si medé-lam non súmerem, et tam grande iuvámen non quærerem ? Et licet omni die non sim aptus, nec ad celebrándum bene dispósitus ; dabo tamen óperam, cóngruis tempóribus diví-na percípere mystéria, ac tantæ grátiae partícipem me præ-bére. Nam hæc est una principális fidélis ánimæ consolá-tio, quámdu peregri nátur a te in mortáli córpore, ut sápius memor Dei sui diléctum suum devóta suscípíat mente.

4. O mira circa nos tuæ pietátis dignátio, quod tu, Dómi-ne Deus, Créátor et Vivificátor ómnium spirítuum, ad pau-pérculam dignáris veníre ánimam, et cum tota divinitáte tua ac humanitáte eius impinguáre esúriem ! O felix mens, et beáta ánimá, quæ te, Dóminum Deum suum, merétur de-vóte suscípere, et in tua susceptiõe spiritali gáudio repléri ! O quam magnum súscipit Dóminum, quam diléctum indú-cit hóspitem, quam iucúndum récipit sócium, quam fidélem accéptat amícum, quam speciósus et nóbilem ampléctitur sponsum præ ómnibus diléctis, et super ómnia desiderábí-

LIBER IV, CAPUT IV

lia amándum ! Síleant a fácie tua, dulcíssime dilécte meus, cælum et terra et omnis ornátus eórum ; quóniam quidquid laudis habent ac decóris, ex dignatióne tuæ est largitátis, nec ad decórem tui pervénient nóminis, cuius sapiéntiæ non est númerus.

CAPUT IV

QUOD MULTA BONA PRÆSTANTUR DEVÓTE

COMMUNICÁNTIBUS

VOX DISCÍPULI.

1. Dómine Deus meus, præveni servum tuum in benedictiónibus dulcédinis tuæ, ut ad tuum magníficum sacraméntum digne ac devóte mérear accédere. Excita cor meum in te, et a gravi torpóre éxue me. Vísita me in salutári tuo ad gustándam in spíritu suavitátem tuam, quæ in hoc sacraménto tamquam in fonte plenárie latet. Illúmina quoque óculos meos ad intuéndum tantum mystérium, et ad credéndum illud indubitáta fide me róborá. Est enim operátio tua, non humána poténtia ; tua sacra institútio, non hómínis adinvéntio. Non enim ad hæc capiéndam et intellegéndam áliquis idóneus per se reperítur, quæ angélicam étiam subtilitátem transcéndunt. Quid ergo ego peccátor indígnus, terra et cinis, de tam alto sacro secréto pótero investigáre et cápere?

2. Dómine, in simplicitáte cordis mei, in bona firma fide et in tua iussióne ad te cum spe ac reveréntia accédo ; et vere

credo, quia tu præsens es hic in sacraménto, Deus et homo. Vis ergo, ut te suscípiam, et meípsum tibi in caritaté úniam. Unde tuam precor cleméntiam, et speciálem ad hoc implóro mihi donári grátiam, ut totus in te liquefíam et amóre peréffluam, atque de nulla aliéna consolatióne ámplius me intrómíttam. Est enim hoc altíssimum et digníssimum sacraméntum, salus ánimæ et córporis, medicína omnis spiritalis languóris, in quo vítia mea curántur, passiónes frenántur, tentatiónes vincúntur aut minuúntur, grátia maior infúnditur, virtus incépta augétur, firmátur fides, spes roborátur, et caritas ignéscit ac dilatátur.

3. Multa namque bona largítus es, et adhuc sápius largírís in sacraménto diléctis tuis devóte communicántibus, Deus meus, suscéptor ánimæ meæ, reparátor infirmitátis humánæ, et totíus dator consolatiónis intérnæ. Nam multam ipsis consolatiónem advérsus váriam tribulatiónem infúndis, et de imo deiectiátis próprie ad spem tuæ protectiátis érigis, atque nova quadam grátia eos intus récreas et illústras, ut, qui ánxii primum, et sine affectiõe se ante communió-nem sénserant, póstea refécti cibo potúque cælésti in mélius se mutátos invéniant. Quod idcírco cum eléctis tuis dispen-sánter agis, ut veráciter agnóscant et paténter experiántur, quantum infirmitátis ex se ipsis hábeant, et quid bonitátis ac grátia ex te consequántur. Quia ex semetípsis frígidi, duri et indevóti, ex te autem fervéntes, álacres et devóti esse mé-réntur. Quis enim ad fontem suavitátis humíliter accédens,

non módicum suavitátis inde repórtat ? Aut quis iuxta copíosum ignem stans, non parum calóris inde pércipit ? Et tu fons es semper plenus et superabúndans, ignis iúgiter ardens et numquam defíciens.

4. Unde si mihi non licet hauríre de plenitúdine fontis, nec usque ad satietátem potáre, appónam tamen os meum ad forámen cæléstis fistulæ, ut saltem módicam inde gúttulam cápiam ad refocillándam sitim meam, et non pénitus exaréscam. Et si necdum totus cæléstis et tam ignítus, ut Chérubim et Séraphim, esse possum, conábor tamen devotióni insístere et cor meum præparáre, ut vel módicam divíni incéndii flammam ex húmili sumptiône vivífici sacraménti conquíram. Quidquid autem mihi deest, Iesu bone, salvátor sanctíssime, tu pro me supple benígne ac gratiósè, qui omnes ad te dignátus es vocáre, dicens : Veníte ad me omnes, qui laborátis et oneráti estis, et ego refíciam vos.

5. Ego quidem labóro in sudóre vultus mei, dolóre cordis tórqueor, peccátis óneror, tentatióibus inquiétor, multis malis passióibus ímplicor et premor ; et non est qui ádiuvet, non est qui líberet et salvum fáciat, nisi tu, Dómine Deus, salvátor meus : cui commítto me et ómnia mea, ut me custódias et perdúcas in vitam ætérrnam. Súscipe me in laudem et glóriam nóminis tui, qui corpus tuum et sánguinem in cibum et potum mihi parásti. Præsta, Dómine Deus salutaris meus, ut cum frequentatióne mystérii tui crescat meæ devotiónis afféctus.

CAPUT V

DE DIGNITÁTE SACRAMÉNTI ET STATU

SACERDOTÁLI

VOX DISCÍPULI.

1. Si habéres angélicam puritatem et sancti Iohánnis Baptistæ sanctitatem, non esses dignus hoc sacraméntum accipere nec tractare. Non enim hoc méritis debétur hóminum, quod homo cónsecret et tractet Christi sacraméntum, et sumat in cibum panem angelórum. Grande ministérium et magna dígnitas sacerdótum, quibus datum est, quod ángelis non est concéssum. Soli namque sacerdótes rite in Ecclesia ordináti potestátem habent celebrándi et Corpus Christi consecrándi. Sacerdos quidem mínister est Dei, utens verbo Dei, per iussiónem et institutiónem Dei ; Deus autem ibi principalis est auctor et invisíbilis operátor, cui subest omne, quod volúerit, et paret omne, quod iússerit.

2. Plus ergo credere debes Deo omnipoténti in hoc excellentíssimo sacraménto, quam próprio sénsui aut alicui signo visíbili. Ideoque cum timóre et reveréntia ad hoc opus est accedéndum. Atténde tibi et vide, cuius ministérium tibi tráditum est per impositiónem manus epíscopi. Ecce, sacerdos factus es, et ad celebrándum consecrátus ; vide nunc, ut fidéliter et devóte in suo témpore Deo sacrificium ófferas, et teípsum irreprehensíbilem exhíbeas. Non alleviásti onus tuum, sed arctióri iam alligátus es vínculo disciplínæ,

LIBER IV, CAPUT VI

et ad maiórem tenéris perfectiónem sanctitátis. Sacerdos ómnibus virtútibus debet esse ornátus, et áliis bonæ vitæ exéplum præbere. Eius conversátio non cum populáribus et commúnibus hóminum viis, sed cum ángelis in cælo aut cum perfectis viris in terra.

3. Sacerdos sacris véstibus indútus Christi vices gerit, ut Deum pro se et pro omni pópulo suppliciter et humíliter roget. Habet ante se et retro Domínicæ crucis signum, ad memorándam iúgiter Christi passióem. Ante se crucem in cásula portat, ut Christi vestigia diligénter inspíciat, et sequi fervénter stúdeat. Post se cruce signátus est, ut advér-sa quáelibet ab áliis illáta cleménter pro Deo tóleret. Ante se crucem gerit, ut própria peccáta lúgeat ; post se, ut aliórum étiam commíssa per compassiόem défleat, et se mé-dium inter Deum et peccatórem constitútum esse sciat, nec ab oratiόe et oblatiόe sancta torpéscat, donec grátiam et misericórdiam impetráre mereátur. Quando sacerdos céle-brat, Deum honórat, ángelos lætíficat, Ecclésiám ædíficat, vivos ádiuvat, defúnctis réquiem præstat, et sese ómnium bonórum partícipem éfficit.

CAPUT VI

INTERROGÁTIO DE EXERCÍCIO ANTE COMMUNIÓEM

VOX DISCÍPULI.

DE IMITATIONE CHRISTI

1. Cum tuam dignitatem, Dómine, et meam vilitatem penso, valde contremisco et in me ipso confúndor. Si enim non accédo, vitam fúgio ; et si indigne me ingéssero, offénsam incúrro. Quid ergo fáciam, Deus meus, auxiliátor meus et consiliátor in necessitatibus?
2. Tu doce me viam rectam ; propóne breve áliquod exercítium sacrae communióni cóngruum. Utile est enim scire, quáliter scilicet devóte ac reverénter tibi præparáre debeam cor meum, ad recipiéndum salúbriter tuum sacraméntum, seu étiam celebrándum tam magnum et divínium sacrificium.

CAPUT VII

DE DISCUSSIONE PRÓPRIÆ CONSCIÉNTIÆ ET EMENDATIÓNIS PROPÓSITO

VOX DILÉCTI.

1. Super ómnia cum summa humilitate cordis et súpplīci reveréntia, cum plena fide et pia intentiōne honóris Dei, ad hoc sacraméntum celebrándum, tractándum et suméndum opórtet Dei accédere sacerdotem. Diligénter exámina consciéntiam tuam et pro posse tuo vera contritiōne et húmili confessiōne eam munda et clarífica : ita ut nil grave hábeas aut scias, quod te remórdeat et líberum accéssum impédiat. Hábeas displicéntiam ómnium peccatórum tuórum in generáli, et pro cotidiánis excéssibus magis in speciáli dóleas

et gemas. Et si tempus pátitur, Deo in secréto cordis cunctas confitére passiónum tuárum misérias.

2. Ingemísce et dole, quod adhuc ita carnális sis et mundá-nus ; tam immortificátus a passió nibus, tam plenus concupiscentiárum mó tibus ; tam incustodítus in sénsibus exterióribus, tam sæpe multis vanis phantásiis implicátus ; tam multum inclinátus ad exterióra, tam néglegens ad interióra ; tam levis ad risum et dissolutiÓNem, tam durus ad fletum et compunctiÓNem ; tam promptus ad laxióra et carnis cómmoda, tam segnis ad rigórem et fervórem ; tam curiósus ad nova audiénda et pulchra intuénda, tam remíssus ad humí-lia et abiécta amplecténda ; tam cúpidus ad multa habénda, tam parcus ad dandum, tam tenax ad retinéndum ; tam inconsiderátus in loquéndo, tam incóntinens in tacéndo ; tam incompósitus in móribus, tam importúnus in áctibus ; tam effúsus super cibum, tam surdus ad Dei verbum ; tam velox ad quiétem, tam tardus ad labórem ; tam vígilans ad fá-bulas, tam somnoléntus ad vigílias sacras ; tam festínus ad finem, tam vagus ad attendéndum ; tam néglegens in horis persolvéndis, tam tépidus in celebrándo, tam áridus in comunicándo ; tam cito distráctus, tam raro plene tibi colléc-tus ; tam súbito commó tus ad iram, tam fácilis ad altérius displicéntiam ; tam pronus ad iudicándum, tam ríg idus ad arguéndum ; tam lætus ad próspera, tam débilis in advérsis ; tam sæpe multa bona propónens, et módicum ad efféctum perdúcens.

3. His et aliis defectibus tuis, cum dolore et magna displicentia propriæ infirmitatis confëssis ac deploratis, firmum statue propòsitum semper emendandi vitam tuam et in melius proficiendi. Deinde cum plena resignatione et integra voluntate offer teipsum in honorem nominis mei in ara cordis tui holocaustum perpetuum, corpus tuum scilicet et animam mihi fideliter committendo : quatenus et sic digne merearis ad offerendum Deo sacrificium accédere, et sacramentum corporis mei salubriter suscipere.

4. Non est enim oblatio dignior et satisfactio maior pro peccatis diluendis, quam seipsum pure et integre cum oblatione corporis Christi in missa et in communione Deo offerre. Si fecerit homo, quod in se est, et vere pœnituerit, quotiescunque pro venia et gratia ad me accésserit : Vivo ego, dicit Dominus, qui nolo mortem peccatoris, sed magis, ut convertatur et vivat : quoniam peccatorum suorum non recordabor amplius, sed cuncta sibi indulta erunt.

CAPUT VIII

DE OBLATIONE CHRISTI IN CRUCE ET PRÓPRIA RESIGNATIONE

VOX DILÉCTI.

1. Sicut ego meipsum, expãnsis in cruce manibus et nudo corpore, pro peccatis tuis Deo Patri sponte obtuli, ita ut nihil in me remaneret, quin totum in sacrificium divinæ placatió-

LIBER IV, CAPUT IX

nis transíret : ita debes et tu temetípsum mihi voluntárie in oblatiónem puram et sanctam, cotídie in missa, cum ómnibus víribus et afféctibus tuis, quanto intímus vales, offérre. Quid magis a te requíro, quam ut te stúdeas mihi ex íntegro resignáre ? Quidquid præter teípsum das, nihil curo : quia non quæro datum tuum, sed te.

2. Sicut non suffíceret tibi ómnibus hábitis, præter me : ita nec mihi placére póterit, quidquid déderis, te non oblato. Offer te mihi, et da te totum pro Deo, et erit accépta oblátio. Ecce, ego me totum obtuli Patri pro te ; dedi étiam totum corpus meum et ságuinem in cibum, ut totus tuus essem, et tu meus permanéres. Si autem in te ipso stéteris, nec sponte te ad voluntátem meam obtúleris, non est plena oblátio, nec íntegra erit inter nos únio. Igitur ómnia ópera tua præcedere debet spontánea tui ipsíus in manus Dei oblátio, si libertátem cónsequi vis et grátiam. Ideo enim tam pauci illumináti et líberi intus efficiúntur, quia seípsos ex toto abnegáre nésciunt. Est firma senténtia mea : Nisi quis renuntiáverit ómnibus, non potest meus esse discípulus. Tu ergo si optas meus esse discípulus, offer teípsum mihi cum ómnibus afféctibus tuis.

CAPUT IX

QUOD NOS ET ÓMNIA NOSTRA DEO DEBÉMUS

OFFÉRRE ET PRO ÓMNIBUS ORÁRE

VOX DISCÍPULI.

1. Dómine, ómnia tua sunt, quæ in cælo sunt, et quæ in terra. Desídero meípsum tibi in spontáneam oblatiónem offerre, et tuus perpétue permanére. Dómine, in simplicitáte cordis mei offero meípsum tibi hódie in servum sempiternum, in obséquium et in sacrificium laudis perpétuæ. Súscipe me cum hac sancta oblatióne tui pretiósí cörperis ; quam tibi hódie in præséntia angelórum, invisibíliter assisténtium, offero, ut sit pro me et pro cuncto pópulo tuo in salútem.

2. Dómine, offero tibi ómnia peccáta et delícta mea, quæ commísi coram te et sanctis ángelis tuis a die, quo primum peccáre pótui, usque ad horam hanc, super placábili altári tuo : ut tu ómnia páriter incéndas et combúras igne caritátis tuæ, et déleas univérsas máculas peccatórum meórum, et consciéntiam meam ab omni delícto emúndes, et restituas mihi grátiam tuam, quam peccádo amísi, ómnia mihi plene indulgéndó et in ósculum pacis me misericórditer assuméndó.

3. Quid possum ágere pro peccátis meis, nisi humíliter ea confiténdó et lamentándó, et tuam propitiatióinem incessánter deprecándó ? Déprecor te, exáudi me propítius, ubi asto coram te, Deus meus. Omnia peccáta mea mihi máxime displicent, nolo ea umquam ámplius perpetráre ; sed pro eis dóleo et dolébo, quámdiu víxero, parátus pæniténtiam ágere et pro posse satisfácere. Dimítte mihi, Deus, dimítte mihi peccáta mea, propter nomen sanctum tuum, salva ánimam meam, quam pretióso ságuine tuo redemísti. Ecce com-

mítto me misericórdiæ tuæ, resígnò me mánibus tuis. Age mecum secúndum bonitátem tuam, non secúndum meam malítiam et iniquitátem.

4. Offero étiam tibi ómnia bona mea, quamvis valde pauca et imperfécata ; ut tu ea eméndes et sanctífices ; ut ea grata hábeas et accépta tibi fácias, et semper ad melióra trahas ; nec non ad beátum ac laudábilem finem me pigrum et inútilem homunciómem perdúcas.

5. Offero quoque tibi ómnia pia desidéria devotórum, necessitátes paréntum, amicórum, fratrum, sorórum, omniúm-que carórum meórum, et eórum, qui mihi vel áliis propter amórem tuum benefecérunt, et qui oratiónes et missas pro se suísque ómnibus dici a me desideravérunt et petiérunt ; sive in carne adhuc vivant, sive iam sáeculo defúnci sint ; ut omnes sibi auxílium grátia tuæ, opem consolatiónis, protectionem a perículis, liberatiómem a pœnis adveníre sentiant, et ut ab ómnibus malis erépti, grátias tibi magníficas læti persólvant.

6. Offero étiam tibi preces et hóstias placatiónis, pro illis speciáliter, qui me in áliquo læsérunt, contristavérunt, aut vituperavérunt, vel áliquod damnum vel gravámen intulérunt ; pro his quoque ómnibus, quos aliquándo contristávi, conturbávi, gravávi et scandalizávi, verbis, factis, sciénter vel ignoránte, ut nobis ómnibus páriter indúlgeas peccáta nostra et mútuas offensiónes. Aufer, Dómine, a córdibus nostris omnem suspiciómem, indignatiómem, iram et discepta-

tiónem, et quidquid potest caritátem lédere et fratérnam dilectiónem minúere. Miserére, miserére, Dómine, misericórdiam tuam poscéntibus, da grátiam indigéntibus ; et fac nos tales exsistere, ut simus digni grátia tua pérfrui, et ad vitam proficiámus ætérnam. Amen.

CAPUT X

QUOD SACRA COMMÚNIO DE FÁCILI NON EST RELINQUÉNDÁ

VOX DILÉCTI.

1. Frequénter recurréndum est ad fontem grátiae et divinae misericórdiae, ad fontem bonitátis et totíus puritátis : quatenus a passiónibus tuis et vítiis curári váleas, et contra universas tentatiónes et fallácias diaboli fórtior atque vigilántior éffici mereáris. Inimícus sciens fructum et remédium máximum in sacra communióne pósito, omni modo et occasione nítitur fidéles et devótos, quantum prévalet, retráhere et impedíre.

2. Cum enim quidam sacrae communióni se aptáre dispóunt, peióres sátanae immissiões patiúntur. Ipse nequam spíritus, ut in Iob scríbitur, venit inter filios Dei, ut sólita illos nequítia sua pertúrbet, aut tímidos nímium reddat et perpléxos : quatenus afféctum eórum mínuat vel fidem impugnando áuferat : si forte aut omníno communiónem relínquant, aut cum tepóre accédant. Sed non est quidquam

curándum de versútiis et phantásiis illíus, quantúmlibet túrpibus et hórridis ; sed cuncta phantásmata in caput eius sunt retorquénda. Contemnéndus est miser et deridéndus ; nec propter insúltus eius et commotiónes, quas súscitat, sacra est omitténda commúnio.

3. Sæpe étiam ímpedit nímia sollicitúdo pro devotióne habénda, et anxíetas quædam de confessiône faciénda. Age secúndum consílium sapiéntum, et depóne anxietátem et scrúpulum ; quia grátiam Dei ímpedit et devotióem mentis déstruit. Propter áliquam parvam turbatióem vel gravitátem sacram ne dimíttas communióem ; sed vade cítius confitéri, et omnes offensióes áliis libénter indúlge. Si vero tu áliquem offendísti, véniam humíliter precáre, et Deus libénter indulgébit tibi.

4. Quid prodest diu tardáre confessióem, aut sacram différre communióem ? Expúrge te cumprímis, éxspue velóciter venénum, festína accípere remédium, et sénties mélius, quam si diu distúleris. Si hódie propter istud dimíttis, cras fórsitan áliud maius evéniet : et sic diu posses a communióne impedíri et magis inéptus fíeri. Quanto cítius vales, a præsénti gravitáte et inértia te excútias : quia nihil impórtat diu anxíari, diu cum turbatióne transíre, et ob cotidiána obstácula se a divínis sequestráre. Immo plúrimum nocet diu communióem proteláre ; nam et gravem torpórem consuévít indúcere. Proh dolor ! quidam tépidi et dissolúti moras confiténdi libénter accípiunt, et communióem sa-

cram idcirco différri cúpiunt, ne ad maiórem sui custódiam se dare teneántur.

5. Heu, quam módicam caritátem et débilem devotiónem habent, qui sacram communiónem tam fáciliter postpónunt ! Quam felix ille et Deo accéptus habétur, qui sic vivit, et in tali puritáte consciéntiam suam custódit, ut étiam omni die communicáre parátus, et bene affectátus esset, si ei liceret, et sine nota ágere posset. Si quis intérdum ábstinet humilitátis grátia, aut legítima impediénte causa, laudándus est de reveréntia. Si autem torpor obrépserit, seípsum excitáre debet, et fácere, quod in se est ; et Dóminus áderit desidério suo pro bona voluntáte, quam speciáliter réspicit.

6. Cum vero legítime præpedítus est, habébit semper bonam voluntátem, et piam intentiónem communicándi, et sic non carébit fructu sacraménti. Potest enim quilibet devótus, omni die et omni hora, ad spirituálem Christi communiónem salúbriter et sine prohibitióne accédere. Et tamen certis diébus et statúto témpore corpus sui Redemptóris cum affectuósa reveréntia sacramentaliter debet suscípere, et magis laudem Dei et honórem præténdere, quam suam consolatiónem quærere. Nam tótiens mýstice commúnicat, et invisibíliter refícitur, quótiens incarnatiónis Christi mystérium passionémque devóte recólit, et in amóre eius accénditur.

7. Qui áliter se non præparat, nisi instánte festo, vel consuetúdine compellénte, sápius imparátus erit. Beátus, qui se

LIBER IV, CAPUT XI

Dómino in holocáustum offert, quótiens célebrat aut comunicat. Non sis in celebrándo nimis prolíxus aut festínus, sed serva bonum commúnem modum, cum quibus vivis. Non debes áliis generáre moléstiam et tédium, sed commúnem serváre viam secúndum maiórum institutióne[m], et pótius aliórum servíre utilitatí, quam próp[ri]æ devotió[n]i vel afféctui.

CAPUT XI

QUOD CORPUS CHRISTI ET SACRA SCRIPTÚRA MÁXIME SINT ÁNIMÆ FIDÉLI NECESSÁRIA

Vox discípli.

1. O dulcíssime Dómine Iesu, quanta est dulcédo devótæ ánimæ, tecum epulántis in convívio tuo, ubi ei non álius ci-bus manducándus propónitur, nisi tu, únicus diléctus eius, super ómnia desidéria cordis eius desiderábilis. Et mihi quidem dulce foret in præséntia tua ex íntimo afféctu lácrimas fúndere, et cum pia Magdaléna pedes tuos lácrimis irrigáre. Sed ubi est hæc devótio ? ubi lacrimárum sanctárum copiós-a effú[s]io ? Certe in conspéctu tuo et sanctórum angelórum tuórum totum cor meum ardére debéret et ex gáudio fle-re. Hábeo enim te in sacraménto vere præséntem, quamvis aliéna spécie occultátum.

2. Nam in próp[ri]a et divína claritáte te conspícere, óculi mei ferre non possent, sed neque totus mundus in fulgóre gló-

riæ maiestátis tuæ subsisteret. In hoc ergo imbecillitáti meæ cónsulis, quod te sub sacraménto abscóndis. Hábeo vere et adóro, quem ángeli adórant in cælo ; sed ego adhuc ínterim in fide, illi autem in spécie et sine velámine. Me opórtet conténtum esse in lúmine veræ fídei, et in ea ambuláre, donec aspíret dies æternæ claritátis, et umbræ figurárum inclinéntur. Cum autem vénerit, quod perféctum est, cessábit usus sacramentórum ; quia beáti in glória cælésti non egent medicámine sacramentáli ; gaudent enim sine fine in præsentia Dei, fácie ad fáciem glóriam eius speculántes ; et de claritáte in claritátem abyssális Deitátis transformáti, gustant verbum Dei caro factum, sicut fuit ab inítio et manet in ætérnum.

3. Memor horum mirabílium, grave mihi fit tædium étiam quódlibet spirituále solácium : quia quámdui Dóminum meum apérte in sua glória non vídeo, pro níhilo duco omne, quod in mundo conspício et áudio. Testis es tu mihi, Deus, quod nulla res me potest consolári, nulla creatúra quietáre, nisi tu, Deus meus, quem desídero æternáliter contemplári. Sed non est hoc possíbile, duránte me in hac mortalitáte. Ideo opórtet, ut me ponam ad magnam patiéntiam, et meípsum in omni desidério tibi submíttam. Nam et sancti tui, Dómine, qui tecum iam in regno cælórum exsúltant, in fide et patiéntia magna, dum víverent, advéntum glóriæ tuæ exspectábant. Quod illi credidérunt, ego credo ; quod illi speravérunt, ego spero ; quo illi pervenérunt, per grátiam tuam me

ventúrum confído. Ambulábo ínterim in fide, exémplic con-
fortátus sanctórum. Habébo étiam libros sanctos pro solá-
cio et vitæ spéculo ; atque super hæc ómnia sanctíssimum
corpus tuum pro singulári remédio et refúgio.

4. Duo namque mihi necessária permáxime séntio in hac
vita, sine quibus mihi importábilis foret ista miserábilis vita.
In cárcere córporis huius deténtus, duóbus me egére fáteor,
cibo scílicet et lúmine. Dedísti ítaque mihi infírmo sacrum
corpus tuum ad refectionem mentis et córporis, et posuísti
lucérnam pédibus meis verbum tuum. Sine his duóbus be-
ne vívere non possem ; nam verbum Dei lux ánimæ meæ,
et sacraméntum tuum panis vitæ. Hæc possunt étiam dici
mensæ duæ, hinc et inde in gazophylácio sanctæ Ecclesiæ
pósitæ. Una mensa est sacri altáris, habens panem sanctum,
id est, corpus Christi pretiósum ; áltera est divínæ legis, cón-
tinens doctrínam sanctam, erúdiens fidem rectam, et fírmi-
ter usque ad interióra veláminis, ubi sunt sancta sanctórum,
perducens.

5. Grátias tibi, Dómine Iesu, lux lucis ætérnæ, pro doctrínæ
sacræ mensa, quam nobis per servos tuos prophétas et apó-
stolos aliósque doctóres ministrásti. Grátias tibi, Créator ac
Redémptor hóminum, qui ad declarándam toti mundo cari-
tátem tuam, cenam parásti magnam, in qua non agnum tý-
picum, sed tuum sanctíssimum corpus et sánguinem pro-
posuísti manducándum : lætíficans omnes fidéles convívio
sacro, et cálice inébrians salutári, in quo sunt omnes delíciæ

paradísi, et epulántur nobíscum ángeli sancti, sed suavité felicióri.

6. O quam magnum et honorábile est officiúm sacerdotúm, quibus datum est Dóminum maiestátis verbis sacris consecráre, lábiis benedícere, mánibus tenére, ore próprio súmer, et céteris ministráre ! O quam mundæ debent esse manus illæ, quam purum os, quam sanctum corpus, quam immaculátum cor erit sacerdotís, ad quem tótiens ingréditur auctor puritátis ! Ex ore sacerdotís nihil nisi sanctum, nihil nisi honéstum et útile procédere debet verbum, qui tam sæpe Christi áccipit sacraméntum.

7. Oculi eius simplices et pudíci, qui Christi corpus solent intuéri. Manus puræ et in cælum elevátæ, quæ Creatórem cæli et terræ solent contrectáre. Sacerdotíbus speciáliter in lege díctur : Sancti estóte, quóniam ego sanctus sum, Dóminus Deus vester.

8. Adiuvet nos grátia tua, omnípotens Deus, ut, qui officiúm sacerdotále suscepimus, digne ac devóte tibi in omni puritáte et consciéntia bona famulári valeámus. Et si non póssumus in tanta innocéntia vitæ conversári, ut debémus : concede nobis tamen digne flere mala, quæ géssimus, et in spíritu humilitátis ac bonæ voluntátis propósito tibi fervéntius de cétero deservíre.

CAPUT XII

QUOD MAGNA DILIGÉNTIA SE DÉBEAT

COMMUNICATÚRUS CHRISTO PRÆPARÁRE

VOX DILÉCTI.

1. Ego sum puritátis amátor et dator omnis sanctitátis. Ego cor purum quæro, et ibi est locus requiетиόνis meæ. Para mihi cenáculum grande stratum, et fáciam apud te pascha cum discíplis meis. Si vis, ut véniam ad te et apud te máneam : expúrge vetus ferméntum, et munda cordis tui habitáculum. Exclúde totum sáculum et omnem vitiórum tumúltum ; sede tamquam passer solitárius in tecto, et cógita excéssus tuos in amaritúdi-ne ánimæ tuæ. Omnis namque amans suo dilécto amatóri óptimum et pulchérimum præparat locum, quia in hoc cognóscitur afféctus suscipiéntis diléctum.

2. Scito tamen te non posse satisfácere huic præparatióni ex mérito tuæ actiόνis, étiam si per íntegrum annum te præparáres et nihil áliud in mente habéres. Sed ex sola pietáte et grátia mea permíttis ad mensam meam accédere : ac si mendícus ad prándium vocarétur dívitis, et ille nihil áliud hábeat ad retribuéndum beneficiis eius, nisi se humiliándo et ei regratiándo. Fac, quod in te est, et diligénter fácito, non ex consuetúdi-ne, non ex necessitáte, sed cum timóre et reveréntia et afféctu áccipe corpus dilécti Dómini Dei tui, dignántis ad te veníre. Ego sum, qui vocávi, ego iussi fieri ; ego supplébo, quod tibi deest : veni, et súscipe me.

3. Cum grátiam devotiόνis tríbuo, grátias age Deo tuo, non

quia dignus es, sed quia tui misértus sum. Si non habes, sed magis áridum te sentis, insíste oratióni, ingemísce et pulsa ; nec desístas, donec mereáris micam aut guttam grátiae salutáris accípere. Tu mei índiges, non ego tui indígeo. Nec tu me sanctificáre venis, sed ego te sanctificáre et melioráre vénio. Tu venis, ut ex me sanctificéris et mihi uniáris ; ut novam grátiam recípias et de novo ad emendatiónem accendáris. Noli negligere hanc grátiam, sed prǎpara cum omni diligéntia cor tuum, et intróduc ad te diléctum tuum.

4. Opórtet autem, ut non solum te prǎpares ad devotió-
nem ante communióem, sed ut étiam te sollícite consér-
ves in ea post sacraménti perceptiόem. Nec minor custó-
dia post exígitur, quam devóta prǎparátio prius. Nam bo-
na póstmodum custódia óptima íterum est prǎparátio ad
maiórem grátiam consequéndam. Ex eo quippe valde indi-
spósitus quis rédditur, si statim fúerit nimis effúsus ad exte-
rióra solácia. Cave a multilóquio, mane in secréto, et frúere
Deo tuo : ipsum enim habes, quem totus mundus tibi aufér-
re non potest. Ego sum, cui te totum dare debes : ita ut iam
ultra non in te, sed in me absque omni sollicitúde vivas.

CAPUT XIII

QUOD TOTO CORDE ÁNIMA DEVÓTA CHRISTI
UNIÓEM IN SACRAMÉTO AFFECTÁRE DEBET

VOX DISCÍPULI.

1. Quis mihi det, Dómine, ut invéniam te solum, et apé-
riam tibi totum cor meum, et fruar te, sicut desíderat ánima
mea, et iam me nemo despíciat, nec ulla creatúra me mó-
veat vel respíciat, sed tu solus mihi loquáris, et ego tibi, si-
cut solet diléctus ad diléctum loqui, et amícus cum amíco
convivári ? Hoc oro, hoc desídero, ut tibi totus úniam, et cor
meum ab ómnibus créatis rebus ábstraham, magisque per
sacram communióem ac frequéntem celebratióem cælé-
stia et æténa sápere discam. Ah, Dómine Deus, quando ero
tecum totus unítus et absórptus, meíque totáliter oblítus ?
Tu in me, et ego in te : et sic nos páriter in unum manére
concéde.

2. Vere tu es diléctus meus, eléctus ex míllibus, in quo com-
plácuít animæ meæ habitáre ómnibus diébus vitæ suæ. Vere
tu pacíficus meus, in quo pax summa et réquies vera, extra
quem labor et dolor et infiníta miséria. Vere tu es Deus ab-
scónditus ; et consílium tuum non est cum ímpiis, sed cum
humílibus et simplicibus sermo tuus. O quam suávis est,
Dómine, spíritus tuus, qui ut dulcédinem tuam in fílios de-
monstráres, pane suavíssimo, de cælo descendénte, illos re-
fícere dignáris ! Vere non est ália nátio tam grandis, quæ há-
beat deos appropinquántes sibi, sicut tu, Deus noster, ades
univérsis fidélibus tuis ; quibus ob cotidiánum solárium et
cor erigéndum in cælum te tríbuis ad edéndum et fruén-
dum.

3. Quæ est enim ália gens tam ínclita, sicut plebs christiána ?

DE IMITATIONE CHRISTI

Aut quæ creatúra sub cælo tam dilécta, ut ánima devóta, ad quam ingréditur Deus, ut pascat eam carne sua gloriósa ? O ineffábilis grátia ! o admirábilis dignátio ! o amor immén-sus, hómini singuláriter impénsus ! Sed quid retríbuam Dómino pro grátia ista, pro caritáte tam exímia ? Non est áliud, quod grátius donáre queam, quam ut cor meum Deo meo totáliter tríbuam et íntime coniúngam. Tunc exsultábunt ómnia interióra mea, cum perfécte fúerit uníta Deo ánima mea. Tunc dicet mihi : Si tu vis esse mecum, ego volo esse tecum. Et ego respondébo illi : Dignáre, Dómine, manére mecum, ego volo libénter esse tecum. Hoc est totum desidérium meum, ut cor meum tibi sit unítum.

CAPUT XIV

DE QUORUNDAM DEVOTÓRUM ARDÉNTI DESIDÉRIO AD CORPUS CHRISTI

VOX DISCÍPULI.

1. O quam magna multitúdo dulcédinis tuæ, Dómine, quam abscondísti timéntibus te ! Quando recórdor devotórum aliquórum ad sacraméntum tuum, Dómine, cum máxima devotióne et afféctu accedéntium, tunc sápius in me ipso confúndor et erubésco, quod ad altáre tuum et sacræ comuniónis mensam tam tépide et frígide accédo, quod ita áridus et sine affectiόne cordis máneo, quod non sum totáliter accénsus coram te, Deo meo, nec ita veheménter attráctus

et afféctus, sicut multi devóti fuérunt, qui præ nímio desiderio communiónis et sensíbili cordis amóre a fletu se non potuérunt continére : sed ore cordis et córporis páriter ad te, Deum, fontem vivum, medúllitus inhiábant, suam esúriem non valéntes áliter temperáre nec satiáre, nisi corpus tuum cum omni iucunditáte et spirituáli aviditáte accepissent.

2. O vera ardens fides eórum, probábile exsístens arguméntum sacrae praeséntiæ tuæ ! Isti enim veráciter cognóscunt Dóminum suum in fractiône panis, quorum cor tam válide ardet in eis de Iesu ambulánte cum eis. Longe est a me sæpe talis afféctus et devótio, tam véhemens amor et ardor. Esto mihi propítius, Iesu bone, dulcis et benígne, et concéde páuperi mendíco tuo, vel intérdum módicum de cordiali afféctu amóris tui in sacra communióne sentíre, ut fides mea magis convaléscat, spes in bonitáte tua proficiat, et caritas semel perfécte accénsa et cæléste manna expérta numquam deficiat.

3. Potens est autem misericórdia tua, étiam grátiam desiderátam mihi præstáre, et in spíritu ardóris, cum dies benepláciti tui vénerit, me clementíssime visitáre. Etenim licet tanto desiderio tam speciálium devotórum tuórum non árdeo, tamen de grátia tua, illíus magni inflammáti desidérii desidérium hábeo, orans et desidérans, ómnium tálium fervidórum amatórum tuórum partícipem me fíeri, ac eórum sancto consórtio annumerári.

CAPUT XV

QUOD GRÁTIA DEVOTIÓNIS HUMILITÁTE ET SUI
IPSÍUS ABNEGATIÓNE ACQUÍRITUR

VOX DILÉCTI.

1. Opórtet te devotiÓnis grátiam instánte quærere, desideránte péttere, patiéter et fiduciáliter exspectáre, gratánte recípere, humíliter conserváre, studiÓse cum ea operári, ac Deo términum et modum supérnæ visitatiÓnis, donec véniat, committere. Humiliáre præcípuè te debes, cum parum aut nihil devotiÓnis intérius sentis ; sed non nímium déici, nec inordináte contristári. Dat sæpe Deus in uno brevi mómento, quod longo negávit témpore ; dat quádoque in fine, quod in princípío oratiÓnis dístulit dare.

2. Si semper cito grátia darétur, et pro voto adéset, non esset infírmo hómini bene portábile. Proptérea in bona spe et húmili patiéntia exspectánda est devotiÓnis grátia. Tibi tamen et peccátis tuis ímputa, cum non datur vel étiam ocúlte tóllitur. Módicum quádoque est, quod grátiam ímpedit et abscondit ; si tamen módicum, et non pótius grande dici débeat, quod tantum bonum próhibet. Et si hoc ipsum módicum vel grande amóveris, et perfécte víceris, erit, quod petísti.

3. Statim namque, ut te Deo ex toto corde tradíderis, nec hoc vel illud pro tuo líbitu seu velle quæsíeris, sed íntegre te

LIBER IV, CAPUT XVI

in ipso posúeris, unítum te invénies et pacátum ; quia nil ita bene sápiet et placébit, sicut beneplácitum divínæ voluntátis. Quisquis ergo intentiónem suam símplici corde sursum ad Deum leváverit, seque ab omni inordináto amóre seu displicéntia cuiúslibet rei creatæ evacuáverit, aptíssimus grátia percipiéndæ ac dignus devotiónis múnere erit. Dat enim Dóminus ibi benedictiónem suam, ubi vasa vácuca invénerit. Et quanto perféctius ínfimis quis renúntiat, et magis sibi ipsi per contéptum sui móritur, tanto grátia celérius venit, copiósius intrat et áltius líberum cor élevat.

4. Tunc vidébit, et áffluet, et mirábitur, et dilatábitur cor eius in ipso, quia manus Dómini cum eo, et ipse se pósuit totáliter in manu eius usque in sáeculum. Ecce, sic benedicétur homo, qui quærit Deum in toto corde suo, nec in vanum accipit ánimam suam. Hic in accipiéndo sacram eucharístiam magnam promerétur divínæ uniónis grátiam, quia non réspicit ad própriam devotiónem et consolatióem, sed super omnem devotiónem et consolatióem ad Dei glóriam et honórem.

CAPUT XVI

QUOD NECESSITÁTES NOSTRAS CHRISTO APERÍRE
ET EIUS GRÁTIAM POSTULÁRE DEBÉMUS

VOX DISCÍPULI.

1. O dulcissime atque amantissime Dómine, quem nunc devóte desídero suscípere, tu scis infirmitátem meam et necessitátem, quam pátiar ; in quantis malis et vítiis iáceo ; quam sæpe sum gravátus, tentátus, turbátus et inquinátus. Pro remédio ad te vénio, pro consolatíone et sublevámine te déprecor. Ad ómnia sciéntem loquor, cui manifestá sunt ómnia interióra mea, et qui solus potes me perfécte consolári et adiuváre. Tu scis, quibus bonis indígeo præ ómnibus, et quam pauper sum in virtútibus.

2. Ecce, sto ante te pauper et nudus, grátiam póstulans et misericórdiam implórans. Réfice esuriéntem mendícum tuum, accénde frigiditátem meam igne amoris tui, illúmina cæcitatē meam claritáte præsentíæ tuæ. Verte mihi ómnia terrēna in amaritúdinem, ómnia grávia et contrária in patientiam, ómnia ínfima et creáta in contéptum et obliuionem. Erige cor meum ad te in cælum, et ne dimíttas me vagári super terram. Tu solus mihi ex hoc iam dulcéscas usque in sáeculum ; quia tu solus cibus et potus meus, amor meus et gáudium meum, dulcédo mea et totum bonum meum.

3. Utinam me totáliter ex tua præsentia accéndas, combúras et in te transmútes, ut unus tecum effíciar spíritus, per grátiam intérnæ uniónis et liquefactíonem ardéntis amoris ! Ne patiáris, me ieiúnum et áridum a te recédere, sed operáre mecum misericórditer, sicut sæpius operátus es cum sanctis tuis mirabíliter. Quid mirum, si totus ex te ignéscerem, et in me ipso defícerem ; cum tu sis ignis semper ardens et

numquam deficiens, amor corda purificans et intellectum illuminans?

CAPUT XVII

DE ARDÉNTI AMÓRE ET VEHEMÉNTI AFFÉCTU SUSCIPÍENDI CHRISTUM

Vox discipuli.

1. Cum summa devotiōne et ardēti amóre, cum toto cordis afféctu et fervóre, desidéro te, Dómine, suscípere, quemádmodum multi sancti et devótæ persónæ in comunicándo te desideravérunt, qui tibi máxime in sanctitáte vitæ placuérunt et in ardentíssima devotiōne fuérunt. O Deus meus, amor ætérnus, totum bonum meum, felícitas interminábilis, cúpio te suscípere cum vehementíssimo desidério et digníssima reveréntia, quam áliquis sanctórum umquam hábuit et sentíre pótuit.

2. Et licet indígnus sum ómnia illa sentiménta devotiōnis habére, tamen óffero tibi totum cordis mei afféctum, ac si ómnia illa gratíssima inflammáta desidéria solus habérem. Sed et quæcúmque potest pia mens concípere et desideráre, hæc ómnia tibi cum summa veneratiōne et íntimo favóre præbeo et óffero. Nihil opto mihi reserváre, sed me et ómnia mea tibi sponte et libentíssime immoláre. Dómine Deus meus, Creátor meus et Redémptor meus, cum tali afféctu, reveréntia, laude et honóre, cum tali gratitúdine, dignitáte

et amóre, cum tali fide, spe et puritaté te affécto hódie suscépere, sicut te suscepit et desiderávit sanctíssima mater tua, gloriósa virgo María, quando ángelo evangelizánti sibi incarnationis mystérium, humíliter ac devóte respóndit : Ecce ancílla Dómini, fiat mihi secúndum verbum tuum.

3. Et sicut beátus præcúrsor tuus, excellentíssimus sanctórum, Johánnes baptísta, in præséntia tua lætabúndus exultatávit in gáudio Spíritus Sancti, dum adhuc matérnis clauderétur viscéribus, et póstmodum cernens inter hómines Iesum ambulántem, valde se humílians, devóto cum afféctu dicébat : Amícus autem sponsi, qui stat et audit eum, gáudio gaudet propter vocem sponsi : sic et ego magnis et sacris desidériis opto inflammári, et tibi ex toto corde meípsum præsentáre. Unde et ómnium devotórum córdium iubilatiónes, ardéntes afféctus, mentáles excéssus, ac supernaturáles illuminatiónes, et cælicas visiónes tibi óffero et exhibeo, cum ómnibus virtútibus et láudibus, ab omni creatúra in cælo et in terra celebrátis et celebrándis, pro me et ómnibus mihi in oratióne commendátis, quátenus ab ómnibus digne laudéris, et in perpétuum glorificéris.

4. Accipe vota mea, Dómine Deus meus, et desidéria infínitæ laudatiónis ac imménsæ benedictiόnis, quæ tibi secúndum multitudinem ineffábilis magnitudinis tuæ iure debéntur. Hæc tibi reddo et réddere desidéro per síngulos dies et moménta témporum, atque ad reddéndum mecum tibi grátias et laudes omnes cæléstes spíritus et cunctos fidéles tuos

LIBER IV, CAPUT XVIII

précibus et afféctibus invíto et exóro.

5. Laudent te univérsi pópuli, tribus et linguæ, et sanctum ac mellífluum nomen tuum cum summa iubilatióne et ardénti devotióne magníficent. Et quicúmque reverénter ac devóte altíssimum sacraméntum tuum célebrant, et plena fide recípiunt, grátiam et misericórdiam apud te inveníre mereántur, et pro me peccatóre suppliciter exórent. Cumque optáta devotióne ac fruíbili unióne potíti fúerint, et bene consoláti ac mirífice refécti, de sacra mensa cælésti abscéserint, mei páuperis recordári dignéntur.

CAPUT XVIII

QUOD HOMO NON SIT CURIÓsus SCRUTÁTOR
SACRAMÉNTI, SED HÚMILIS IMITÁTOR CHRISTI,
SUBDÉNDÓ SENSUM SUUM SACRÆ FÍDEI

VOX DILÉCTI.

1. Cavéndum est tibi a curiósa et inútili perscrutatióne huius profundíssimi sacraménti, si non vis in dubitatiónis profúndum submérgeri. Qui scrutátor est maiestátis, opprimétur a glória. Plus valet Deus operári, quam homo intellégere potest. Tolerábilis est pia et húmilis inquisítio veritátis, paráta semper docéri, et per sanas patrum senténtias studens ambuláre.

2. Beáta simplicitas, quæ diffíciles quæstiónum relínquit vias, et plana ac firma pergit sémita mandatórum Dei. Multi de-

votiõnem perdidérunt, dum altiõra scrutári voluérunt. Fides a te exígitur et sincéra vita, non altitúdo intelléctus, neque profúnditas mysteriõrum Dei. Si non intéllegis, nec capis, quæ infra te sunt, quómodo comprehédes, quæ supra te sunt ? Súbdere Deo, et humília sensum tuum fidei, et dábitur tibi sciétiæ lumen, prout tibi fúerit útile ac necessarium.

3. Quidam gráviter tentántur de fide et sacraméto ; sed non est hoc ipsis imputándum, sed pótius inimíco. Noli curáre, noli disputáre cum cogitatiõibus tuis, nec ad immíssas a diábolo dubitatiõnes respónde ; sed crede verbis Dei, crede sanctis eius et prophétis, et fúgiet a te nequam inimícus. Sæpe multum prodest, quod tália sústinet Dei servus. Nam infidéles et peccatóres non tentat, quos secúre iam póssidet. fidéles autem devótos váriis modis tentat et vexat.

4. Perge ergo cum símplici et indubitáta fide, et cum súpplíci reveréntia ad sacraméntum accéde. Et quidquid intellégere non vales, Deo omnipoténti secúre commítte. Non fallit te Deus ; fállitur, qui sibi ipsi nímium credit. Gráditur Deus cum simplícibus, revélat se humílibus, dat intelléctum párvulis, áperit sensum puris méntibus, et abscondit grátiam curiosis et supérbis. Rátio humána débilis est et falli potest ; fides autem vera falli non potest.

5. Omnis rátio et naturális investigátio fidem sequi debet, non præcédere nec infríngere. Nam fides et amor ibi máxime præcéllunt, et occúltis modis in hoc sanctíssimo et su-

LIBER IV, CAPUT XVIII

perexcellentissimo sacraménto operántur. Deus ætérmus et imménsus, infinitæque poténtiæ, facit magna et inscrutabilia in cælo et in terra, nec est investigátio mirabílium óperum eius. Si tália essent ópera Dei, ut fáçile ab humana ratióne caperéntur, non essent mirabilia nec ineffabilia dicénda.

FINIS